

Domini emere non possumus, pergamus ad eum qui A tenens calicem sacramenti discipulis loquebatur : « Accipite et bibite, hic est sanguis meus qui pro vobis effundetur in remissionem peccatorum (*Matth. xxvi.*) » Quod vinum miscuit, et sapientia in cratere suo omnes stultos sæculi, mundique sapientiam non habentes provocans ad bibendum, et non solum vinum emamus, sed et lac : quod significat innocentiam parvulorum. De quo lacte dicebat et Paulus : « Lac vobis potum dedi, non solidum cibum (*I Cor. iii.*) » Et Petrus : « Quasi modo nati parvuli rationabile lac desiderate (*I Petr. ii.*) » Unde et Moses, vinum et lac in Christi intelligens passionem mystico sermone testatur : « gratiosi oculi ejus a vino, et candidi dentes ejus a lacte (*Gen. xlix.*) » Ergo non juxta abundantiam ipsam et delicatos cibos, et crassitudinem corporis, avesque phasides, et crassas turtures, mulsum merum, uxorum pulchritudinem, examina jiberorum. Dominus animæ pollicetur, sed illas delicias ad quos nos mystice provocat, dicens : « Delectare sive deliciis fruire in Domino, et dabit tibi petitiones cordis tui (*Psal. xxxvi.*) » Et alibi : Credo videre bona Domini in terra viventium (*Psal. xxvi.*) » Et in alio psalmo : « Benedic, anima mea, Domino, et omnia interiora mea nomini sancto ejus (*Psal. cii.*) » Qui implet in bonis desiderium tuum (*Psal. cii.*). Denique infert : « Audite me, et vivet anima vestra (*Psal. lxxvi.*) » Omnium bonorum promissio vita est sempiterna.

« Videte oculis vestris, quoniam modicum laboravi, et inveni mihi multam requiem. Assumite C « disciplinam in multo numero argenti, et copiosum aurum possidete in ea. » Bonum studium quod mediocriter impensum æternum promerebitur præ-

mium. Pretiosior est ergo disciplina ecclesiastica multo numero argenti et copiosa possessione auri, quia hæc æternas præparat delicias, ista autem parvo, et in brevi penitus deficiunt tempore : mundus enim transit et concupiscentia ejus. Qui autem facit voluntatem Dei manet in æternum.

« Lætetur anima vestra in misericordia ejus, et non confundemini in laude ipsius. » Pulchre hortatur animam lætari in misericordia Dei, quia magna alacritas est cordis, dum recordatur misericordiam superni judicis, « Beneplacitum est enim Domino super timentes eum, et in eos qui sperant in misericordia ejus (*Psal. cxlvi.*) » « Et non confundemini, inquit, in laude ipsius. » Non confundetur quisquam in laude Domini, sed ille qui ingratus dono, Deo negligit referre gratias ipsi. Dicit enim Psalmista : « Universi qui te exspectant, Domine, non confundentur (*Psal. xxiv.*) » Confundentur iniqui facientes vana. Quali autem clausula artifex iste in fine opus suum concludat, audiamus. « Operamini opus vestrum ante tempus, et dabit vobis mercedem vestram in tempore suo. » Huic sententiæ canon totius divinæ legis concordat, et hoc resonat, hoc docet hocque hortatur, ut dum tempus habemus, semper bono operi insistamus, quatenus in tempore opportuno, justissimo judice retribuente, æternam mercedem pro hoc accipiamus. Taliter Ecclesiastes librum suum concludit, dicens : « Finem loquendi, omnes pariter audiamus. Deum time, et omnia mandata ejus observa : hoc est enim omnis homo, et cuncta quæ fiunt, adducet Deus in judicium pro omni abscondito, sive bonum sive malum sit (*Eccles. ult.*) »

BEATI RABANI MAURI

FULDENSIS ABBATIS ET MOGUNTINI ARCHIEPISCOPI

COMMENTARIA IN LIBROS MACHABÆORUM.

(CIRCA ANNUM 840.)

PROLOGUS.

AD LUDOVICUM REGEM FRANCIE.

Domino excellentissimo, et in cultu Christianæ D religionis strenuissimo, LUDOVICO regi, RABANUS, vilissimus servorum Dei, in Domino dominorum perpetuam optat salutem

Cum sim promptus animo ad parendum atque serviendum vestræ voluntati, quotidie cogito quid honorificentia vestræ gratum exhibeam, ut mei memoria sedulo apud vos maneant, et devotio mentis meæ erga obsequium vestrum appareat : unde

grandis quæstionis mihi angustia in animo versatur, cogitanti quid potissimum reverentiæ vestræ offeram, quando alii juxta id quod sibi condecet, et opulentia rerum vires illis ministrat, multiplicia munera vobis deferunt. Ego autem ita per me hoc non efficere posse sentio, sed tamen vacuus a munere penitus non ero, quia juxta paupertatem virium mearum et ingenui tenuitatem ea quæ in meditatione sanctarum Scripturarum elaboravi, offerre de-

cerno. Quæ licet non sint condigna prudentiæ vestræ, tamen credo non sunt ubique spernenda. Præterito siquidem anno transmisi vobis tractatum in Danielein prophetam, quem non solum ex dictis majorum, quia et ex nostræ parvitatæ sensu feceram. Nunc vero quia tempus est illud quo Romana Ecclesia constituit libros Machabæorum legi in Ecclesia, eorundem librorum expositionem, quam ante annos aliquot, rogantibus amicis, sensu historico simul et allegorico dictaveram, Excellentiæ Vestræ defero; ut si aliquando sensum mysticum meis vos dignoscere delectet, habeatis in promptu quo illum explicitum invenire valeatis: non dico valde diserte et oratione rhetorica, sed lucido sermone et catholica fide. Vos quoque si quid in præ-

dicto opere reperiatis vobis gratum et rite prolatum, ejus gratiæ hoc deputetis a quo est omne bonum; si quid autem minus recte vel inconvenienter positum vobis ibidem videatur, imperitiæ meæ magis deputetis quam malitiæ, qui quandiu in hoc corpusculo vixero, in Christi servitio, prout possibilitas fuerit, laborare contendo. Ipsius enim est misericordiæ, ut qui mihi in animo hoc dedit, nunc ipsum me bono opere faciat consummari, de quo Propheta ait: *Prope est Dominus omnibus invocantibus se in veritate*, et non derelinquit omnes qui sperant in se. Divinitas Domini nostri Jesu Christi diu vos hic incolumes et legis Dei veritatem amantes ad multorum salutem custodiat, et post hujus vitæ cursum ad veram et æternam beatitudinem pervenire concedat.

PROLOGUS ALTER.

Reverentissimo, et omni charitatis officio dignissimo, GEROLDO, sacri palatii archidiacono, RABANUS, vobis servorum Dei servus, in Christo, salutem.

Memini me in palatio Vangionum civitatis constitutum tecum habere sermonem de eminentia sanctorum Scripturarum, et de difficultate divinarum historiarum, in quibus non solum per aliquanta loca propter varietatem rerum et situm provinciarum obscurus est sensus, quin et per tropos figurarum occultus est intellectus; et quia eodem tempore commentarios in libros Regum nuper a nobis editos venerabili abbati Hilduino tradideram, tu quidem parvitatæ meam exhortatus es quatenus in libros *Παραλειπομένων* atque Machabæorum commentarios juxta vestigia majorum pari studio conderem. Feci quantum potui, et prioris libri expositionem, Ludovico regi editam, dedi; sequentis vero tuæ sanctitati tradendum reservavi, ut petitio tua non esset vana, neque haberes me suggillandum quod tibi roganti nollem conferre quod aliis gratis contulerim. Proinde quia jam confectum opus habes, utere eo sicut decet servum Christi cum communione multorum; et quod

solus impetraveras, ad plurimorum utilitatem pervenire facias. De cætero quoque volo sanctitatem tuam scire quod ipsum opus ideo partim de divina historia, partim de Josephi Judæorum historici traditione, partim vero de aliarum gentium historicis contexui, ut quia non tantum gentis Judææ ac principum ejus, sed et aliarum gentium similiter in ipso libro mentio sit, ex multorum librorum collatione veritas sacræ historiæ pateat, et sensus narrationis ejus lectori lucidior fiat. Tu vero, si quid in memorato opere tibi gratum atque utile inveneris, largitor omnium honorum mihi gratias referat; si quid autem reprehensibile in eo esse prospexeris, nostræ infirmitati et imperitiæ deputes et apud clementem judicem veniam impetrari nobis per sacras orationes festines, sicque optimo largitori dignum honorem et fragili opifici opportunum conferes solatium. Fraternalitatem tuam divina majestatis prosperis successibus pollentem et æternæ beatitudinis gaudia promerentem omni tempore nostri memorem conservare dignetur.

IN LIBRUM PRIMUM.

CAPUT PRIMUM.

De Alexandro filio Philippi, de Antiocho radice peccati, de civitate Jerosolyma exusta; multi ex Israel consenserunt edicto regis sacrificando idolis: lex exusta est, multi ex Israel trucidantur.

Et factum est, postquam Alexander Philippi Macedo, qui primus regnavit in Græcia, egressus de terra Cethim, percussit Darium regem Persarum, constituit prælia multa. Initium libri Machabæorum simile est principio libri Ezechielis prophetæ, ubi scriptum est: *Et factum est in trigesimo anno, in quarto mense, etc.* Unde primum nobis quæstio oritur cur is qui adhuc nihil dixerat, ita exorsus est, di-

cens: Et factum est postquam percussit Alexander, etc. Et namque sermo conjunctionis est, et sciinus quod non conjungitur sermo subsequens nisi sermoni præcedenti; qui ergo nihil dixerat, cur dicit: *Et factum est*, cum non sit sermo cui hoc quod incipit subjungatur? Qua in re intuendum est quia sicut nos corporalia, sic prophetæ et scriptores divinarum librorum sensu spiritualia aspiciunt, eisque et illa sunt præsentia quæ nostræ ignorantie absentia videntur; unde fit ut in mente prophetarum ita conjuncta sint exterioribus interiora, quatenus simul utraque videant, simulque in eis fiat et intus verbum quod audiunt, et foris quod dicunt. Patet igitur causa

cur qui nihil duxerat inchoavit dicens : *Et factum est*; deinde subjungit : *Postquam percussit Alexander Philippi Macedo, qui primus regnavit in Græcia, egressus de terra Cethim, Darium Persarum regem et Medorum.* Itaque Alexandrum, Philippi et Olympiadis filium, Darium regem Persarum atque Medorum occidisse omnibus manifestum est. Quod et Daniel in visione sua, qua hircum caprarum arietem ventilantem cornibus contrivisse describit, evidenter expressit. Sed quæritur quomodo dicatur Alexander primus regnasse in Græcia, cum multi ibidem in diversis locis ante regnasse reperiantur; multo enim ante Argivis, Atheniensibus, Lacedæmonis, Corinthiis et Lydis reges præfuerunt. Nec vero in Macedonia primus rex Alexander esse invenitur, sed vicesimus quartus : primus rex enim Macedonum Caranus erat, eo tempore quo Hebræorum Juda Azarias, qui et Ozias, rex fuit (*III Reg. xii*), et Hebræorum Israel rex Jeroboam (*II Par. xxvi*). Latinorum quoque Procas Sylvius, et Lacedæmoniorum Calcamenes, Corinthiorumque Alexander, et Atheniensium Thespites; sed ideo primus regnasse dicitur in Græcia Alexander, quia cæteris regibus antea in singulis partibus regnantibus, primus ipse et solus in tota Græcia regnavit. Nam subversis Thebis, in Persas arma corripens apud Gangem fluvium inito certamine Darii duces superavit, et ad extremum ipsum percussit arietem, et duo ejus cornua confregit, Medos ac Persas, misitque eum sub pedibus suis et utrinque cornu suo subjugavit imperio. Quod autem dicitur *egressus de Cethim*, de ipsa Græcia significat. Sethim enim fuit de posteris Noe, hoc est, filius Javan, filii Japhet, filii Noe, et Sitammam [*Ms.*, Cithiman] insulam habuit, quæ nunc dicitur Cyprus, ut Josephus testis est, et ab ea omnes insulæ et maritima loca *Cethim* Hebraice nominantur. Legamus Varronis de Antiquitatibus libros et Sisinnii Capitonis et Græcum Flegonta cæterosque eruditissimos viros, et videbimus omnes pene insulas et totius orbis littora et terras mari vicinas a Græcis accolis occupatas, qui ab Amano [*Ms.*, Damano] et Tauro montibus omnia maritima loca usque ad Oceanum possidere Britannicum.

Constituit, inquit, prælia multa, et omnium obtinuit munitiones, et interfecit reges terræ, et accepit spolia multitudinis gentium, et siluit terra in conspectu ejus. Ergo Alexander Magnus, sicut tradunt historici, post Darii mortem Hyrcaniam Macidosque [*Ms.*, Hyrcanos ac Gyrodomanos] subegit; post hæc Parthorum pugnam aggressus est, quos diu renitentes delevit propemodum antequam vicit. Inde Thraces [Drangas] Evergetes, Parymas, Parxammenos, Hydaspios cæterosque populos qui in Caucasi radice morabantur subegit, urbe ibi Alexandria super amnem Tanaim constituta. Sed humani sanguinis inexasurabilis, sive hostium, sive etiam sociorum, recentem tamen semper sitiēbat cruorem. Itaque pertinaci impetu in bella procurrens Cherasinos et Dracas [*Ms.*, Choroasinos et Aciatos] indomitam

PATROL. CIX.

gentem, in deditionem accepit; Callisthenem philosophum, sibique apud Aristotelem condiscipulum, cum plurimis aliis principibus, quod eum, deposito salutandi more, ut dominum non adoraret, occidit. Post hæc Indiam petit, ut Oceano ultimoque Oriente finiret imperium, Nisam urbem adiit, Dædalos montes, regnaque Cleophidis [*Ms.*, Deophylis] reginæ expugnavit; quæ cum se dedisset, concubitu regio regnum redemit. Peragrata perdomitaque Alexander India, cum ad saxum miræ asperitatis et altitudinis, in quod multi populi confugerant, pervenisset, cognovit Herculem ab impugnatione [expugnatione] ejusdem saxi terræmotu prohibitum. Æmulatione permotus, ut Herculis acta superaret, cum summo labore ac periculo saxo potitus, omnes loci ejus gentes in deditionem accepit. Cum Poro, fortissimo Indorum rege, cruentissimum bellum gessit. Postea, cum Orientales populos singularum provinciarum non sine cruenta victoria cepisset, conscensis navibus, cum Oceani littora peragraret, ad urbem quamdam cui Ambiger [Ambira] rex præerat, pervenit. Sed in expugnatione civitatis magnam partem exercitus sagittis hostium, veneno illitis, amisit; ac post herba quæ per somnum [somnia] sibi ostensa est, in potum sauciis data, cum reliquis subveniretur, urbem expugnavit et cepit. Postquam circum actam [Post quasi circumacta meta] ad Oceanum et Indum flumen ingressus, Babyloniam celeriter rediit, ubi eum cum exterritarum totius orbis provinciarum legati expectarent, hoc est Carthaginensium et totius Africæ civitatum, sed et Hispanorum, Gallorum, Siciliae Sardiniaque, plurimæ præterea partes Italiae. Tantus timor in summo Oriente constituti ducis populos ultimi Occidentis invaserat, ut inde peregrinam cerneret toto mundo legationem, quo vix crederes pervenisse rumorem; unde bene scriptum est : *Et siluit terra in conspectu ejus*, quia nullus ei rebellare audebat.

Et congregavit virtutem et exercitum fortem nimis. Devictis ubique gentibus undique thesauros et opes earum Alexander abstulit, unde eo mortuo satellites atque milites ejus propter opum magnitudinem quas congregatas habebat, ac ob potentiam regni, ab invicem dissentiebant, sicut Pompeius Trogus ejusque abbreviator Justinus in libris Historiarum suarum ostendunt, scribentes quod, defuncto Alexandro, in thesauris ejus quinquaginta millia talenta auri reperta sunt, et in annuo vectigalis tributo tricena millia. Denique Alexander, inter pericula præliorum Deum servatus, ad extremum cum in Babylone urbe moraretur, per insidias Medorum interfectus est, et maxime factione Antipatris ducis ejus, qui per Casandrum filium suum eum veneno exstinxit, sicut prædictus Pompeius Trogus narrat, dicens quod cum Babylonem revertenti [reversus] -multis diebus otio datis, intermissum olim convivium solerter [solemniter] Alexander institueret, totusque in lætiam effusus cum diei noctem pervigilem junxisset, recentem jam a convivio medicus Thessalus, instaurata

36

comessatione, et ipsum ac sodales ejus invitavit, A ubi accepto poculo media portione repente velut telo confixus ingemuit, elatusque a convivio semianimis ita cruciatus est, ut ferrum in remedia posceret, tactumque hominum velut vulnera indolesceret. Revera autem insidiarum fuerunt: nam memoratus Antipater, cum charissimos amicos suos interfectos videret ab Alexandro, seque magnis rebus in Græcia gestis non tam gratum apud regem quam invidiosum esse, a matre quoque ejus Olympiade variis se criminationibus vexatum, ad occupandum regem Cassandrum filium dato veneno subornat, qui cum fratrilis Philippo et Iolla ministrare regi solebat. Cujus veneni tanta vis fuit, ut non ære, non ferro, non tegla [testa] contineretur, nec aliter ferri nisi in ungula equi potuerit, præmonito filio ne alicui quam B Thessalo et fratribus crederet. Hac igitur causa apud Thessalum paratum repetitumque convivium est; Philippus et Iollas, prægustare ac temperare potum regis soliti, in aqua frigida venenum habuerunt, qua prægustata eam portioni supermiserunt. Quarta die Alexander indubitata moriem sentiens, agnoscere se fatum domus majorum suorum ait: nam plerosque Acacidarum intra tricesimum annum defunctos. Tumultuantes deinde milites et insidiis perire regem suspicantes ipse sedavit, eosque omnes, cum prolatus in editissimum locum urbis esset, ad conspectum suum admisit, osculandamque dexteram suam flentibus porrexit. Cumque lacrymarentur omnes, ipse non sine lacrymis tantum, verum sine C ullo tristioris mentis argumento fuit, ut quosdam impatientius dolentes consolatus sit, quibus mandata ad parentes eorum dedit, adeo sicut in hoste, ita et in morte invictus ei animus fuit. Cum descere eum amici viderent, quærent quem imperii faciant hæredem; respondit, *Dignissimum*. Tanta illi magnitudo animi fuit, ut cum Herculem filium, cum fratrem Arideum, cum Roxanem uxorem prægnantem relinqueret, oblitus necessitudinum, *dignissimum* nuncupavit hæredem: prorsus quasi nefas esset viro forti alium quam virum fortem succedere, aut tanti regni opes aliis quam probatis relinquere. Hac voce veluti bellicum inter amicos tonisset [cecinisset], aut malum discordiarum misisset, ita omnes in æmulationem consurgunt et ambitionem vulgi tacito sermone et favorem militum quærent. Sexta die præclusa voce exemptum digito anulum Perdicæ tradidit, quæ res gliscentem amicorum dissensionem sedavit. Nam etsi non voce nuncupatus est hæres, judicio tamen electus esse videbatur. Decessit Alexander mense uno, annos tres et triginta natus. Hæc autem quia in historia Machabæorum regni Alexandri mentio facta est, ideo ex libris gentilium interposui, ut lector agnosceret non frustra virtutem Alexandri enarrari, sed magnanimitate atque actione ipsum esse principium [præcipuum]. Quod autem dicitur Alexander divisisse regnum suum, cum adhuc viveret, pueris suis, qui secum erant in juventute nutriti, non tam ipse hoc divisit, quam illis dividendum reliquit.

igitur Alexander per duodecim annos trementem sub se orbem oppressit. Principes vero ejus quatuordecim annis dominati sunt, et velut opimam prædā a magno leone prostratam avidi discerpere catuli; seque ipsos invicem in rixam incitato prædæ æmulatione fregerunt. Itaque Ptolomæo prima Ægyptus et Africae Arabiaque pars sorte provenit. Confinem huic et provinciam Syriam Laomedon Mitylenæus, Ciliciam Philotas cum filio et Illyrios accipiunt [Ciliciam Philotas, Philo Illyrios accipiunt]. Mediæ majori Acropatus, minori Alceta frater Perdicæ [juniori socer Perdicæ] præponitur. Susiana gens Sino, Phrygia major Antigono Philippi filio assignatur; Lyciam et Pamphyliam Nearchus, Cariam Cassander, Lydiam Menander sortiuntur. Leonantius minorem Phrygiam accipit. Thracia et regiones Pontici maris Lysimacho, Cappadocia cum Paphlagonia Eumeni datur; summa castrorum Seleuco Antiochi filio cessit; stipulatoribus regis satellitibusque Cassander filius Antipatri præficitur. In Bactriana ulteriore et India regionibus præfecti priores, qui sub Alexandro esse cœperunt, permanserunt. Seres, inter duos amnes Hydaspem et Indum constitutos Taxilles habuit. In colonias in Indiis conditas Phytos Agæoris filius mittitur. Parapamēnos fines Caucasi montis Apiarches accepit. Aracussi Gedrosique Fibuuti [Sibyrtio] decernuntur. Dranceos et Rancoes Stantano, Bactrianos Auriota [Amyntas] sortitur, Sechodianos etc. [Sogdianos Scythæus,] Nicanor Parthos, Philippus Hyrcanos, Fratafernes Armenios, Neoptolemus Persas, Penceses Babylonios, Arthous Pelasgos, Archesilaus Mesopotamiam aggressi [adepti] sunt. Sed tamen inter cætera hæc regna quatuor tantum eminebant, hoc est Ægypti, quod tenebat Ptolomæus Lagi filius; Macedonum, quod Philippus, qui et Arideus, frater Alexandri, possedit; Syriæ et Babylonis, quod Seleucus Nicanor sibi vindicavit; Asiæ, quod tenuit Antigonus, sicut in visione Danielis præmonstratum est, quod fracto uno cornu majore in capite hirci illius insignis, orta sunt pro eo quatuor cornua minora pro eo immota. Unde sequitur:

Et obtinuerunt pueri regnum unusquisque in loco suo. Decedente igitur Alexandro Magno totum corpus regni Macedonum, quod ipse non sine grandi labore coadunaverat, pueri ejus per tyrannidem diripuerunt et multis atque gravibus præliis dilaniaverunt, sicut in historiis gentium copiosissime scriptum invenitur. Sed ex iis plurimis omissis scriptor præsentis historiae ad Antiochum Epiphanem pervenit, qui plurima in Judeos commisit mala, et locum sanctum polluit ac legem profanavit; de quo sequitur: Primus itaque post Alexandrum Magnum regnavit Syriæ Seleucus, cognomento Nicanor, annis triginta duobus; secundus, Antiochus, qui vocabatur Sother, annis decem et novem; tertius, Antiochus, qui vocabatur Theos, regnavit annis quindecim; Quartus, Seleucus, qui cognominatus est Gallericus [Gallinicus] filius Antiochi, annis viginti; quintus, Seleucus Ceraunus, filius Seleuci Gallerii [Gallinici],

annis tribus; sextus, Antiochus Magnus, quem Scriptura hic Antiochi illustris dicit esse patrem, qui frater erat Seleuci Cerauni et filius Seleuci Galinici, regnavit annis triginta sex; septimus, Seleucus, qui et Philopator cognominatus est, annis duodecim; post quem Antiochus Epiphanes, qui et *præclarus* sive *nobilis* dicitur, frater Seleuci Philopatoris et filius Antiochi Magni, annis undecim, de quo modo Scriptura narrat, quod *ex eis exierat radix peccatrix Antiochus illustris, filius Antiochi regis, qui fuerat Romæ obses*. Qui merito radix peccatrix dicitur, cum stirps inutilis ad peccata proclivis et ad impietatem erat promptissimus, sub quo legis Dei persecutio et Machabæorum bella narrantur. Colligitur enim omne tempus regni Græcorum a primo anno Seleuci Nicanoris usque ad initium regni Antiochi Epiphanis anni centum triginta septem.

In diebus illis exierunt ex Israel filii iniqui, et susaserunt multis, dicentes: Eamus et disponamus testamentum cum gentibus. Græca ac Romana narrat historia quod Antiochus Epiphanes contra Ptolomæum Philopatrem [Philometorem] Cleopatraz sororis suæ filium, cujus ipse avunculus erat, dolos construxerit, et eum regno Ægypti privarit; et cum post mortem Cleopatraz Alanicus eunuchus, nutritius Philometoris, et Leneus Ægyptum regerent et peterent Syriam, quam Antiochus fraude occupaverat, ortum est inter avunculum et puerum Ptolomæum prælium. Cumque inter Pelusium et montem Cassium commisissent, victi sunt duces Ptolomæi: porro Antiochus, parcens puero et amicitias simulans, ascendit Memphis, et ibi ex more Ægypti regnum accipiens puerique rebus providere se dicens cum modico populo totam Ægyptum subjugavit, et abundantes atque uberrimas ingressus est civitates, fecitque quod non fecerunt patres ejus et patres patrū illius, sicut in Daniele de eo scriptum est. Nullus enim in regno Syriæ ita vastavit Ægyptum, et omnes divitias eorum dissipavit, et tam callidus fuit, ut prudentes cogitationes eorum qui duces pueri erant sua fraude subverteret.

Et convertit Antiochus postquam percussit Ægyptum in centesimo et quadagesimo tertio anno, et ascendit Hierosolymam in multitudine gravi. Consequenter ergo de eodem rege in prædictis historiis narratur quod postquam reversus est expulsus ab Ægyptiis, venisse eum in Judæam, hoc est adversus testamentum sanctum, et spoliasse templum et aurum tulisse quamplurimum, positoque in arce præsidio Macedonum, reversum in terram suam et post biennium rursus contra Ptolomæum exercitum congregasse ad austrum. Cumque duo fratres Ptolomæi, Cleopatraz filii, quorum avunculus erat Antiochus, obsiderentur Alexandriæ, legatos venisse Romanos, quorum unus Marcus Publius Letias, cum eum stantem invenisset in littore, et sanatusconsultum dedisset quo jubebatur ab amicis populi Romani recedere et suo imperio contentus esse, et ille

responsum ad amicorum concilium detulisset, orbem dicitur fecisse Marcus in arenis baculo quem tenebat manu, et circumscripsisse regem atque dixisse: Senatus et populus Romanus præcipiunt ut in isto loco respondeas qui. I consilii geras. Quibus dictis ille perterritus, ait: Si hoc placet senatui et populo Romano, recedendum est hinc; atque ita statim movit exercitum. Iis consentanea Josephus conscripsit, quod reversus propter Romanorum timorem ab Ægypto rex Antiochus Hierosolymam duxerit exercitum; quo perveniens anno centesimo quadagesimo tertio post regnum primi Seleuci, centesima quinquagesima tertia olympiade, die vicesimo et quarto mensis Casleu, quem Macedonés Apelleon nominant, cepit eam sine resistantia conjuriam, aperientibus ei portas iis qui voluntati ejus consentiebant, ingressusque civitatem Hierosolymorum multos interemit sibi contraria sapientes, nec non et eos qui portam aperientes civitatem Dei tradiderunt, propter templi divitias interfecerit, multasque auferens ab eo pecunias ad Antiochiam reversus sit. Postquam autem spoliavit templum, ita ut vasa Dei et lucernas aureas asportaret, et aram auream, et mensam, et sacrarium, neque de velis abstinnerit, quæ ex hyssco et cocco erant, et exhauriens aurum et thesauros, nihil penitus derelinquens ad maximum Judeos luctum propter hæc usque perduxerit. Namque et quotidianas immolationes quas Deo secundum leges offerebant celebrare prohibuit; deperdens autem totam civitatem, quosdam interfecit, alios captivos cum filiis et uxoribus deduxit, ita ut numerus multitudinis captivorum usque ad decem millia existere videretur.

Mystice autem Antiochus hic, qui intravit in terram sanctam cum superbia, et devastavit templum, et locum sanctum polluit superstitione gentili, typum tenet Antichristi, qui contra Ecclesiam Christi bellum crudeliter gerit, et animas credentium, quæ vere templum Dei sunt, errore suo polluere contendit; de quo in Danielis prophetia (Cap. xi) sub figura istius Antiochi ita scriptum est: *Cor ejus adversus testamentum sanctum, et faciet, et revertetur in terram suam. Statuto tempore revertetur, et veniet ad austrum, et indignabitur contra testamentum sanctuarii, et faciet, reverteturque, et cogitabit adversus eos qui dereliquerunt testamentum sanctuarii. Et brachia ex eo stabunt, et polluent sanctuarium fortitudinis, et auferent jure sacrificium, et dabunt abominationem in desolationem. Et impii in testamentum simulabunt fraudulenter, populus autem sciens Deum suum, obinebit et faciet, etc.* Nulli dubium est quin hæc quæ sub Antiocho Epiphane in imagine præcesserunt, hoc est ut rex sceleratissimus persecutus sit populum Dei, sævitiam præfiguret Antichristi, qui Christianum populum persequetur, qui indignabitur contra testamentum Dei, et cogitabit adversus illos quos vult Dei legem relinquere, polluetque sanctuarium Dei, homines videlicet ad imaginem Dei creatos diversis vitiis corrumpendo; auferet jure sacrificium

quando hostiam laudis Christo Dei Filio offerre in A Ecclesia prohibebit; abominationem desolationis in hoc sancto statuere, quando divinum cultum a Christianis sibi extorquebit exhiberi, ita ut in templo Dei sedens, ostendat se tanquam ipse sit Deus, unde multi nostrorum putant ob sævitæ et turpitudinis magnitudinem Domitianum sive Neronem Antichristum fore: sed licet ipsi Antichristi fuerint, quantum ad ejus corpus pertinet, et membra ipsius sunt, tamen ipse omnium in quorum caput juxta finem mundi venturus est, quando, juxta Veritatis sententiam, erit tribulatio talis, qualis non fuit ab initio mundi usque modo, nec fiet postea (Matth. xxiv). Verum, juxta Joannis vocem, Antichristi jam multi sunt (Joan. ii), per quæ membra sua idem malignus hostis jam mysterium operatur iniquitatis, per B hæreticos videlicet, schismaticos atque paganos, et seducit multos, tunc etiam, si fieri potest, ipse scandalizat electos, quia solvetur Satanas de carcere suo, et totum furorem suum, quantum permittitur, in Christicolis perfundet [effundet]. Tollit ergo Antiochus de Hierusalem altare aureum, quando eos qui perfectiores esse videbantur, et pro populi statu non mediocriter Dominum exorare, suasu maligno evellit de Ecclesia. Tollit et candelabrum luminis et universa vasa ejus, quando eos qui prædicationis officio fungebantur, et veluti luminaria per diversas species dogmatum in populo Dei lacere debuerunt, sive per metum, sive per cupiditatem terrenam de ordine suo præcipitavit. Tollit ergo mensam propositionis ac vasa ejus quando Scripturas sacras cum C iniqua interpretatione confundere per hæreticos satagit, et eos qui in meditatione legis Dei, velut vasa mensæ Dei ac panes propositionis commanere videbantur, astutia nequitie suæ corrumpere atque in errorem seducere contendit.

Velum quoque et coronas, et ornamentum aureum quod in facie templi erat, idem antiquus hostis tollit, et comminuit omnia, quando litteram legis Dei, in qua sapientia divina ac mysteria cœlestia latent, et ubi corona perpetuæ mercedis et bene laborantibus, et præcepta Dei servantibus, in regno cœlesti ac claritate perpetua percipienda promittitur, contritis sententiis ac sensu depravato in alienum intellectum convertit, animas sibi obedientes hoc modo decipit. Nam aurum argentumque et thesauros D occultos nihil aliud intelligo quam eloquii venustatem ac sensuum puritatem cum thesauro virtutum quæ occultis cordibus apud fideles collocantur; hæc omnia diabolus de regno Christi auferre molitur, cum possessores eorum, his bonis spoliatos, in barathrum suæ perditionis secum trahere conatur. Hinc quotidie planctus, gemitus in Ecclesia, nascitur, cum de casu proximorum per compassionem cœtus fidelium non mediocriter contristatur. Unde sequitur: *Et fecit eadem magnam hominum, et locutus est in superbia magna, et factus est planctus magnus in Israel.* Omnis dignitas, atque omnis ætas, atque omnis sexus dolet tumultuante persecutore, quia

nulla persona immunis est a persecutione, gemitque quisque tam pro tranquillitatis detrimento quam etiam de fide cadentium damno, quia, sicut Paulus ait (I Cor. xii): *Sollicita sunt in Christi corpore pro invicem membra, et si patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra; unde et idem Apostolus scribens contra eos qui vanam gloriam amabant, enumeratis laboribus suis quos ipse corporaliter sufferebat, subjunxit, dicens (II Cor. xi): Præter illa quæ intrinsecus [extrinsecus] sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, et ego non infirmor? Quis scandalizatur, et ego non uror? Si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ sunt gloriabor.* Et alibi: *Gaudete autem cum gaudentibus, cum flentibus flete, idipsum invicem sentientes; non alta sapientes, sed humilibus consentientes.*

Et post duos annos dierum misit rex principem tributorum in civitates Judæ. Diximus superius quod Antiochus teneret typum Antichristi; idem similiter persecutionis [perditionis] filius hoc in loco princeps tributorum accipi potest, quem princeps hujus mundi et rector tenebrarum harum diabolus ad hoc incitat, ut in civitatibus Judæ, hoc est in Ecclesiis Christi, tributum peccatorum sibi solvere exigat; tamen cum hoc non ubique vim agendo persecutionum expostulat, sed aliquando tormentis, aliquando blandimentis, aliquando minis et aperta sævitia, aliquando fraude et dolo. Unde scriptum est: *Locutus est ad eos verba pacifica in dolo.* Sed qui crediderit, sibi met persecutionem præparat; agit enim hoc idem hostis nefandissimus suasu maligno signis atque prodigiis mendacibus, ut eum homines cœcum esse credant, et divinum cultum illi exhibeant. Qui ergo sibi credunt, hos in anima spiritualiter occidit; qui autem resistunt corporali cruciatu eos affligit. Unde evenit, quod cum magno dolore mentis legendum est, ut perdat populum multum ex Israel, cum plurimos de Christiana religione in apostasiam convertit: accipit spolia civitatis, cum ornamenta ecclesiæ tollit; succendit eam igne, cum persecutione devastat; destruit domos ejus et muros in circuitu, cum plebes credentium dissipat ac defensores eorum, hoc est doctores, enecat, captivasque ducit mulieres, et natos, et pecora, quod illi qui molliorem animi habent, et pueri sunt sensibus ac carnalibus desideriis servientes, more brutorum animalium vivunt, captivitati ac laqueo antiqui hostis maxime patent, devastatis ecclesiis Christi, et dispersis propter persecutionem ministris ipsius, hostis malignus in loco eorum artem impietatis erigere, et blasphemos cultores substituere molitur, quatenus, si possibile sit, per praves homines nomen Christianum, quod solum in orbe prævaluit, funditus deleatur, et diaboli voluntas in pollutione idolorum et multiplicitate peccatorum expleatur. Unde sequitur:

Et effuderunt sanguinem innocentem per circuitum sanctificationis, et contaminaverunt sanctificationem, etc. Habitatores Hierusalem fugiunt quando,

persecutione fervente, alii corporaliter fugiunt ut non scandalizentur; alii mente fugiunt, et grave scandalum in animabus suis patiuntur, alii in confessione Christi usque ad mortem perseverant, et liberi a persecutorum manibus in cœlos effugiunt ut remunerentur; fitque terra sancta habitatio exterorum, quando membris Christi per martyrium coronandis, in toto mundo multiplicatur numerus persecutorum: dies festi ejus convertuntur in luctum, quando ritus celeberrimus religionis Christianæ non permittitur habere sui fulgoris ornatum; et sabbata ejus in opprobrium, et spes quam habent in futura animarum requie aboletur, vel ab hoste deluditur fidelium. Secundum gloriam ejus multiplicata est ignominia ejus. Fœdatur enim gloria Ecclesiæ fidelium ignominia, quando inimico dominante gloria cœlestium sacramentorum et honestas divinatorum officiorum impiis blasphemantibus maximum sustinet opprobrium.

Et scripsit rex Antiochus omni regno suo ut esset omnis populus unus, et relinqueret unusquisque legem suam. Scriptam et Epistola spiritualis Antiochi, philosophi sunt gentilium hæretici atque schismatici Christianorum, qui veritatem legis Christi atque statutum catholicæ fidei subvertere cupiunt, quibus dolor est cultus divinus et religio Christiana: sed quo magis per errorem student sibi homines adunare, eo magis faciunt illos ab invicem discordare, quia nec ipsi inter se invicem concordant, sed variis sectis dissentientes discrepant, et ideo minus se obsequentes et in unitate consociare prævalent. Inter superbos enim, Scriptura teste, semper jurgia sunt, et, juxta Veritatis sententiam, Omne regnum in se ipsum divisum desolabitur, et domus super domum cadet. Mandant libri et epistolæ Antiochi in Hierusalem et in civitatibus Judæ ut sequerentur leges gentium, quare et definiant holocausta, et sacrificia et placationes facere in templo Dei: quia maxima cura maximumque studium est hæreticis atque paganis ut in ecclesia Christi cultum divinum seu confundant seu penitus extinguant, ne sinceritas rectæ fidei, quæ per dilectionem operatur, in arca cordis credentis gratum holocaustum Deo offeratur, nec sacrificia mystica corporis et sanguinis Domini cum sacra fidelium oratione atque placatione bonorum actuum in vero templo Dei omnium creatori et bonorum omnium largitori digne exhibeantur; prohibeantur celebrari sabbatum, quia negant in cœlesti regno sanctarum requiem futurum esse animarum. Jubent ædificari aras, et templa, et idola, quia mentes fidelium malignorum spirituum cupiunt efflicere vasa; immolari carnes suillas et pecora communia, hoc est inmundam ducere vitam, et brutorum animalium more in luxuria atque concupiscentiis carnis conversari; relinquere filios suos incircumcisos, hoc est nulla custodia, nulla continentia, nullaque discretione cogitationes, sermones atque opera temperare, ita ut obliviscantur legem divinam, et immutent justificationes Dei in diversorum scelerum facturam: et hæc omnia non solum sermonum

A suasu, sed etiam diversarum pœnarum fieri cogunt tormento. Unde sequitur:

Et quicumque non fecissent secundum verbum regis, morerentur, secundum omnia verba hæc. Incandescit crudelitas quando fervet impietas; sævit immanitas quando æstuat cupiditas. Omni regno Antiochus per scripturas indicit tormenta, et mortem ingerere cultoribus terræ Dei: sic et Antichristus per ministros suos scelestissimos varia exquirat pœnarum genera, quatenus Christicolæ a statu religionis sanctissimæ evellat, conterat atque disperdat.

Die quinta decima mensis Casleu, quinto et quadragésimo, et centesimo anno, ædificavit rex Antiochus abominandum desolationis idolum. Mensis Casleu idem est apud Græcos qui apud Latinos dicitur B December. In hujus mensis die decima, anno centesimo quadragésimo quinto regni Græcorum, quod a primo anno Seleuci computare incipiunt, Antiochus Epiphanes abominandum idolum desolationis in templo statuit Dei, hoc est simulacrum Jovis Olympii, principatus autem sui anno octavo, quo videlicet anno in Samaria super verticem montis Garizim Jovis Peregrini sive Hospitalis delubrum ædificavit, ipsis Samaritanis, ut idem faceret per epistolam precantibus, sicut Josephus testis est: sed legimus in Evangelio secundum Mathæum Salvatorem discipulis interrogantibus de signo adventus sui, et consummatione sæculi, inter alia respondisse: Cum ergo videritis desolationis abominationem, quæ dicta est a Daniele propheta, stantem in loco sancto, qui C legit intelligat (Matth. xxiv). Quando ad intelligentiam provocamur, mysticum monstrat esse quod dictum est. Scriptum est autem in Daniele hoc modo: Et in medio hebdomadis auferetur sacrificium meum et libamina, et erit in templo desolationis abominatio et usque ad consummationem temporis et finem perseverabit desolatio.

De hoc Apostolus loquitur (II Thess. ii), quod homo iniquitatis adversarius elevandus sit contra omne quod dicitur Deus et colitur, ita ut audeat stare in templo Dei, et ostendere quod ipse Dominus sit. Cujus adventus secundum operationem Satanae destruet eos, et ad solitudinem rediget qui eum susceperunt. Potest autem simpliciter aut de Antichristo accipi, aut de imagine Cæsaris quam Pilatus posuit in templo, aut de Adriani equestri statua, quæ in ipso Sancto sanctorum loco usque in præsentem diem stetit. Abominatio quoque secundum veritatem Scripturarum idolum nuncupatur, et idcirco additur desolatio, quod in desolato templo atque deserto idolum positum sit; statuto autem idolo zeli in templo Dei per universas civitates, inde ministri regis nequissimi ædificant aras in circuitu, et ante januas domorum et in plateis incendunt thura et sacrificant; quia regnante in domo immundo Antichristo astipulatores et fautores ejus, et omnes iniqui, rejecto vero Dei unius cultu, et sprete Dei domo, quæ est sancta Ecclesia, confusa mente turbatoque ordine in diversis locis variorum errorum et multi-

plicium scelerum dæmonibus funesta deserunt sacrificia. Et bene dicitur quod *in circuitu ædificaverunt aras*, quia, simplicitate veritatis relicta, erroneas impietatis sequuntur sectas. *In circuitu enim, ut Psal. xlii. testatur, omnes impii ambulant (Psal. xi).* Et ante januas ædiculorum atque in plateis incendunt thura et sacrificant, qui introire ad altare Dei ibidemque quod incensum puræ orationis Deo inferre non merentur, sed in *lata ac spatiosa via quæ ducit ad mortem (Matth. vii)*, actus suos ac verba secum hosti deferunt maligno.

Et libros, inquit, legis Dei combusserunt igni, scindentes eos. Libros Dei scindunt comburuntque igni, qui per cupiditatis ignem legis Dei sinceritatem hæretica pravitate a rectitudinis suæ statu discindere cupiunt, sanctosque prædicatores, quibus thesaurus testamentorum Dei commendatus est, malitiæ suæ mucrone trucidare gestiunt.

Quid per vicenarium numerum et quintum nisi designantur qui, quinque sensibus corporis carnalibus desideriis implicati, legi Dei quæ in duobus Testamentis et in duobus præceptis, dilectione videlicet Dei et proximi, constat, contraria faciunt ac sapiunt.

Viginti ergo et quinque quinario numero in semetipso multiplicato conficiuntur, meritoque hic numerus desertoribus legis comparatur, qui per unumquemque sensum corporis, hoc est per visum, auditum, gustum, odoratum et tactum, præceptis divinis, quæ in Pentateucho conscripta sunt, adversantur. Et ideo dicitur quod sacrificaverunt *super aram quæ erat contra altare*, quia in altare impietatis, quod superbia erexerat contra altare fidei catholicæ, omnes iniqui actuum ac verborum suorum diabolo infausta immolant sacrificia.

Et mulieres quæ circumcidebant filios suos truciabantur, secundum jussum regis Antiochi. Patet historiæ sensus, qui exponit tormenta quæ persecutores nefandi, et tunc in Veteri Testamento, et nunc similiter in Novo cultoribus ingerunt. Nec facile est cuiquam enumerare omnia suppliciorum genera quæ tortores nequissimi martyribus Christi infligebant.

Sed juxta allegoricum, quid per mulieres quæ circumcidebant filios spos, nisi honestæ fidelium personæ monstrantur, qui actus suos et sermones atque cogitatus summa discretionem circumspectantes, quidquid in eis superfluum reperiunt, gladio spiritus amputare festinant: hæc spiritalis Antiochus trucidare desiderat, quia aut corporaliter eas per tormenta ferire, aut spiritaliter per abnegationem in anima necare decertat. Interpretatur Antiochus *paupertatis silentium*, et merito hoc nomine censetur, qui expers spiritalis scientiæ et inops sacrarum virtutum, hoc quod ipse minime in se habet, per invidiam in aliis persequitur; unde bene sequitur:

Et suspendebant, inquit, pueros a cervicibus per domos eorum. Quia illos, qui non sensu sed malitia sunt parvuli et humiles spiritu, propter confessionem

A fidei interimere non tardant. Similiter *et illos qui circumciderant eos trucidabant*, quia prædicatores sanctos, qui cultro pietatis ac verbo evangelicæ doctrinæ subditos suos coercentes castigant, maxime persecutionum molestiis infestant.

Et multi de populo Israel defnierunt apud se, ut non manducarent immunda. Nulla persecutio nullaque tribulatio sanctos Dei qui prædestinati sunt et vocitati secundum præscientiam Dei Patris, a fide Christi unquam evellere potuit: sed in veritate persistentes, nec idolothyta manducabant, nec immunditia peccatorum coinquinari consentiebant, nec etiam legem Dei sanctam hæretica pravitate infringere atque corrumpere patiebantur, sed magis eligebant pro nomine Christi mori quam consentire impietati. Unde quidam illorum hac confidentia fretus, ad discipulos scribens ita testatus est, dicens: *Certus sum enim quia neque mors, neque vita, neque angelus, neque principatus, neque instantia, neque futura, neque virtus, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia nos poterit separare a charitate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro (Rom. viii).* Sed quæ consolatio laborantibus servis Dei iussa sit, videamus.

CAPUT II.

Mathathias et quinque ejus filii lamentantur populum, templum et desolationem legis. Cogitur Mathathias sacrificare idolis, sed noluit: occidit sacrificantem ministrum regis Antiochi. Fugientes in desertum occisi sunt in sabbato: constituit Mathathias pugnare in sabbato: ipsi et ejus filii occidentes peccatores, aras idolorum subvertunt. Mathathias morturus admonet filios defendere Israel, etc.

In diebus illis surrexit Mathathias filius Joannis, filii Simeonis, sacerdos, etc. In libro Danielis, ubi hujus loci mentio sub ænigmate facta est, ita scriptum reperitur: *Et impii in testamentum simulabunt fraudulenter; populus autem sciens Dominum suum, obtinebit et faciet. Et docti in populo docebunt plurimos, et ruent in gladio, et in flamma, et in captivitate, et in rapina dierum. Cumque corruerint sublevarunt auxilio parvulo, et applicabuntur eis plurimi fraudulenter. Et de eruditis ruent, ut consententur, et eligantur, et dealbentur, usque ad tempus præfinitum, quia adhuc aliud tempus erit.*

Quanta Judæi ab Antiocho passi sint, præsens historia Machabæorum refert, et triumphum eorum testimonio sunt, qui pro custodia legis Dei flammam et gladios, et servitum ac rapinas, et poenas ultimas sustinuerunt, quæ futura sub Antichristo, nempe est qui dubitet, multis resistentibus potentia ejus et in diversa fugientibus. Quæ Hebræi in ultima eversione templi, quæ sub Vespasiano et Tito accidit, interpretantur, fuisse de populo plurimos qui scirent Dominum suum et pro custodia legis interfecti sunt. *Cumque corruerint, inquit, sublevarunt auxilio, et applicabuntur eis plurimi fraudulenter. Et de eruditis ruent, ut consententur, et eligantur, et dealbentur usque ad præfinitum tempus, quia adhuc aliud tempus erit. Parcum auxilium Mathathiam historia-*

liter significat de vico Modin, qui adversum duces Antiochi rebellavit, et cultum veri Dei servare conatus est. *Parrum* autem *auxilium* inde vocat, quia non longo tempore post inchoatam defensionem vixit, sed uno evoluto anno defunctus est, et postea Judas filius ejus, qui vocabatur Machabæus, pugnans cecidit, et cæteri fratres ejus adversariorum fraude decepti sunt.

Mystice autem Mathathias Dominum salvatorem significat, qui princeps est populi Dei et defensor electorum suorum; cujus filii pugnant pro domo Israel, defendunt sanctuarium Dei ac legem divinam. Interpretatur autem Mathathias *donum Dei*, cujus nominis arcanum ipsius incarnationis nobis patefecit sacramentum. Unde et ipse ait in Evangelio: *Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam (Joan. iii).*

Qui enim datus a Deo est, perfectum Dei donum est. Sed hæc de incarnatione ipsius tantum dicta sunt. Cæterum de divinitate ipsius, qua æqualis est Patri et Spiritui sancto, simul cum Patre et Spiritu sancto ipsam dispensationem facere credi oportet. Sicut et Spiritus sanctus donum Dei legitur, sed tamen cum Patre et Filio unus Deus creditur atque adoratur: unde in Evangelio et missis legitur, et sponte venisse, ut est illud Dominicum: *Rogabo Patrem, et alium Paracletum dabit vobis (Joan. xiv)*; et item: *Cum autem venerit (inquit) Paracletus, quem ego mittam vobis a Patre, spiritum veritatis (Joan. xv)*. Ad Nicodemum ait: *Spiritus ubi vult spirat, et vocem ejus audis, et nescis unde veniat aut quo vadat (Joan. iii).*

Hic ergo Mathathias narratur filius esse Joannis, filii Simeonis, sacerdos ex filiis Joarib. Joannes gratia Dei interpretatur, Simeon audiens, Joarim Dominus exaltans. Recte ergo hæc interpretationes huic mysterio competunt, quia mediator Dei et hominum gratia Dei dici potest, ut est illud Apostoli: *Gratia Dei pro hominibus gustavit mortem (Hebr. ii)*; et audiens, quia ipse in Evangelio ait: *Quæ audiivi a Patre, hæc loquor in mundo (Joan. xv)*; et Dominus exaltans, de quo Propheta ait: *Exaltare, Domine, in virtute tua (Psal. xx)*. Ipse enim merito et sacerdos nominatur, de quo scriptum est: *Juravit Dominus et non pœnitebit eum: tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech (Psal. cix)*. Hujus Mathathia filii sunt omnes sancti, qui corporis ejus membra dicuntur; sed quomodo quinario numero designari possunt, non inconvenienter quæritur. Tot enim leguntur filii Mathathiaë historice fuisse, hoc est, Joannes qui cognominabatur Gaddis; et Simeon, qui cognominabatur Tharsi; et Judas, qui cognominabatur Machabæus; et Eleazar, qui cognominabatur Abaron; et Jonathas, qui cognominabatur Alphus. Videamus ergo si alicubi iste numerus in Novo Testamento eandem rem exprimere inveniatur. Legimus quoque Paulum apostolum ad Ephesios de Christo ita dicentem: *Qui*

A descendit ipse est et qui ascendit super omnes caelos ut impleret omnia; et ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero evangelistas, alios autem pastores et doctores, ad consummationem sanctorum in opus ministerii ad ædificationem corporis Christi (Ephes. iv).

Ecce hic quinque species denotantur in illis personis quas divina vocatio ad magistrinum ordinavit Ecclesiae. Sed consideremus quomodo ipsi filii Mathathiaë cum interpretationibus nominum suorum his speciebus possint aptari.

Primus ergo filiorum illius nuncupatur Joannes, qui cognominabatur Gaddis. Joannes quoque dicitur *gratia ejus*, Gaddis autem *hædus*, sive *tentatio mea*. Bene ergo hæc nomina ordini apostolorum, nisi fallor, conveniunt, qui per Domini gratiam culmen honoris hujus electi sunt, sed tamen a peccatoribus et persecutoribus multas perpessi sunt tentationes atque injurias; quod idem Salvator prædicere eis videtur cum in Evangelio ait: *Ego vos elegeri de mundo, ut eatis et fructum plurimum afferatis, et fructus vester maneat (Joan. xv)*; et item: *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ, etc. (Matth. x.)* Ecce qui gratia Domini sunt repleti, malorum omnium demonstrantur contumeliis non mediocriter afflicti.

Secundus autem filiorum Mathathiaë fuit Simeon, qui cognominabatur Tharsi, qui in sequentibus plerisque locis Simon nominatur. Simon ergo, sive Simeon, interpretatur *audiens*, sive *audivit tristitiam*; Tharsi, *exploratio gaudii*. Nec inconvenienter hæc prophetarum ordini conveniunt, qui, Spiritus sancti gratia illuminati, et futuras pœnas malorum prævident, et ventura præmia sanctorum consolatione interna gustando prænoscent; aliisque futura mala præcavere, et futura bona appetere persuadent.

Tertius in ordine filius Judas Machabæus fuit. Judas enim *confitens* vel *glorificans* interpretatur, et Machabæus *bellator*. Satisque bene hæc denominatio convenit evangelistis, qui Evangelium pacis et gloriae Christi prædicant toto orbe terrarum, expugnantque errores nefandos paganorum atque hæreticorum.

Quartus autem filius, hic est Eleazar qui cognominabatur Abaron, et in priore nomine *Dei adjutorium*, in sequenti vero *generationem excelsam* sonat; non immerito pastoribus per figuram iis similatur qui adjutorio Dei satis roborati, excelsique fide ac virtutibus, præpositi in Ecclesia constituuntur, ut oves Dei sana fide bonisque exemplis ad viriditatem cœlestis patriæ rite pascendo perducant.

Novissimus autem horum filiorum vocatus est Jonathas, cognomine Alphus, optime sanctis doctoribus juxta interpretationem nominum suorum conveniens. Interpretatur enim Jonathas *columbæ donum*, sive *Domini spontaneus*. Alphus autem *fugitivus* sive *millesimus*. Et bene his nominibus doctores Christi exprimuntur, qui, sancti Spiritus gratia repleti, usque ad mortem spontaneam Domino se sub-

jiciunt : ut ejus vitæ legatione functa, legem Dei in mundo prædicent, et homines terrena desideria fugere atque sempiterna gaudia quærere doceant, quatenus ibi, juxta millenarii numeri significantiam, Deo retribuente, et plenitudinem mercedis accipiant, et veram beatitudinem cum Christo et angelis ejus sine fine possideant. Quod autem hic sequitur :

Hi viderunt mala quæ fiebant in populo Juda et Hierusalem, etc. Quia isti utique scandala diversa quæ ab iniquis in Ecclesia Dei perpetuo [ingeruntur] condolendo agnoscunt, mucrone spirituali vindicare gestiunt, semetipsos hostiam ponere ac pro suorum salute morti tradere non metuunt. Unde sequitur :

Et scidit Mathathias vestimenta sua, et filii ejus, etc. Quid est ergo vestimenta scindere, nisi corpora supplicii tradere. Et quid operiri cilicio, nisi justos quasi peccatores, ^a vel punire tormento. Cilicium quoque fit ex hædis asperum setigerumque tormentum. Nam hædi ad delicta jure referuntur, quoniam et in judicio Domini in peccatorum partes sunt positi. Ergo Dominus quia carnem peccati assumpsit, cilicium se induisse commemorat (*Psal. xxxiv*). nam si historicæ accipimus, nusquam eum legitimus usum fuisse cilicio. Ergo dum Judæi per contumelias et insidias essent molesti, ille divinitatem suam carnis velamine tenebrosis mentibus occultabat; quia non merebantur agnoscere quem tali impietate tractabant occidere. Propter enim peccata populorum. Redemptor humani generis carnem suam tradidit ad mortem, et condoluit nostræ infirmitati: de quo ipse Dominus per Isaiam ait : *Propter scelus populi mei percussit eum (Isa. liii)*, et : *Iniquitates eorum ipse portabit. Ideo disperiam ei plurimos, et sortium dividet spolia, pro eo quod tradidit in morte animam suam, et cum sceleratis deputatus est, et ipse peccata multorum tulit, et pro transgressoribus rogavit (Isa. liii)*. Similiter et filii ejus, hoc est apostoli et martyres ipsius exemplo edocti, non dubitabant pro legitimis Dei et salute fratrum suorum temporaliter mori, quatenus regni cœlestis gaudia cum sanctis angelis per hoc possent mereri. Unde Joannes apostolus ait : *In hoc cognoscimus charitatem, quoniam ille pro nobis animam suam posuit, et nos debemus pro fratribus animam ponere (I Joan. iii)*.

Et venerunt illic qui missi fuerunt, etc. Mittit namque Antiochus spiritualis in civitatem Modin, quæ interpretatur *judicium* : in Ecclesiam videlicet sanctam, ubi judicia Dei diligentissime custodiuntur; ut eos qui confugerant illuc remedium animarum suarum quærentes, a lege discedere cogant, peccatorum victimam et cultum impietatis diabolo exsolvant. Sed hoc quod subjungitur sine gemitu legere non possumus, quia *multi de populo Israel consentientes accesserunt ad eos*, cum videmus tormentis coactos a religione pietatis apostatare; alios cupiditate istius mundi illectos retrorsum relabi, alios hæreticorum astutia seductos decipi, alios et luxuria atque libidine propria ad pristinas vitiorum sordes reverti :

^a Decet aliquid.

attamen illud valde lætificat quod sequitur, quia *Mathathias et filii ejus constanter steterunt*; cum sine dubio illi in veritate atque in justitia persistent, qui veri Mathathix, hoc est Jesu Christi, filii esse meruerunt, ejusque fidem ac mandata servantes, æternæ vitæ præmia constanti animo per ejus gratiam adipisci comespunt [contendunt].

Et respondentes qui missi erant ab Antiocho, dixerunt Mathathix : Princeps, etc. Sive per dolum, sive per vim, semper machinator antiquus hostis quomodo evertat cultum pietatis in Ecclesia Christi. Ipse enim qui ad tentandum Redemptorem nostrum in deserto accessit, dicens : *Si Filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant (Matth. iv)*; et postquam eum super pinnaculum templi in sancta civitate constituit, dixit : *Si Filius Dei es, mitte te deorsum (Ibid.)*. Scriptum est enim : *Quia angelis suis mandavi de te, et in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum (Psal. xc)*. Indeque eum transfereas in montem excelsum, et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum, et dixit ei : *Hæc omnia tibi dabo si procidens adoraveris me (Matth. iv)*. Eadem quotidie in membris suis per ministros suos dolose suggerit, quatenus pro ambitione sæculari deserant viam justitiæ, et faciant jussum regis nequissimi qui regnat in universos filios superbiæ (*Job xli*), etc.

Et respondit Mathathias et dixit magna voce, etc. Constantia Mathathix confortabat animos filiorum suorum; sic et patientia et longanimitas Domini nostri Jesu Christi omnium credentium corroborat fidem. Unde discipulis suis ait : *Nolite mirari si odit vos mundus, scitote quia me priorem vobis odio habuerit (Joan. xv) : neque timeatis eos qui occidunt corpus, animam autem occidere non possunt; sed potius eum qui potest et animam et corpus perdere in gehennam (Matth. x)*. *In patientia vestra possidebitis animas vestras, et erit merces vestra multa in cælo (Luc. xxi)*. *Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (Matth. x)*

Et ut cessavit loqui verba hæc, etc. Judæus hic qui sacrificavit coram oculis omnium idolis, signi ficat malos catholicos, qui pravis operibus et peccatorum nota scandalizant proximos suos. In eo enim idolis sacrificare probantur quod principalibus vitiis captivati esse manifestantur.

Unde avaritiam Paulus apostolus idolorum servitutem appellat (*Col. iii*). Sed hos gladius Mathathix trucidat super aram, quia ultio æquissimi judicis justam in talibus exercet vindictam. Nec non et virum quem miserat Antiochus qui cogebat immolare, in ipso tempore occidit : quia in die extrema examinis, non solum peccatores homines, sed peccatorum instigatores, maligni videlicet spiritus, æternæ damnationis meritam recipient pœnam; simul et ara impietatis destruetur, quia post peractum judicium ulterius peccandi facultas ulla non tribuetur iniquis. Quod autem sequitur : *Zelatus est legem, sicut fecit Phinees Zamri filio Salomi (Num. xxv)*, ostendit

quod fortia facta sanctorum patrum præfigurabant A Redemptoris nostri in novissimis temporibus nobilissimum actum.

Et exclamavit Mathathias voce magna in civitate, dicens, etc. Hæc verba Mathathia præfigurabant Domini nostri Jesu Christi doctrinam, qui exhortatur nos quotidie relinquere vanitatem hujus mundi, et quærere cœlestia gaudia regni. Dicit enim ipse in Evangelio: *Qui non renuntiaverit omnia [omnibus] quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Qui amat patrem suum aut matrem suam plus quam me, non est me dignus; et qui non bajulat crucem suam quotidie et sequitur me, non est me dignus (Luc. xiv).* *Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam; qui autem perdidit animam suam propter me, inveniet eam (Luc. ix).* *Quid enim prodest homini si B unicum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patitur, aut quam commutationem dabit homo pro anima sua (Matth. xvi)? Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis, et reddet unicuique secundum opera sua (Matth. xvi).*

Fugit enim Redemptor noster et filii ejus innocentes, et relinquunt quæcunque habent in civitate, quoniam per ducatum ipsius Veritatis altitudinem virtutum ascendere cupimus, et ea quæ ad luxum sæculi pertinent, quasi superflua spernentes, abjicimus. Inde est quod legitur in Evangelio (Matth. v) isdem Dominus duxisse discipulos suos in montem, et ibi sedisse, ibique docere eos; ibi orabat ibique pascebat turbas, ut semper ad ulteriora, ad altiora et perfectiora suis exemplis nos provocaret, etc. C

Tunc descenderunt multi quærentes judicium et justitiam in desertum, et sederunt ibi ipsi et filii eorum. Istos qui cum Mathathia et filiis ejus non ascendebant in montes, sed descenderunt in desertum, ut ibi sedentes quærerent judicium et justitiam, quos melius per allegoriam accipere possumus quam Judæos qui, post acceptam gratiam baptismatis Christi, circumcisionem et legem veterem observandam putabant. Et bene hi in desertum isse memorantur, qui, lucescente Evangelii veritate, desertam legis umbram quasi sibi adhuc necessariam reputabant, sabbatum legale observari debere prædicabant, cum omnia hæc temporibus legis in signum præcesserint, et spiritualiter in Novo Testamento observanda sint. Contra quos Apostolus in Epistolis suis copiosissime disputat, asserens finem legis esse Christum *ad justitiam omni credenti (Rom. x)*. Isti ergo spiritualium hostium gladio merito feriuntur, qui Christi gratiam sufficere sibi ad salutem non arbitrantur. Possunt quoque juxta tropologiam in ipsis appetitoribus deserti desidiosi quique intelligi, qui, percepta gratia Christianæ religionis, satis sibi fieri æstimant quod perceperunt charismata divina et mundationem baptismatis, nec volunt post absolutionem sordium opera exercere virtutum, neque recordantur illius evangelicæ parabolæ, qua Salvator in Evangelio de immundo spiritu narrando dissebat, ubi dicit immundum spiritum exisse de homine,

et ambulasse per loca inaquosa, quærendo requiem et non invenisse. Iterum cum septem spiritibus nequioribus se pristinam domum vacantem ac scopis mundatam, et ornatam, reperisse: tales quippe ab hostibus spiritalibus facile obruuntur, quia scuto fidei, galea salutis, lorica justitiæ, et gladio spiritus (Ephes. vi), cum quibus inimicis resistere debuerant, armari non curabant. Unde subjungitur quod Mathathias et amici ejus luctum habuerunt super horum interitu, quia grandi dolore afficitur Ecclesia quando aliquos de numero suorum per insidias atque persecutionem malignorum hostium in peccatorum præcipitium agnoscit corruisse.

Et dixit vir proximo suo: Si omnes fecerimus sicut fratres nostri fecerunt, etc. Valde igitur detestantur boni otiositatem, quæ inimica est animæ, et imo potius eligunt contra inimicos spirituales quotidie virtutibus conligere, quam desidia mali otiose torpere, maxime cum spem victoriæ, non a se, sed auxilium præsumant habere divinum, nec sibi securitatem in præsentem, sed in futuro promittant, quando destructis cunctis adversitatibus, *novissima ipsa destructur mors (I Cor. xv), nec erit ultra luctus, neque clamor, neque dolor, quoniam prima abierunt (Apoc. xxi)*, quando lætificabuntur sancti in gaudio vultus Dei, et delectatione saluberrima fruuntur in dextera ejus usque in finem (Psal. xx).

Tunc congregata est ad eos synagoga Judæorum [Assidæorum] fortis viribus ex Israel, etc. Narrante Scriptura manifestum est quod Salvatore et apostolis ejus prædicante Evangelium, multi de Judæorum populo veniebant ad fidem credentes legi, et prophetis de adventu Christi testantibus, necnon de proselytis atque de advenis plurimi, relinquentes idola sua ac superstitionem gentilitatis, confluebant undique ad audiendum verbum Dei, et additi sunt ad numerum credentium:

Et percusserunt peccatores in ira sua, et viros iniquos in indignatione sua. Cum zelo fidei instigati, malignos spiritus et ab obsessis per errorem hominibus ejicientes expulerunt, et fraudis suæ venena ipsis patefecerunt. Judæi quoque compulsi fugerunt ad nationes, juxta illud Evangelii quo sanatis hominibus dæmones permissi sunt a Salvatore ire in porcos (Marc. v), ut immundi possessores vasa immunditiæ possiderent.

Et obtinuerunt legem de manibus regum. Oblinebant milites Christi legem de manibus regum quando in veritate Evangelii persistentes, nulli cedebant errori, quin potius orantes prædicatione sua subiciebant veritati. Inde factum est quod plurimi eorum qui, per fastum mundi elati, persecutores ante fuerant Christianæ religionis, iidem, postmodum conversi, essent assertores firmissimi veritatis, et non dederunt cornu peccatori, quia non consentiebant iniquitati; juxta illud Esther, quæ in oratione sua dixit: *Ne tradas, Domine, sceptrum tuum his qui non sunt (Esth. xiv).*

Et appropinquaverunt dies Mathathia moriendi, etc.

Exhortatio hæc Mathathie, qui exhortabatur filios suos ut amulatores essent legis Dei et darent animas suas pro testamento patrum, bene convenit evangelicæ doctrinæ, quia ipsa Veritas discipulos suos verbis et exemplis instruebat quomodo resisterent universis erroribus Judæorum, pagunorum atque hæreticorum, et mundum prædicationibus suis ad fidem converterent; ipsamque doctrinam suam a testimonio legis et prophetarum affirmabat, ostendens eundem esse auctorem Novi qui et Veteris Testamenti.

Vos ergo, filii, confortamini et viriliter agite in lege. Legimus in Evangelio Joannis quod Salvator ad passionem properans eadem nocte qua traditus est, post cœnam mysticam et lavationem pedum quam discipulis suis præcinctus linteo exhibuit, plurima exhortationis suæ præbuerit documenta, inter quæ et passionem quæ eis in mundo erat futura prædixit, et gloriam futuri regni ac gaudium cœlestis patriæ promisit (Joan. XIII). Sed quia mors Mathathie passionem præfiguratur Redemptoris, quomodo Ecclesiæ magisterium ordinaverit per omne tempus præsentis vitæ audiamus.

Et ecce Simeon frater vester, scio quod vir consilii est: ipsum audite semper, et ipse erit vobis pater. Supra diximus quod Simeon audiens interpretatur, et bene dixit Simeonem virum esse consilii, quia qui, Spiritus sancti gratia docente, auditu instruunt interno, utiles per omnia atque habiles sunt consilio. Unde Psalmista ait: *Audiam quid loquatur Dominus in me, quoniam loquetur pacem in plebem suam*, etc. (Psal. LXXXIV). Et in Apocalypsi: *Qui audit, inquit, dicat, Veni* (Apoc. XXI). Hortatur nos magister cœlestis quatenus illos audiamus quos ipse interioriter docens, salubres nobis esse fecit magistros.

Et Judas, inquit, Machabæus fortis viribus sit vobis princeps militiæ, ipse aget bellum populi. Quid per Judam Machabæum, nisi primi prædicatores designantur Evangelii, qui, ab ipso Salvatore eruditi, idonei fuerunt ad agendum bellum Christiani populi? Sed quia Judas confessio interpretatur, et plerisque in locis typum tenet ipsius Salvatoris, sciamus tunc ordinabiliter agi bellum nostrum, quando ipse dignatur dirigere et consilium et actum nostrum. Unde ipsa Veritas discipulis ait: *Manete in me et ego in vobis: sicut palmæ non potest ferre a semetipso fructum, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis, quia sine me nihil potestis facere* (Joan. XV). Et, *Ecce ego sum vobiscum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi* (Matth. XXVIII).

Et benedixit eos, et appositus est ad patres suos, etc. Scriptum invenitur in Evangelio quomodo Salvator, postquam finivit cœnam quam cum discipulis suis ante passionem suam habuit, ultimam prædicationem qua instruebat ipsa nocte discipulos, ad extremum oratione ad Patrem directa, finierat, suosque discipulos ipsi servandos commendaverat, dicens: *Pater sancte, serva eos in nomine tuo quos dedisti mihi, ut sint unum sicut et nos* (Joan. XVII). Et paulo post:

Sanctifica, inquit, eos in veritate. Sermo tuus veritas est; sicut me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum, et pro eis sanctifico meipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate, etc. (Ibid.). Tahbus enim locutionibus Mathathias noster suos alumnos instruxit ac benedixit. Sicque positus est ad patres suos, quia per omnia, sicut de eo scriptum erat, sanctorum patrum dicta, passione sua, ac resurrectione sua, atque ascensione, implendo confirmavit.

Et defunctus est centesimo et quadragesimo sexto anno, et sepultus est a filiis in sepulcris patrum suorum in Modin. Supra dictum est quod Mathathias in centesimo et quadragesimo sexto anno, gentibus templum Dei profanantibus, surrexerit, et filii ejus, zelare legem Dei et vindicare sancta. Nunc quoque Scriptura refert eundem Mathathiam centesimo quadragesimo sexto anno defunctum esse. Inde apparet quod non amplius quam uno anno cum filiis suis post inceptam ultionem pariter vixerit, sicque defunctus est. Iste enim numerus annorum bene convenit mysterio Dominicæ passionis, quia post plenitudinem temporis qua Deus Filium mittere decrevit, secundum attestationem legis et Evangelii, sexta ætate sæculi [Salvator] hominem, qui sexto die creatus est, sexta die passus, sanguinis sui pretio perfecte redemit ac reparavit. Quod autem sepultus dicitur a filiis suis in sepulcro patrum suorum in Modin, significat passionis suæ memoriam quotidie a fidelibus in sancta Ecclesia, ubi iudicii et æquitatis locus est, congrue venerari, planctumque salubrem ibidem celebrari, quia æternæ vitæ desiderio sancti viri accensi, in cordium suorum cubiculis student salutiferis lacrymis compungi.

CAPUT III.

Surrexit Judas Machabæus in defensionem Israel; occidit Apollonium, auferens ejus gladium. Occidit et Seron principem exercitus Syriæ. Jussit Antiochus ut Lysias destrueret Israel et penitus de terra deleteret.

Et surrexit Judas, qui vocabatur Machabæus, filius ejus pro eo. Mathathia decedente, Judas Machabæus, filius ejus, successit in locum ipsius, quem adjuvabant omnes fratres ejus, et universi qui se junxerant patri ejus. Quid ergo hoc facto nobis innuitur, nisi Redemptor noster postquam passione ac resurrectione sua completa ascendit in cœlos, successeres sibi in evangelica prædicatione, misso de cœlo Spiritu sancto, apostolos primum ordinavit, qui merito Judæ nomine, hoc est *confidentes*, censentur, quia de ipsis Lucas in Evangelio ait: *Erant semper in templo lætantes et benedicentes Dominum* (Luc. XXIV). Hunc ergo omnes fratres sui et universi qui se conjunxerant patri ejus adjuvabant: quia minoris ordinis viri, et omnes credentes qui dogmate Christi ad fidem convenerunt, in attestatione Evangelii oro viribus choro apostolorum collaborabant.

Et præliabantur prælium Israel cum latitia, et dilatavit gloriam populo suo. Quia ipse apostolicus ætus, Spiritus sancti gratia repletus, instanter ubique verbum Dei prædicabat, gaudentes in tribu-

lationibus et in pressuris, et in necessitatibus, augendo et multiplicando ubique numerum in Domino credentium.

Induit se lorica sicut gigas. Quia fortitudine fidei undique se muniebat.

Suceinzit se arma bellica. Juxta illud Pauli apostoli quo docuit, dicens : *State ergo succincti lumbos vestros in veritate, et induti lorica justitiæ, et calceati pedes in præparatione Evangelii pacis, in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere; et galeam salutis assumite, et gladium spiritus, quod est verbum Dei (Ephes. vi).* Sicque contra hostes pugnabat et protegebat castra Ecclesiæ. *Et similis factus leoni in operibus suis, et sicut catulus leonis rugiens in venatione.* Illi videlicet leoni adnodum similis de quo scriptum est : *Vicit leo de tribu Juda, radix David (Apoc. v);* et de quo Jacob patriarcha per figuram in benedictione mystica filiorum suorum inter cætera ait : *Catulus leonis Juda; ad prædam, fili mi, ascendisti: requiescens accubuisti ut leo, et quasi læna: quis suscitabit eum? (Genes. xlix.)* Venatio atque illa spiritalis fuit, quando spirituales venatores retibus Evangelii homines ad fidem rapiabant. Taliter ergo Judas mystice persecutus est iniquos et qui conturbabant populum suum succendit flammis, quia sive persecutores homines sive et malignos spiritus tali studio talique actu persequendo, conturbationem modo minimam, flammis invidiæ succensis, ingerebant.

Et repulsi sunt inimici præ timore ejus. Et exacerbabat reges multos. Illos videlicet qui resistere Evangelio Christi moliebantur.

Et lætificabat Jacob in operibus suis. Quando credentium populum confortavit verbo et exemplis.

Et in sæculum memoria ejus in benedictione. Secundum illud sapientis : *Sapientiam, inquit, sanctorum narrabunt omnes populi, et laudem eorum pronuntiabit omnis Ecclesia sanctorum (Eccl. xlii, xxxix).*

Et perambulabat civitates Juda, et perdidit impios ex eis. Quia explorando Ecclesiarum fidem, hæreticos qui contraria rectæ fidei sapiebant, anathemate perculerat.

Et nominatus est usque ad novissimum terræ. Quia in omnem terram exiit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum.

Et congregavit Apollonius gentes. Quid per Apollonium nisi Judæorum sævitia exprimitur, qui ex Samaria virtutem multam contra Israel congregaverant, quia per observantiam litteræ legalis fidem Christi, quasi contrariam præceptis Dei, debellare certabant.

Sed obviam Apollonio Judas exiit, percussitque et occidit eum. Quia Christus in apostolis suis Judæorum errorem attestacione ipsius legis et prophetarum debellans, contrivit, ostendendo quod umbræ legis et prophetarum præfigurabant veritatem Evangelii.

Cecideruntque ex eis vulnerati multi. Quia per invidiam sauciati multi ex Judæis corruerunt. *Reliqui vero fugerunt.* Hoc est salutem sibi ab ecclesiastico

dogmate requisiverunt. Quorum spolia accepit Judas, cum omnes cæremonias legis, quas illi caruenter habuerant, discipuli Christi ad spiritualem usum convertebant.

Et gladium Apollonii abstulit Judas, et erat pugnans in eo omnibus diebus. Gladium Apollonii non alium intelligimus quam sermonem legis et prophetarum, quem sancti prædicatores tollentes, omnibus diebus in eo pugnans, cum a carnali populo historiam divinæ legis, spiritali sensu apostolica traditione interpretatam, auferentes, omnium gentium debellant errores, et omnibus diebus sæculi hujus gaudii virtus sanctæ Ecclesiæ gloriosissimam parit victoriam.

Et audivit Seron, princeps exercitus Syriæ, quod congregavit Judas congregationem et ecclesiam fidelium secum, et ait: Faciam mihi nomen, et glorificabor in regno, etc. Per Seron, principem exercitus Syriæ, significatur potentatus istius mundi, qui bene Syriæ nomine censetur: Syria enim interpretatur *sublimis*, sive *humectans*, quia mundus iste superbia excolitur, luxuriaque gloriatur. Disponit itaque Seron debellare Judam et eos qui cum ipso sunt, cum fastus mundanus doctoribus sanctis et fidelium populo insidias molitur, castraque impiorum ad hoc congregat ut per plurimorum nocentium solatium opprimat innocentes, confidens magis in potentiam regni quam in virtute Dei. Sed contra opinionem suam illi evenit, quia lapis abscius de monte sine manibus (*Dan. ii*) conteret statuum superbiam, comminuuet aurum et argentum, æs et ferrum, dabitur regnum populo sanctorum. *Vicit leo de tribu Juda, radix David (Apoc. v), cui omnis potestas in cælo data est et in terra (Matth. xxviii).*

Et appropinquaverunt usque Bethoron, et exiit Judas obviam illis cum paucis. Bene dicitur quod exercitus Syriæ appropinquaret, quia universum suum actum profert cum tumultu. Bethoron autem interpretatur *domus iræ*. Cui Judas obviam cum paucis, quia chorus sanctorum non per iram, sed per patientiam atque humilitatem, respondet inimicis, cui præceptum est a Domino dicente: *Esto consentiens adversario tuo cito cum ieris in via cum eo: Ego autem dico vobis non resistere malo; sed si quis te percusserit in dexteram maxillam, præve ei et alteram; et ei qui vult tecum contendere in judicio et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium (Matth. v).*

Ut viderunt autem exercitum venientem sibi obviam. Verba timentium fragilitatem expriment quorundam subditorum, qui, magis imbecillitatem suam considerantes, pertimescunt casum, quam per robur fidei fiduciam habent in Dominum; sed illam formidinem doctorum solertia piis exhortationibus compescens, de futuro Dei adjutorio certam illis tribuit spem, qui protector est omnium fideliter in se sperantium.

Et contritus est Seron, et exercitus ejus in conspectu ipsius. Quia sæpe patrum sanctorum [humilitas] furorē mitigat persequentium, et mansuetudo humilium prosternit audaciam superbiorum. Inde est quod

Paulus docet, dicens : *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum ; si sitit, potum da illi ; hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput ejus. Noli vinci a malo, sed vince in bono malum (Rom. xii).*

Et ceciderunt ex his octingenti viri. Bene per octonarium numerum summa concluditur salubriter cadentium, quia illi qui voluntarie cedunt veritati, et circumcisione spiritali omnes a se abscidunt spiritaliter voluptates, et octo beatitudinum student in se recolligere virtutes.

Ceteri autem qui fugerunt venerunt in terram Philisthiim. Quia quidam persecutorum, licet resistere nullo modo veritati possint, tamen magis eligunt confugere ad latibula errorum suorum, quam cedere atque obedire utili consilio spiritalium magistrorum. Et bene dictum est, fugisse eos in terram Philisthiim. Philisthiim enim interpretatur *ruina duplex*; duplicem habet ruinam is qui primum concidit peccato, et deinde, semetipsum desperans, perseverat in malo.

Et cecidit timor Judæ ac fratrum ejus, et formido super omnes gentes in circuitu eorum, etc. Timor Judæ et fratrum ejus super omnes gentes cecidit, cum potentia Christi per virtutes atque miracula in membris emicuit.

Et pervenit ad regem nomen ejus. Quod potentatui hujus mundi innotuerit prædicatio evangelii ejus; et de præliis Judæ narrabant omnes gentes, cum victoriam Redemptoris nostri de morte ac mortis auctore totius orbis prædicant nationes.

Ut audivit autem Antiochus rex, etc. Antiochi hujus historici affectus, quibus immediocriter æstuebat, hoc est, ira, cupiditas et superbia, bene exprimentur Antiochi spiritalis mores, quibus totum validissime infestat mundum nunc per membra sua, sed in fine mundi per semetipsum; quando tribulatio talis erit qualis non antea nec post futura erit (*Matth. xxiv*). Irascitur autem quando audit gloriam sanctorum et virtutem atque constantiam eorum, congregatque exercitum, dans illi stipendia in annum, cum per præsentis vitæ commoda et honores ambitiosos quosque incitat ad persecutionem fidelium: vitæ nequam, fastu mundano ac cupiditate optimates suos eligit, ut provideant regni negotia, quando ministros suos atque sequaces ad hoc ordinat ut præsentium rerum illecebras suggerant, ac provocando ad voluptates terrenas consentientes sibi pertrahant. Filiorum nomine illi censentur qui imitatores sunt Christi. Hos enim per optimates suos nutrit, cum per scelestissimos quosque variis vitiis corrumpendo pabulum ignis æterni efficit. Hoc præcipue suis magistratibus præcipit ut extirpent virtutes Israel et reliquias Jerusalem, et constituent alienigenas pro eis, quia nulla inventio, nullumque studium magis diaboli est, quam ut evertat Ecclesiam Christi, et robur fidei in electis mollicet, atque in loco virtutum vitia subintroducatur.

Et elegit Lysias Ptolomæum filium Dorimini, et Nicanorem et Gorgiam viros potentes ex amicis regis.

Quid per Lysiam, nisi fastus mundanus designatur, qui per tres viros, hoc est, tres ordines persecutorum, bellum Christi Ecclesiæ ingerit, hoc est per paganos, per hæreticos et per falsos Christianos: quibus subrogantur *quadraginta millia virorum, et septem millia equitum, ut disperdant Judam secundum verbum regis.* Quid per quadragenarium numerum nisi universitas temporis designatur quod persecutionem in mundo tolerat Ecclesia. Quatuor enim principales partes sunt orbis, hoc est Oriens, Occasus, Septentrio et Meridies, in quibus dilatata consistat Ecclesia. Quam ut congregaret Filius Dei descendit in mundum; ubi ante passionem suam quadraginta diebus et quadraginta noctibus jejunavit, ostendens tentationem nostram in carne sua, quam

de nostra mortalitate accipere dignatus est, participare voluisse. Unde ab hora mortis ejus usque ad diluculum resurrectionis constant horæ quadraginta, si ipsa nona connumeretur. Post resurrectionem voluitque non amplius quam dies quadraginta cum discipulis in hac terra esse: hinc eorum vitæ adhuc humana conversatione commistus, et cum illis alimenta mortalium quamvis jam non moriturus, accipiens; ut per ipsos quadraginta dies significaret se occulta præsentia quod promisit impleturum, quando ait: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi (Matth. xxviii)*. Per septenarium numerum vero, quo equitum millia describuntur, non aliud quam plenitudo persecutionum demonstratur; quia sicut per septenarium numerum septiformis gratia sancti Spiritus ostenditur, sic et cum e contrario legitur in Evangelio quod spiritus æquam in homine secum introduxerit septem spiritus nequiores se (*Matth. xii*), et alibi a muliere peccatrice legitur Dominus septem dæmonia ejecisse (*Marc. xvi*), omnes ergo persecutores recte diabolo instigante ad hoc coadunantur ut Ecclesia Christi destruat, et confessores omnipotentis Dei blasphemare compellant; et hoc non segniter, sed tota virtute perficiunt.

Et processerunt ut irent cum universa virtute sua, etc. Quid per Emmaum nisi amatores hujus mundi exprimentur, qui per cupiditatem sæculi negligunt habere amicitiam Dei. Unde scriptum est: *Qui vult esse amicus hujus sæculi, inimicus Dei constituitur (Jac. iv)*; et Joannes inquit: *Qui diligit mundum, non est charitas Dei in eo (I Joan. ii)*. Et merito hoc nomine tales nuncupantur. Interpretatur enim Emmaus *populus abjectus*, abjectione quippe digni sunt qui amore præsentis sæculi præferunt dilectioni Dei. Unde ipsa Veritas in Evangelio ait: *Qui amat patrem suum aut matrem suam plus quam me, non est meus dignus (Matth. x)*. Nec incongrue Emmaus in terra campestri esse dicitur, quia *lata et spatiosa est via quæ ducit ad mortem, et multi intrant per eam (Matth. vii)*.

Et audierunt mercatores regionum nomen eorum. Mercatores istos, qui ambiunt servitium Hebræorum, non alios melius significare arbitror quam *maligos*

spiritus, qui desiderant interitum fidelium, et hoc A gestiunt ut per cupiditatem terrenam cœlestem nobis auferant gloriam, et libertatem quam habemus in gratia Christi, in cultum ac servitatem convertant diaboli. Unde in Evangelio legitur quod ipse diabolus caput nostrum, mediatorem videlicet Dei et hominum, ducens in montem excelsum, ostenderit ei omnia regna mundi ac gloriam eorum, atque tentando dixerit: *Hæc omnia tibi dabo si procidens adoraveris me* (Matth. 17). Et bene dicitur quod additi sunt ad eos exercitus Syriæ et terræ alienigenarum, quia luxuriosi quique et alieni vero Dei cultui junguntur inimicis nostris, et moliendo interitum nostrum cooperatores sunt immundorum spirituum.

Et vidit Judas et fratres ejus quia multiplicata sunt mala, et exercitus applicabant ad fines eorum; et cognoverunt verba regis, quæ mandavit populo facere in interitum et consummationem. Æstuantibus persecutoribus, et pugnam contra fideles disponentibus, ipsi magis, ad exemplum Judæ ac fratrum ejus incitantur ad augmentum fidei et profectum virtutum, juxta illud Psalmistæ: *Dum superbit impius, incenditur pauper* (Psal. 11). Talis ergo intentio debet esse servorum Dei ut pugnent pro populo et sanctis suis, quia pro statu fidei Christianæ religionis atque pro fraterna salute debent contra spirituales nequitias et contra pravos homines instanter dimicare, adjutoriumque assidua oratione implorare, quia ipse est de qua scriptum est: *Adjutor in opportunitatibus, in tribulatione; tibi soli derelictus est pauper, et pupillo tu eris adjutor* (Psal. 11), quia paterna pietate laborem et dolorem considerat suorum, conteret brachium peccatoris et maligni (Ibid.), judicat pupillo et humili, ut non apponat ultra magnificare se homo super terram (Ibid.).

Et congregati sunt, et venerunt in Maspha contra Jerusalem, quia locus orationis erat in Maspha, ante in Israel, etc. Illi qui ad dimicandum contra hostes congregati fuerunt, venerunt in Maspha contra Jerusalem. Et quid per Maspha, qui judicium interpretatur, nisi Vetus Testamentum significatur; locus orationis erat in Maspha, quod prospicit semper ad Novum Testamentum, et Testamentum præbet Evangelio Christi. Illuc enim necesse est ut spirituales milites Dei cordis intentionem vertant, quatenus ex lectione divina instruantur qualiter contra hostes spirituales præliari debent. Locus enim orationis erat in Maspha. Non autem in Israel; quia oracula divina per libros legis et prophetarum primum nobis innotuerunt, deinde per Evangelium. Jejunaverunt illa die. Quia continentix operam dabant. Induerunt se ciliciis et cinere in capite suo. Quia pœnitentiam pro peccatis suis, quæ per carnis fragilitatem contraxerunt agere [agentes], Deo digne deserviunt. Et sciderunt vestimenta sua. Cum corpus castigant, et carnalia in se desideria mortificant. Quod autem sequitur quia,

Expanderunt libros legis, de quibus scrutabantur gentes simil tudinem simulacrorum suorum, ostendit

quod memoriam divinorum præceptorum bonis actibus demonstrant, qui digne militare probantur. Lex enim Domini irreprehensibilis, convertens animas (Psal. xviii) electorum, reprobat malefacta perfidorum, et detestatur idolorum culturam, et omnem contradicit impietatis facturam. Attollunt sacerdotalia ornamenta, qui sacerdotii ecclesiastici digne faciunt officia; primitias et decimas donant, qui initium et perfectionem boni operis Deo deputant; suscitant Nazaræos qui impleverunt dies, qui per castitatis munditiam gratam vitam omni tempore Deo exhibere student; et clamavit voce magna in cœlum, qui Divinitatem piis precibus ac bonis actibus per [ad] misericordiam provocant. Sicut enim clamor impiorum, quem blasphemia et pravis operibus proferunt, Deum irritat; sic confessio et fides sanctorum, quæ per dilectionem operatur, majestatem divinam in omni tempore placat.

Et post hoc constituit Judas duces populi, tribunos et centuriones. Tribunos appellat eos qui militibus mille præerant (quos Græci χιλιάρχους vocant); centuriones, qui centum; decuriones, qui decem. Ordinant enim prædicatores sancti subjectos suos, quatenus nil in eis inordinatum reperiatur, sed militia Christi rationabiliter perfungantur. Unde Paulus auditoribus suis ait: *Omnia vestra honeste et secundum ordinem fiant* (I Cor. xiv); et iterum: *Nemo, inquit, coronabitur, nisi qui legitime certaverit* (II Tim. ii).

Et dixit his qui ædificabant domos, et sponsabant uxores, et plantabant vineas, etc. Scriptum est ergo in Deuteronomio (Cap. xx): *Homo formidolosus et corde parido non egrediatur ad bellum, vadat et revertatur ad domum suam, ne pavere faciat corda fratrum suorum sicut et ipse timore perterritus est*. Quibus verbis edocet non posse quemquam professionis et contemplationis, vel spiritualis militix arripere exercitium, qui adhuc nudari terrenis operibus peritimescit, ne rursus infirmitate mentis ad pristinas sordes revertatur, suoque exemplo alios ab evangelica perfectione avocet, et fidelium vigorem infirmet: jubentur itaque tales ut, discedentes a pugna, revertantur in domum suam, quia non possunt duplici corde bella Domini præliari. Vir enim duplex animo inconstans est in omnibus viis suis. Tales quippe oportet ut nec initium renovationis accipiant; quibus melius est ut in activa vita consistent quam tepide contemplationem exsequentes, majiori discrimine seipsos involvant; melius est non vovere quam vovere et non reddere. Similiter et ille a tali militia suspenditur qui uxorem duxerit, qui plantaverit vineam, etc. Non enim potest servire divinæ militix servus uxoris, nec potest assequi studium contemplationis qui adhuc in delectatione configitur carnis. Nemo, inquit Apostolus, *militans Deo, implicat se negotiis secularibus, ut ei placeat cui se probavit* (II Tim. ii).

Et moverunt castra, et collocaverunt ad austrum Emmaum. Récte exercitus Judæ ad austrum Emmaum castra collocare dicitur, quia milites Christi, cum

contra hostes suos præliari disponunt, calore fidei magis se animare quam frigore infidelitatis torpore eligunt.

Et ait Judas : Accingimini et estote filii potentes, estote parati in mane, ut pugnetis adversus nationes has quæ convenerunt disperdere nos. Talis debet esse doctrina sanctorum prædicatorum talisque exhortatio, ut incitent animos auditorum suorum, roborenturque corda eorum ad resistendum diabolo et exercitui ejus, spem quoque victoriæ soli Deo committunt.

CAPUT IV.

Debellatis Gorgia et Lysia Judas purificavit templum; de dedicatione altaris et ornatu templi.

Et assumpsit Gorgias quinque millia virorum et equites electos. Gorgias quinque millia in exercitum suum assumpsit, cum diabolus carnales quinque sensibus corporis deducos illecebra voluptatum sibi adunare contendit; mille equites secum tollit, cum omne bellum suum in superbia et contemptu mandatorum Dei agere disponit, quatenus contritæ partis in hoc agmina superet, cum eos prævaricare præcepta Dei suadet: *Initium enim omnis peccati superbia est (Eecl. x)*; ubi auctor mortis sibi et sequentibus invenit ruinam. Et bene dicitur quod nocte promovit castra; quia totam nequitiam suam per cæcitate mentis in sibi subjectis exercere concupiscit, ut nullo modo prævideant qualis sibi ruina ex consensu peccati immineat.

Et filii eorum qui erant ex arce erant illi duces. Arx hic non altitudinem virtutum, sed excellentiam vanæ gloriæ significat: illi enim peccatoribus ducatum præbent qui in superbiam se erigere audent; possunt et maligni spiritus in his ducibus adverti, qui ad ejus partem pertinent qui dixit: *In cælum ascendam et ponam solium meum in aquilonem, et ero similis Altissimo (Isa. xiv)*. Isti enim duces iniquitatis in foveam et voraginem scelerum consentientes sibi nunquam trahere desistunt.

Et audivit Judas, et surrexit ipse et potentes ejus. Nota, lector, quod pars adversa quæ juncta fuit Gorgiæ, totam dispositionem sui belli in nocte facit; et Judas atque sui sequaces in die: quia operatores scelerum et executores errorum contaminantur semper, rectores tenebrarum lucem odiendo divinatorum præceptorum, et obscuritatem diligendo sæcularium voluptatum. Unde per Paulum dicitur: *Qui dormiunt, nocte dormiunt; et qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt: nos autem, qui diei sumus, non sumus noctis filii neque tenebrarum (1 Thess. v)*. Verum Judas, hoc est confessor Dei, omnem apparatus belli in luce fidei atque meditatione legis Dei ordinat; unde cum tribus millibus virorum tantum in campo apparet, cum illis videlicet qui non in mundana potentia, sed in fide Patris, et Filii, et Spiritus sancti fiducialiter agentes, cum simplicitate mentis vitam honestam in hoc mundo ducere student.

Et leverunt alienigenæ oculos suos: Venientibus ex adverso hostibus in prælium socii Judæ tuba ca-

nunt, et conteruntur gentes, quia per tubæ sonitum vox prædicationis exprimitur; milites Judæ tuba canunt, cum prædicatorum Christi Evangelium in toto mundo annuntiant. Unde conteruntur hostes, quia fidei Christi subjiciuntur gentes, nec non spirituales inimici virtute conteruntur Christi, atque gladio Spiritus sancti trucidati merguntur in profundum abyssi.

Et persecuti sunt eos usque Gezeron, et usque in campos Idumææ, et Azoti, et Jamniae. Nomina locorum usque quæ persecutus est Judas hostes suos, demonstrant virtutis suæ efficaciam; Gezeron enim interpretatur *juxta lumen meum*; Idumæa, *rufa sive terrena*; Azotus, *ignis patruelis*; Jamnia, *mare sive dextera ejus*. Et quid per Gezeron nisi lumen fidei, et quid per Idumæam nisi gentilitas? Quid autem per ignem patruelem, nisi ardor charitatis; et quid per Jamniam, nisi profunditas scientiæ et effectus boni operis demonstratur? Tandiu ergo persequitur chorus sanctorum doctorum gentilem populum, donec illum ab errore gentilitatis ad lumen fidei perducatur, et ignem charitatis in eo accendat, provocet eum ad meditationem divini legis atque studium boni operis. Hæc enim persecutio salutifera est, et interfectio salubris. Unde subjungitur:

Et ceciderunt ex illis ad tria millia virorum. Sicut enim tria millia fuerunt sociorum Judæ qui persequerentur, sic et ceciderunt ex hostium parte tria millia; ceciderunt non ut funditus interirent, sed ut post casum erecti melius starent: quia imbuti sanctæ Trinitatis fide, ad eorum societatem pertinere studebant quos se pio animo persecutos esse agnoscebant.

Et reversus est Judas et exercitus ejus sequens eum, etc. Milites quoque Christi nequaquam imminente bello cito debent esse securi de victoria, sed tandiu debent præliari, donec certi sint de concisione hostium spiritualium. Cum enim persequendo homines peccatores seu infideles, eos converterunt ad pœnitentiam peccatorum et ad fidem Christi, quæ per dictionem operatur bona opera, tunc oportet ut eorum colligant spolia, hoc est, eorum utantur scientia ac pii laboris communicent industria. In auro enim possumus accipere scientiam, in argento eloquentiam, in hyacintho cœlestem conversationem, in purpura per martyrium sanguinis effusionem. Tunc enim fructuose colligimus has opes, in fide recta invenimus eas esse acceptabiles, si tamen ad spirituales hostes hanc transferimus victoriam. Tunc debemus esse securi, cum post finem presentis vitæ non est necesse hostium insidias timere. Tum enim salubriter colligimus spolia, cum laboris nostri a Christo condigna accipiemus præmia. Unde bene dicitur Judas socios suos exhortari ut non concupiscerent spolia cum [quandiu] inimicorum sæva imminebant bella cum penitus inimici superati erant, tunc cum suis reversus est ad spolia castrorum colligenda, quia necesse est ut prædicator quisque admoveat auditores suos ut inimicorum præveant jacula

quandiu tempus est belli. Cum autem pervenerit tempus pacis, ipsius videlicet pacis quam Salvator discipulis suis promisit, dicens : *Pacem meam do vobis* (Joan. xiv), tunc prælati simul et subditi gaudium æternum habebunt de percepta remuneratione, quia nequaquam ultra pertimescent de sequenti laborum ac lacrymarum dolore, tunc quia [quando] Deo adiutori suo laudes canendi tempus est. Unde scriptum est :

Et conversi hymnum canebant, et benedicebant Deum in cælum, quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus. Salus magna est in Israel quando numerus credentium multiplicatur in Domino populorum, qui Salvatorem agnoscunt fide, constentur ore atque in una glorificant operatione. Sive aliter tunc in Israel salus erit magna, quando in Ecclesia Christi adversitas erit nulla. Et signanter additum est, *in illa die*; in die nique resurrectionis, quoniam sponsa nobilissima in cælesti regno superno jungetur sponso, quando omnes sancti in conspectu Dei non solum de animarum requie suarum, sed et de corporum gaudebunt immortalitate. Unde scriptum est :

Quicunque alienigenarum autem evaserunt, venerunt et nuntiaverunt Lysie universa quæ acciderant. Denique alienigenæ evadentes victoriam Judæe annuntiant Lysie, quia quidam, non [dum] sanctorum per doctorum ministeria Christi saluberrima capiuntur præda, præceptoribus suis a quibus nutriuntur ad mortem, licet invitati, quia veritate coacti, gloriam annuntiant Christi. Lysias enim, qui interpretatur *generans*, significat mundi potentes, qui, licet sint generati, non tamen baptisma Christi meruerunt generari. Ii ergo milites, Christi audientes victoriam, consternantur animo deficiuntque, quia non qualia voluerunt, talia contigerunt in Israel, et qualia mandavit rex. Eorum enim voluntas talis erat ut non prævaleret Evangelii per sanctos doctores prædicatio, neque in Domino credentium augetur multitudo : et talia etiam suis rectoribus, hoc est inmundis spiritibus, placere sciebant ; quia in profanis idolorum simulacris, divino cultu ab hominibus veneratis, hoc eis persuadebant ut fidem Christi non reciperent, sed non prævalebant, quia Pater gloriam Filii sui in universis nationibus longe lateque manifestat.

Et sequenti anno congregavit electorum virorum sexaginta millia. Et elegit Lysias sexaginta millia virorum, et equitum quinque millia ad bellandum contra Israel cum omni tempore istius mundi, quod sex ætatibus distinguitur, per quinque sensus corporeos princeps hujus sæculi, incitantibus tenebrarum harum rectoribus, milites Christi diversis vitiis laxando superare contendit, ac per malos homines bonorum meditatur necem. Sed occurrit illis Judas cum decem millibus viris : quia regis nostri exercitus in hoc est validior cæteris, quod per omnia studet divinis obtemperare præceptis, assiduasque preces ad Dominum mittens ejus confortatur manu, in

A *cujus maxime confidit potentatu ; et tandiu insistit prælio, donec inimici sui atque adversaria arma spiritalia ad perfectum jugulentur gladio.* Unde in prece Judæe subjungitur :

Dejice eos gladio diligentium te. Quinque sunt libri legis Dei, et quinque sunt sensus, ut prædiximus, corpori. Qui enim secundum doctrinam legis restringit concupiscentiam carnis, avertendo oculos suos ne videant vanitatem, obturando aures suas ne audiant linguam detrahentem (Psal. cxviii), et obscena carmina adversus mundanos, quibus frequenter auditis inquinatur interior homo ; qui odoratum atque gustum suum continet ne illecebra utatur voluptatum ; qui coercet linguam suam a malo, et labia sua ne loquatur dolum, divertit a malo et facit bonum, inquirat pacem et persequitur eam (Psal. xxxiii), iste inimicos suos superans, victoriam capiet saluberrimam, et triumpho gaudebit largissimo. Sed Lysias spiritalis, licet semel bis terque contritus fugam incirrit, tamen non desistit accepta [a cepta] nequitia, sed rediviva iterum resuscitat prælia. Unde scriptum est :

Videns autem Lysias suorum fugam, etc. Dixit autem Judas, etc. Bene dicitur quod Judas contritis hostibus, atque sopitis ad tempus bellis, hortatur suos quod mundarent sancta ac renovarent, quia magnum studium habent sancti doctores ut in quibuscunque læsa ab hostibus subjectorum sibi fuerit Ecclesia, ad pristinum statum sanctæ conversationis iterum restauretur. Juxta tropologiam autem, necesse est ut unusquisque fidelis montem suum (quam bene montis Sion vocabulo designatam possumus accipere, quia Sion speculum interpretatur. et beati sunt mundo corde, quoniam ipsi Dominum videbunt [Matth. v]), si aliquid per fraudem hostis in ea pollutum est, sanctum instanti visu expurget, donec ad integrum renovetur. Ibi enim et desertam sanctificationem, et altare profanatum, et portas exustas intelligere possumus ; quia ibi laudis hostia in altari fidei Deo immolabatur, et ingressus cælestis vitæ meditabatur. In atrii vero virgulta nascuntur, cum in cordibus humanis superfluarum cogitationum multitudo generatur.

Pastophoria, inquit, viderunt diruta. Pastophoria Græce dicuntur *thalami*, vel cubicula, in quibus Levitæ excubabant in atrii domus Domini, quorum commemoratio fit in ultima visione Ezechielis prophætæ. Pastophoria ergo diruuntur cum secreta mentis per desideria illicita dilaniantur ; sed hæc omnia maxime opus est per pœnitentiam peccatorum, et emendationem morum, ac pias preces ad Dominum, instantissime purificentur. Unde recte de exercitu Judæe scriptum est quod cum viderent *sanctificationem desertam, sciderunt vestimenta sua, et planxerunt planctu magno.*

Tunc ordinavit Judas viros ut pugnarent adversus eos qui erant in arce, donec emundarent sancta, etc. Apte dictum est quod ordinaverit Judas viros ut pugnarent adversus eos qui erant in arce donec emun-

darent sancta, quia hoc ordinat Redemptor noster per prædicatores suos, quatenus milites ipsius adversus eos qui inhabitabant in arce superbæ, hoc est, homines inflationis spiritu elatos, vel in malignos spiritus superbia tumentes instanter pugnent, donec corda electorum ab omni labe iniquitatis expurgent *Et elegerunt sacerdotes sine macula, voluntatem habentes in tege Dei, et mundaverunt sancta*, quia eiecit his de officio ecclesiastico qui erroris lepram vel scelerum maculam in se habebant, voluntarios atque moribus probos in fide elegerunt administratores verbi, ut sanctæ Ecclesiæ conventicula ab omni erroris cogitatio [contagio] efficiat aliena. Imo subjunctum est quod tulerit lapides contaminationis in locum mundum, quia hæreticos qui noluerunt per conversationem rectæ fidei et sanæ doctrinæ lapides pretiosi fieri, anathemate percussos atque eiecit, omnibus patefecit quod essent reprobi, etc.

Et cogitavit de altari holocaustorum, quod profanatum erat, quid de eo faceret, etc. Altare holocaustorum est fides pura, doctrina pura, et conversatio mundana [munda] Christi ministrorum. Sed hoc altare profanatum fuit hæretica pravitate, vel scelerum immanitate jam destruendum erat, hoc est a sacerdotii dignitate deponendum, ne forte opprobrium sit sanctæ Ecclesiæ quod habeat pravos et facinorosos doctores, qui a diabolica astutia seducti sunt. Unde Dominus in Evangelio discipulis ait: *Vos estis sal terræ. Quod si sal evanuerit, in quo salietur, ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus*. De quo et Paulus scribens ad Titum ait: *Hæreticum hominem, post primam et secundam increpationem, devita, sciens quia subversus est qui hujusmodi est, et delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus*. Ilinc et ad quosdam delinquentes ait: *Per vos nomen Dei blasphematur inter gentes*. Taliter ergo deposito [reposito] altari mystico, reponi debent mystici lapides illi in monte domus in loco apto, quoadusque veniens propheta respondeat dicens [docens] quia peccantes redigi debent sub pœnitentiam, donec per sanctos doctores dijudicetur pro commisso crimine conveniens sanctificatio perpetrata. In loco autem eorum lapides integri secundum legem substitui debent, ut fiat altare novum secundum illud quod fuit prius, quia homines fide catholica sani, scientia sanctarum Scripturarum imbuti, bonis moribus religiosi, in locum regiminis unde deciderunt prævaricationes [prævaricantes] subrogari debent; secundum auctoritates utique divinæ legis, ut sine reprehensione in novitate vitæ et norma justitiæ exhibeatur ministerium Deo in sancta Ecclesia, quam sibi acquisivit Christus pretio sanguinis sui sponsam, et *non habentem maculam neque rugam* (Ephes. v).

Et ædificaverunt sancta, et quæ juxta domum erant intrinsecus: et ædem et atria sanctificaverunt, etc. *Ædificant sancti prædicatores sancta intra domum intrinsecus et ædem, quando subjectam plebem et*

• Locus corruptus.

intrinsecus ornant scientia sanæ fidei, et forinsecus honesta conversatione; atria sanctificant, quando noviter venientes ad fidem sacramentis divinis imbuendo dedicant: faciunt vasa sancta nova, quando corda hominum ad corripiendum verbum Dei reddunt habilia. Inferunt candelabrum, et altare incensorum, et mensam in templum, quando doctrinæ spiritalis lucem, sanctæ orationis puritatem, et Scripturarum sanctarum meditationem, in Ecclesia Dei exsuscitant. In candelabro ergo, in quo lucere debent lucernæ, recte sermonem evangelicæ doctrinæ possumus advertere, in quo sancti doctores igne sancti Spiritus accensi lucere debent, ut qui ingrediuntur lumen videant.

Unde Veritas ipsa in Evangelio ait: *Nemo accendit lucernam, et ponit eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt* (Math. v). Per altare incensorum nihil melius quam perfectam sanctorum vitam accipere possumus, unde quotidie fragrat odor virtutum, et sanctæ orationis in conspectu Altissimi. Mensam ergo Domini non aliam quam sanctam Scripturam intelligimus, in qua perfectio animarum consistit. Quod autem dicitur, quod *appenderunt vela, et consummaverunt omnia opera quæ fecerant*, in appensione velorum exprimitur occultatio mysteriorum. Non enim omnia omnia patefacienda sunt divinæ legis mysteria, sed pro captu ingenii quorumlibet et profectu scientiæ atque virtutum. Unde Dominus apostolis præcepit, dicens: *Nolite sanctum dare canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos* (Math. vii); et Paulus rudibus discipulis ait: *Lac vobis dedi potum, non escam: nondum enim poteratis, sed nec quidem adhuc potestis* (I Cor. iii). De perfectorum ergo scientia alibi ait: *Et nos revelata facie gloriam Domini contemplamur, in eandem imaginem transformati, tanquam a Domini Spiritu, etc.* (II Cor. iii).

Consummant ergo omnia opera quæ facienda in domo sunt Dei, qui fide, sermone et opere student secundum ordinem implere omnia mandata Domini: nec deest quidquam in perfectione, ubi humana voluntas divinæ per omnia obtemperat voluntati.

Et ante matutinum surrexerunt quinta et vicesima mensis noni, etc. De hac autem renovatione Josephus ita narrat, dicens (Antiq. xii, 10): « Quinta vero et vicesima mensis Casleu, quem Macedones Appelleon vocant, accenderunt lumina super candelabrum, et adoleverunt holocausta quæ obtulerunt in novo altari. » Hæc autem facta sunt post tres annos, eodem die quo mutata est eorum religio ad profanam eorum idolorum consuetudinem. • Nam templum destructum ab Antiocho sic tribus annis permansit: quinto enim anno et decimo, et centesimo in templo facta sit, quinta et vicesima die Appelleon mensis; octavo et nono ac centesimo anno, olympiade centesima et quinquagesima quarta. Desolationem vero templi contigit fieri secundum Danielis præfationem, quam ante decimo et octavo præ-

dixerat anno, per quam significavit quod Macedones illud destruerent. Celebravit autem Judas cum civibus suis pro renovatione templi sacrificia per dies octo, nullum genus deliciarum relinquens, pretiosissimis dapibus eos pascens: Deum autem laudibus et psalmis glorificabant, seque mutuo cantibus delectabant. Pro renovatione vero solemnium, post multum tempus instaurata religione, receptores legis posuerunt ut posteri post octo dies hanc renovationem templi celebrarent. Unde et ab illo tempore hactenus hanc festivitatem celebramus; vocantes eam *Lumina*, eo quod præter spein hoc nobis splendide lumen colendæ religionis apparuit, mystice autem renovatio templi conversio est hominum ad poenitentiam peccatorum, qui aliquibus erroribus atque facinoribus contaminati erant. Tunc enim cantandum, gaudendum, letandum, jubilandum atque laudandum quibusque fidelibus est, quando viderint proximos suos per correctionem viarum atque meditationem legis Dei in semetipsis instaurare, quod ante jam per negligentiam destruxerant.

Unde et sacrum Evangelium narrat Salvatore dixisse (*Luc. xv*) in cælis gaudium nasci super uno peccatore poenitentiam agente: si de uno, quanto magis de multis exultatio erit conversis ad verum cultum Dei. Quia sicut scriptum est: *In multitudinem plebis dignitas est principis* (*Prov. xiv*); illius videlicet principis: *qui vult homines omnes salvos esse et ad agnitionem veritatis pervenire* (*I Tim. ii*).

Et statuit Judas et fratres ejus, et universa Ecclesia Israel, ut agatur dies dedicationis altaris in temporibus suis. Hanc quidem solemnitatem ipse Salvator in Evangelio prædicatione sua legitur decorasse, ubi scriptum est: *Facta sunt Encænia in Hierosolymis et hieme erat, et ambulabat Jesus in templo in porticu Salomonis, etc.* (*Joan. x*). Unde sciendum est quod Encænia hæc quæ lectione evangelica facta cognovimus, non ad primam templi dedicationem, sed ad ultimam pertinent; quod ex eo facile colligitur quia hieme facta feruntur. Prima siquidem ejus dedicatio a Salomone tempore autumnii; media autem, Zorobabel et Jesu sacerdote, tempore veris; ultima autem, Juda Machabæo, tempore hiemis, est facta: quando specialiter constitutum esse legitur ut eadem dedicatio per omnes annos in memoriam solemnibus revocaretur officii juxta quod usque ad tempus Dominicæ incarnationis observatum fuisse suprædicta sententia Evangelii agnovimus. Hæc autem fuit causa secundæ et tertie dedicationis. Quia Salomon quidem templi opus quod Domino condidit, septem annis perfecit, octavo autem anno, decima die septimi mensis, qui a nobis October appellatur, in magna gloria dedicavit. Sed ad hoc templum post annos quadringentos triginta ascenderunt Chaldaei, et Jerusalemorum urbe destructa, populum Israel in Babylonem abduxere captivum; qui post annos septuaginta, regnantibus Persis, in patriam est remissus, rursusque ædificatum est templum per annos quadraginta sex, et tertia die mensis duodecimi,

PATROL. CIX.

quem nos vocamus Martium, opus ad finem usque perductum. Cum videlicet tunc operi præfuerunt duces plebis strenuissimi, ut diximus, Zorobabel de regio genere, et Jesus, sacerdos magnus; sed et propheta Aggeus et Zacharias adjuvantes eos atque adversus insidias impediendum opus nostrum cor populi roborantes. Inde post annos ferme trecentos et quinquaginta sex rex nefandissimas Græcorum Antiochus, fraude capta Jerusalem, templum idem sordibus idolorum profanavit, auferens inde et confringens altare Domini aureum, mensam propositionis, candelabrum luminis, et cætera quæ supra commemorata sunt.

Sed Judas Machabæus cum esset de genere sacerdotali, collecto exercitu justorum, adversus Antiochii duces arma corripiens, eosque de Judæa expellens, persecutioni ærissimæ finem imposuit, ac templum ab idolorum imaginibus emundans, nova rursus altaria et cætera vasa vel ornamenta faciens atque in templo reponens, dedicavit ea simul cum templo. Quod purificavit et renovavit vicesima quinta die mensis neni, qui apud nos appellatur December, et ad hiemem pertinere nulli dubium constat. Statuitque decretum, ut prædiximus, omnibus annis diem Encæniorum, id est, innovationis et dedicationis templi, festa devotionis celebrari, sicut locus iste nunc testatur.

Quæ profecto omnia, sicut Apostolus docet (*I Cor. x*), in figura facta sunt nostri, et propter nos atque scripta, imoque nobis solertius spiritali ratione discutienda. Salomon quippe rex, qui interpretatur *pacificus*, ipsum Redemptorem nostram typice designat; de quo Isaias ait: *Multiplicabitur ejus imperium, et pacis non erit finis*. Templum quod ædificavit catholica ejus Ecclesia est, quam de universis per orbem credentibus, quasi de visis lapidibus, in unam vixæ fidei et charitatis compagem aggregat. Quod autem septem annis ædificatum est templum, significat quia per totum hujus sæculi tempus, quod septem diebus evolvitur, sanctæ structura Ecclesiæ nunquam crescere desinit. Quod octavo anno dedicatum est, et celeberrima illa ac maxima solemnitas a Salomone rege cunctis filiis Israel tempore complete dedicationis exhibita, insinuat mystice quia, perfecto in fine mundi numero electorum, diu desideratæ immortalitatis securæ festivitas erit, et peracto universalis resurrectionis miraculo, mox omnes qui ad pacifici regis veri, scilicet Salomonis, regnum pertinent, æterna cum eo gaudia patriæ cœlestis intrabunt.

Nam quia Dominus noster octava die, id est, post septimam sabbati, resuscitari a morte voluit, recte numerus octonarius nostræ quoque resurrectionis festa ventura designat. Quod templum ab hostibus incensum rursus Domino miserante construitur; quod ab idololatriis coinquinatum denuo, supernæ pietatis auxilio, mundatur; varios sanctæ Ecclesiæ insinuat eventus, quæ nunc infidelium persecutione premitur, nunc autem, persecutoribus reddita libe-

rior, tranquillius, instante Domino, servitute famulatur: nunc in quibusdam suis membris hostis anti- qui perditatur insidiis, nunc instante solertia doctorum fidelium, quos ad horam perdere videbatur, per poenitentiam jam castigatos recipit.

Quod vero templum secundum quadraginta et sex annis ædificatum est, ad significationem Dominici corporis quod de Virgine assumpsit spiritaliter respicit; de quo ipse Judæis: *Solvite, inquit, templum hoc et in tribus diebus ædificabo illud (Joan. 11)*; quia videlicet solum passione corpus suum ipse die tertia resuscitavit ad vitam. Ferunt siquidem physici quia corpus hominis quadragesimo sexto die post conceptionis initium in membrorum distinctione formetur; atque non casu gestum, sed divinitus procuratum est; ut eo annorum numero templum ædificaretur quo dierum numero corpus Dominicum, quod per templum figurabatur, in utero virginali perfici oportebat.

Quod autem Eucænia per omnes annos celebrare sancitum est, hoc profecto nos admonet ut memoriam Dominicæ resurrectionis, quam jam factam credimus, semper animo retinentes, nostram resurrectionem futuram sperando taliter agamus ut non ad iudicium, sed sicut Dominus his qui bona egerunt promisit, resurgere mereamur ad vitam.

Et ædificaverunt in tempore illo montem Sion, et per circuitum muros altos et turres firmas, etc. Ædificent sancti doctores montem Sion, quando sanctam Ecclesiam verbo atque exemplo ad profectum virtutum provocant; per circuitum muros altos construunt, quando eam culmine catholicæ fidei ac opere precum undique muniunt; turres firmas erigunt, quando spem totam in Dei bonitate ponere præcipiunt. Ne quando gentes eum ut montem pristinum conculent; ut non malignorum spirituum nequitia vel pravorum hominum malitia eos amplius nocere prævaleat.

Et collocavit, inquit, illic exercitum ut servarent eum, etc. Exercitus in Sion ad servandum eum locatur, cum ministrorum turba servandæ legis Dei ad sacramentorum cœlestium ritum in Ecclesia subministratur. *Muniunt eum ad custodiendam Bethsuram, cum exhortationibus validis incitant ecclesiasticos ut regulariter culturam servent divinam (Bethsura enim domus robusti interpretantur). Ut habeat populus munitiorem contra faciem Idumææ.* Hoc est, ut fidei constantiam servet adversus hostes et contra furentis mundi pertinaciam.

CAPUT V.

Debellat Judas gentes volentes perdere Israel. De Timotheo duce Ammon. Simon missus a fratre expugnat gentes. De bellis Judææ contra Timotheum, etc.

Et factum est ut audirent gentes in circuitu, quia ædificatum est altare et sanctuarium sicut prius, iratæ sunt valde, etc. Irritantur gentes cum viderint culturæ Dei renovari facturam, quia sive hostes visibiles seu invisibiles, qui invidiæ aestibus contra fidei ac virtutum profectum anhelant, irascuntur, crucian-

tur ac persequuntur servos Dei, ad nihilum eos redigere volentes, quando considerant eos in altari rectæ fidei bonorum operum velle observantiam. Inde dicitur quod cogitarent tollere genus Jacob qui erant inter eos, et cœperunt de eo occidere, quia clarescent in mundo Evangelio Christi, et omnibus fidei Dei recipientibus, torquebantur persecutores, et poenis eos mactantes inde avertere studebant. Similiter et hostes spirituales cum inciderunt [viderint] aliquos ex desidia et negligentia se restaurare velle in cultu pietatis, moliantur eos gladio impietatis occidere, ac pro morte peccatorum trucidare. Sed Judas, fortiter cum scuto fidei hostibus resistens, debellat filios Esau in Idumæa, quia chorus sanctorum doctorum idololatras, qui spinetis vitiorum sunt asperrimi, et funestis sacrificiis atque luxuria mundana fetidissimi, gladio spiritus interimens, de contrariis efficit subjectos ac de hostibus facit amicos.

Et eos qui erant in Acrabathane, quia circumsedebant Israelitas, etc. Hi qui in memoratis locis, hoc est Acrabathane et Bean, habitabant, et circumsedentes filios Israel in laqueum et scandalum sunt [fuerant] insidiantes eis, significant Judæos atque hæreticos, qui contra Ecclesiam Dei scandala et insidias semper disponunt. Sed tales autem a Juda et sociis ejus in turribus suis concluduntur, cum in superbiæ suæ machinationibus per doctorum industriam capiuntur, et errores eorum anathematizantur; quorum turres incenduntur igni cum omnibus qui in eis sunt, quando auctores scelerum et inventores errorum pro peccatis suis et nunc exuruntur ardore divini sermonis, et in futuro examine, nisi condignam poenitentiam ante egerint, igne concremabuntur perpetuæ ultionis.

Et transiit ad filios Ammon, et invenit manum fortem, et populum copiosum, etc. Quid per filios Ammon, qui interpretatur *filii populi mei*, quam schismatici et hæretici exprimuntur, qui quondam filii sanctæ Ecclesiæ videbantur, sed jam recedentes et in errorem se mittentes, facti sunt filii diaboli. Unde Joannes apostolus ait: *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum (I Joan. 11)*. Hi habent Timotheum decem, hoc est, hæresiarchas, qui juxta nominis sui interpretationem apud eos laudantur, sed juxta intelligentiæ veritatem apud nos nequaquam esse deprehendantur. Timotheus cum beneficiis interpretatur; sed hæc opinio hæresiarchis apud deceptos est, apud nos autem venefici nuncupantur, quia maleficiis suis venenum erroris auditoribus suis miscent: contra quos Judas consurgit, et superior existens victoriam capit erroresque eorum destruendo in Judæam, hoc est, in confessionem laudis Dei, cum triumpho regreditur hostium.

Et congregatæ sunt gentes quæ sunt in Galaad adversus Israelitas qui erant in finibus eorum, ut tollerent eos, etc. Gentes quæ sunt in Galaad adversus Israelitas congregantur ut tollant eos, cum multitudine

hæreticorum atque schismaticorum ad hoc convenit ut Scripturarum testimoniis secundum suum sensum depravatis, expugnent catholicam fidem, quæ est in sæcula. Galaad enim interpretatur *aceruus testimonii*, et nomen bene convenit his qui Scripturarum meditationi insistant.

Sed fugiunt Israelitæ in munitionem, cum fideles quique ad fidei confugiunt veritatem; auxiliumque sibi afferri poscunt a Juda et fratribus ejus, quia Evangelio Christi per sanctorum prædicatorum ministeria defendi gestiunt contra Timotheum spiritalem, de quo supra diximus, et socio ejus.

Quod autem conquerruntur Israelitæ de interfectione virorum suorum et captivitate, ostendit non modicum apud fideles esse gentium dolorem, quando viderunt aliquos suorum a veritate secedere, et in errorem pravorum corruiere, etc.

Et ecce alii nuntii venerunt de Galilæa conscissis tunicis nuntiantes verba hæc, etc. Illi qui de variis locis alienigenæ convenerunt ad consumendum populum Dei, manifeste designant gentium plebes, qui in infidelitate sunt, adhuc bella ac persecutiones adversus Christianos commovere. Sed auditis sermonibus quos diversæ legationes ad Judam et socios ejus detulerunt, *convenit ecclesia magna cogitare quid facerent fratribus suis qui in tribulatione erant, et expugnabantur ab inimicis*: quia totius sanctæ Ecclesiæ sollicitudo ac cura est maxima, quomodo contra diversos hostes, hoc est Judæos, paganos, hæreticos atque schismaticos, filios suos defendat. Ille quoque prudenti consilio ac toto nisu cum his qui eruditiores ac fertiores videntur esse in fide ac virtutum opere agit, qualiter hostibus resistat, et suos opportune defendat.

Dixitque Judas Simoni fratri suo, etc. Sicut diversæ sunt impugnationes Ecclesiæ ab hostibus, sic et distincta debent esse prælia spiritualium bellatorum. Itaque Simon in Galilæam cum tribus millibus viris, sicut in sequentibus ostenditur, ut liberet fratres suos; Judas autem et Jonathas eunt in Galaaditum cum octo millibus. Et quid per Simonem, qui in Galilæam, hoc est rotam, mittitur, nisi prædicatorum in gentes directi insinuantur; qui cum tribus millibus, hoc est, cum sanctæ Trinitatis fide, contra adversarios suos ire parantes, per evangelicam prædicationem hostes dejicere et credentes liberare decertant. Judas autem et Jonathas illos doctores exprimunt qui, in Judæa verbum Dei prædicantes, sive Judæos, sive et hæreticos, Scripturarum testimoniis abutentes, per veritatem sani intellectus debellare student. Et nota quod contra gentiles solum Simon cum suis mittitur, contra Judæos autem et hæreticos duo pergere cum pluribus moliuntur: quia in gentibus sola idololatria cum errore paganico debellanda erat, in Judæis vero et hæreticis partim veteranus usus, partim nova superstitio, per duorum Testamentorum spiritalem scientiam corrigenda fuerunt. Ubi octo millia virorum sumuntur, quia ibi

sive circumcisio legis spiritaliter observanda, sive resurrectio Christi veraciter credenda esse docetur.

Et abiit Simon in Galilæam, et commisit prælia multa cum gentibus, etc. Committit Simon prælia multa cum gentibus, cum prædicatorum sancti per totum mundum idololatriam et confusos gentium debellare certant errores; et contritæ sunt gentes a facie eorum, cum pertinaciam resistendi Evangelio Dei deponunt. *Persecutus est eos usque ad portam Ptolemaidis*, cum in suis adventionibus, quibus per studia vana machinabantur contradicere verbo Dei, ipsa veritate superati capiuntur atque confessione rectæ fidei subjiciuntur. Uade apte subjungitur:

Et ceciderunt de gentibus fere tria millia virorum.

Qui de superbæ nequissimo statu in pœnitentiam peccatorum decedentes, melius per fidem rectam resurgendo, in honorum operum statu erigi merentur. Quorum spolia accipit Simon, cum quidquid litterarum scientia vel investigatione veritatis elaboraverint, totum in servitutum Dei doctor catholicus convertere studet; unde plurimi eorum qui liberalibus artibus sub gentili conversatione instituti fuerunt * Illos autem qui fuerunt in Galilæa, cum uxoribus et natis et omnibus quæ erant cum eis, adduxit in Judæam cum lætitia magna, cum catholicos quoslibet, sæculi actibus implicitos per doctrinam Evangelii inde eruens, ea quæ sunt Dei tota sollicitudine totoque nisu appetere docet.

Et Judas Machabæus et Jonathas et frater ejus transierunt Jordanem, etc. Contra eos qui captivos Judæos in Galaaditide detinuerunt Judas Machabæus et frater ejus Jonathas cum comitibus suis directi, transierunt Jordanem et abierunt viam trium dierum per desertum: ita prædicatorum sancti ad convocandos homines ad fidem Christi, et ad expringandos Judaicos atque schismaticos errores in mundum directi, primum transeunt Jordanem, id est, per baptismi sacramentum de tenebris infidelitatis in gratiam Christi primum transeundum docent, attestante ipsa Veritate quod *nisi quis renatus fuerit ex et aqua Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei*. Deinde viam trium dierum per desertum abeunt, quia sanctæ Trinitatis fides, quam in baptismo fideles quique profitentur, toto tempore incolatus istius mundi cum bonis operibus observandam esse affirmant. Quod autem Nabuthæi occurrerunt eis pacifice, et narraverunt quæ acciderent fratribus in Galaaditide, significat quod dicta sanctorum prophetarum doctoribus sanctis opportune solatium conferunt, cum omnia quæ credentium [credentes] in Christum passuri sunt tormenta attestante sua manifesta faciunt. Nabuthæi enim *prophetantes* interpretantur, erroresque quos filii perditionis contra veritatem Evangelii Christi opponere machinantur vero vaticinio prædicunt. Unde Osce vacas Bethave et habitatores Samaritæ iuse-

* Deest aliquid.

quitur (*Ose. iv*), et Amos sacrificantes de fermentato laudem vituperat, nec non eos qui convertunt in parasitium^a iudicium et justitiam, et accipiunt munus deprimuntque pauperes in porta (*Amos v*), deestatur. Quod autem comprehensus esse quosdam ex Judæis in Barasa et Bosor, Nabuthæi indicant, bene nominis eorum interpretatio effectum rei exprimit; interpretatur enim Barasa et Bosor *tribulationes et angustia*, quia omnes, juxta Pauli vocem, *qui volunt pie vivere in Christo, persecutionem patientur*, nec effugiet hæreticorum injuriam, qui sanæ fidei servare contendit doctrinam. Quos Joannes apostolus in Apocalypsi sua cruciatum facere, sicut cruciatus est scorpionum cum percutit hominem, describit; quia sicut scorpiones venenum in cauda portant, ita hæretici in consummatione fraudis malitiam occultant, quo magis incautos non aperta fronte, sed latentibus insidiis noceant.

Et convertit Judas et exercitus ejus, etc. In superioribus narrat civitates Galaaditidis, in quibus comprehensi sunt Judæi, munitas fuisse et magnas, quas [quos] Judas statuit in una die comprehendere et tollere: quia per unitatem prædicatores sancti destruere disponunt omnes munitiones falsarum doctrinarum quas hæretici constituunt ad decipiendas animas innocentium et captivandas erroribus suis. Nunc autem dicit Judas in deserto Bosor occupasse Bosor civitatem, et occidere omnem masculum in ore gladii, et auferre spolia eorum, et succendere eam igni; quia hoc magnopere student sancti doctores ut, occupata munitione hæreticorum, omnem vigorem iaiquarum sectarum, quam per mundi philosophiam et inanem fallaciam constituunt, gladio Spiritus sancti, quod est verbum Dei (*Ephes. vi*), destruant; quatenus id quod per ostentationem suam illi fixerant esse præcipuum, isti demonstrent nugas esse et frivolum. Accipiunt autem spolia eorum, cum testimonia Scripturarum sanctorum, quibus abusi sunt, ab eis quasi ab injustis possessoribus auferunt, ipsamque confessionem anathemate perpetuo comburunt. Quod autem sequitur quia *surrexerunt in nocte*, demonstrat eos fuisse in tenebris erroris sui relictos.

Et factum est diluculo cum elevassent oculos suos, etc. Quid per scalas atque machinas gentium, nisi exsultatio atque contumacia superbiorum exprimitur, per quam Ecclesiam Christi expugnare et subvertere cupiunt? Sed Judas noster, qui totum apparatus belli in luce disponit, tribus ordinibus contra eos pugnat, hoc est, sive sanctæ Trinitatis fide, sive duplici dogmate, id est, historico, allegorico atque tropologico; et clamat tubis in cœlum, quia forti prædicatione exsultat vocem, et intimo cordis clamore Deum auxiliatorem advocat in orationem.

Et cognoverunt castra Timothei quia Machabeus est, et refugerunt a facie ejus. Castra Timothei, cognito Machabeo, fugerunt a facie ejus, quia hæretici,

^a Sic habet codex Ms. pro *absinthium*.

agnita virtute et veritate Domini nostri Jesu Christi, perterriti fugiunt; et percutiuntur magna plaga, quia in eis secundum justitiam per doctores sanctos exercetur anathematis vindicta; caduntque ex illis fere octo millia virorum, cum omnis cumulus eorum quos contra veracem intellectum spiritualis circumcissionis, seu contra fidem resurrectionis Domini nostri Jesu Christi et membrorum ejus, contrahere moliebantur, ipsa vincente destrueretur Veritate. Hinc est quod Salvator in Evangelio solvens typicum sabbatum, prima sabbati, quæ est octava dies post septimam, resurrectionis suæ nobis patefecit sacramentum. Hinc et Paulus apostolus docet (*Coloss. ii*) circumcissionem non manu factam in exspoliatione corporis carnis, sed Spiritu Dei vivi in cordibus credentium agi debere; nade et lex vetus præputium cordis docuit esse circumcidendum.

Post hæc autem verba congregavit Timotheus exercitum alium, et castra posuit contra Raphan, etc. Postquam Timotheus semel atque iterum victus est, non cessavit augere nequitiam, sed multiplicavit malitiam. Denuo instaurat exercitum contra Judam et socios ejus: quia hæreticis non satis est semel atque iterum in parvo numero contentiones agere, sed nova adversus Ecclesiam semper excitant bella, ac perfidie suæ multiplicia effundunt venena. *Castra ponunt contra Raphan trans torrentem*, quia summo nisu superbie suæ excitant furorem moventque bellorum tempestatem; nec non et Arabas, qui interpretantur *campestris*, ducunt in auxilium, quia voluptuosos qui luxuriam hujus sæculi sequuntur in auxilium erroris sui assumunt. Unde et omnes isti non mediocrem contra Ecclesiam erroris sui extrudere nequitiam. Sed Judas horum mittit specularem exercitum, cum doctores sancti auditores suos admovent pravorum præcavere tumultum ne fraudis suæ actum ad interneconem simplicium perducant animarum. Quod autem Timotheus, quasi collectaram faciens, ait principibus exercitus sui: *Cum appropinquaverit Judas et exercitus ejus ad torrentem aquæ: si transierit ad nos prior, non poterimus sustinere eum, quia potens poterit adversum nos; si vero timuerit transire et posuerit castra extra flumen, transfretemus ad eos, et poterimus adversus illum.*

Ostendit quod omnes hæretici fiduciam atque constantiam pertimescunt recte credentis populi, et eo se infirmiores agnoscunt, quo illos in unitate fidei considerant fortiores: si autem reliquos de catholicis perspexerint in cogitatione legis Dei atque in exercitio boni operis fieri tardiores, horum sibi triumphum atque captivitatem pollicentur congratulantes.

Ut autem appropinquavit Judas ad torrentem aquæ, etc. Transiens Judas torrentem aquæ statuit scribas populi qui turbam post se exhortarentur ire in prælium, cum Redemptor noster, adiens passionem crucis, apostolos ordinavit, qui credentes in se

debent contemnere tormentum corporeæ mortis et A
considerare de potentia supernæ veritatis. Unde est illud : *Notite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere : sed potius eum timeate qui potest animam et corpus perdere in gehennam (Matth. x) ; et iterum : In patientia vestra possidebitis animas vestras (Luc. xxi) ; qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (Matth. x) ; et alibi : Beati, ait, qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum (Matth. v).* Hinc bene subiungitur :

Transfretavit ad illos prior et omnis populus post eum, quia oportebat, ut mediator Dei et hominum primum passionis suæ expletet mysterium, et sic ejus exemplo confortati pro ipso patiendâ mortem contemnere discerent ex universis gentibus fideles. B

Et contritæ sunt ante faciem eorum omnes gentes, Cum diversi hominum potentia virtutis Dei conterrantur errores.

Præjecerunt arma sua et fugerunt ad sanum quod est in Carnaim. Cum desertis contentionum obstaculis, persecutores veritatis resistere non audentes, in delubris deorum suorum se condendo, unde querunt tutelam, inde habent ruinam. Carnaim autem interpretatur *cornua* ; cornua vero apte pro regno atque defensione accipi possunt. Sed non juvit eorum opinio, imo sefellit ; quia *occupavit Judas ipsam civitatem et sanum succendit igni cum omnibus qui erant in ipso* ; quando non solum machinationem omnem erroris hæreticorum atque persecutorum destruit, imo omnes qui in eo consilium Salvator C
noster igne justæ comburit ultionis. Unde Dominus in Deuteronomio præcepit dicens : *Si audieris in una urbium tuarum, quas Dominus Deus tuus dabit tibi ad habitandum, dicentes aliquos : Egressi sunt filii Belial de medio tui et averterunt habitatores urbis suæ atque dixerunt : Eamus atque serviamus diis alienis quos ignoratis, quære sollicite et diligenter, rei veritate perspecta, si inveneris certum esse quod dicitur, et abominationem hanc opere perpetratam, statim percutes habitatores urbis illius in ore gladii, et delebis eam, omniaque quæ in illa sunt usque ad pecora. Quidquid etiam suppellectilis fueris congregabis in medio platearum ejus, et cum ipsa civitate succendes, ita ut universa consumas Domino Deo tuo, et sit tumulus sempiternus (Deut. xiii).*

Et congregavit Judas universos Israelitas qui erant in Galaaditide, etc. Judas Israelitas de Galaaditide congregat, cum Redemptor noster per doctores suos verbo Evangelii eos qui ab hæreticis capti sunt ad catholicam fidem revocat ; hoc est enim venire in terram Juda, recta fide et bonis operibus Dominum laudare.

Et venerunt usque Ephron, et hæc civitas magna, etc. Universa gentium prælia varia vitorum atque errorum significant bella. Diximus quod gentes illæ quæ fuerunt in terra Galaad et Israelitas captivare contendebant, significarent hæreticos atque Judæos ; sed modo his oppressis qui fuerunt

in Carnaim, iterum illi qui fuerunt in Ephron resistere Judæ et sociis ejus molantur : quia contritis diversis hæreticis, adhuc illi qui litteram sequuntur Veteris Testamenti aditus spiritalis intellectus aperire nolunt. Quid enim per Ephron, quæ *putris mæroris*, sive *putris* et *inutilis* interpretatur, nisi supervacua observantia legis temporibus gratiæ insinuat in qua Judæi contententes se includunt et obstruunt portas lapidibus ; qui umbræ dediti historicam traditionem, quæ legis in lapidibus scripta est, Evangelii prædicatoribus opponunt, nec consentiant ab illa ullo modo divelli, nec nos rectiorem sensum concedunt sequi. Unde *væ vobis legisperitis, qui tulistis clavem scientiæ, ipsi non introistis, et eos qui introibant prohibuistis (Luc. xi).* Sed mittit ad eos Judas verbis pacificis, dicens : *Transibimus per terram vestram, ut eamus in terram nostram, et nemo nobis nocebit.* Quia prædicatorum sancti, juxta mandatum Domini nostri, primum pacem offerunt adversæ parti, ut fiat illud quod scriptum est : *Si fuerit ibi filius pacis, requiescat super illum pax vestra ; sin autem, inquit, ad vos revertetur (Luc. x).* Transiemus, inquit, in terram vestram, ut eamus in terram nostram ; ac si dicant : Legamus librorum vestrorum historiam, ut ibi allegorico sensu promissam in cælis reperiamus nobis patriam ; et nemo vobis nocebit, quia noster transitus innoxius vobis erit ; tantum pedibus transibimus, quando gressu honorum operum regnum supernum adire cupimus. Qui volebant aperire, cum in tradita sibi lege volebant cum Evangelii prædicatoribus communicare.

Et præcepit Judas prædicare in castris, etc. Quid est quod Judas prædicare præcepit in castris ut applicarent ad civitatem unusquisque in quo erat loco, nisi quod doctores sancti auditoribus suis liberam in Scripturis sacris tribuant intelligentiam, ut unusquisque quod in lectione divina, sive per allegoriam, sive per tropologiam, sive per anagogiam, juxta votum desiderii sui sibi aperiri quærit, superna gratia annuente, intrandi accipiat facultatem. Et nota quod *viri virtutis* ibi applicare dicuntur et oppugnare civitatem tota die et tota nocte : quia nisi quis vir virtutis sit, ut id opere implere desideret quod didicerit magistrorum traditione, et D
instanter legem Dei meditetur tota die et tota nocte, hoc est, omni tempore, victor prædictæ civitatis non erit. Unde Psalmista *beatam virum* ait *qui in lege Domini meditatur die ac nocte, et non abiit cum consilio impiorum, et in via peccatorum non stetit atque in cathedra pestilentiæ non sedii (Psal. i).* Quod autem dicit permississe eos omnem masculum in ore gladii et eradicasse civitatem, sicque accepisse spolia ejus cum transiret per totam civitatem super interfectos, et deinde transgredi Jordanem, ostendit nobis ut si legis Domini velimus esse possessores, et ejus spolia, hoc est, diversos intellectus, secundum fidem rectam percipere, studeamus primum conferere superficiem litteræ, et condemnare omnes hæ-

reticorum errores; sique transgrediamur in campum magnum, hoc est per baptismum mundati onere, in libertatem gloriæ transeamus, ubi nobis luceat sol justitiæ, in cujus pennis vera est sanitas, qui illuminat tenebras, abscondita tenebrarum, et revelat occulta mysteriorum his qui cum non simulationis fictione, sed fidei requirunt veritate. Unde Sapientia admonet dicens: *Sentite de Domino in bonitate, et simplicitate cordis querite illum, quoniam invenitur ab his qui non tentant illum, apparet autem eis qui fidem habent in illum. Perversæ enim cogitationes separant a Deo, et probata virtus corripit insipientes. Quoniam in malevolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus enim sanctus disciplinæ effugiet fictum, et auferet se a cogitationibus quæ sunt sine intellectu (Sap. 1).*

Et erat Judas congregans extremos et exhortabatur populum per totam viam, etc. Quod Judas regrediens cum exercitu suo in terra Juda congregans extremos exhortabatur populum per totam viam donec venerunt in terram Juda, doctores sanctæ Ecclesiæ exemplo suo instruit, qualem sollicitudinem quantumque studium debent habere erga subjectos, ut in via præsentis vitæ verbum exhortationis illis impendere non negligant, sed docendo, admonendo, increpando, atque consolando, semper eis prodesse studeant, nullumque relabi a suo comitatu atque deperire, quantum in ipsis est, permittant; sed magis festinent ut conservato numero in suam curam susceptorum, læti in terram Juda, juxta Pauli sententiam (Hebr. xii) ad montem Sion et civitatem Dei viventis Jerusalem cælestem ac multitudinem militiam angelorum frequentiam, et Ecclesiæ primitivorum, qui conscripti sunt in cælis, et judicem omnium Dominum revertantur, eique tunc dignis laudibus gratias agant cujus dono ad sedem quietis ac pacis pervenire potuerunt.

Et in diebus quibus erat Judas et Jonathas in terra Galaad, etc. Quid per hos duos principes, Josephum scilicet et Azariam, qui æmulatione virtutum Judæ provocati, per jactantiam sibi nomen in præliis acquirere voluerunt, nisi hypocritarum persona designatur, qui non simpliciter intentione, sed fastu arrogantis virtutes sanctorum imitari appetunt. Sed sicut illis non prospere evenerunt quæ non bono animo gesserant, ita et istis de conata suo non vera gloria, sed sempiterna sequitur ignominia; quia de suorum non merentur victoria gaudere, sed magis lugebunt de sua suorumque damnatione perpetua. Unde recte subjungitur:

Et facta est fuga magna in populo, etc. Merito ergo magnæ plagæ patitur casum, qui non Judæ spiritualis salubre audit consilium; et quia non erant de numero electorum, qui Spiritu Dei investigati opera virtutum gerunt, pro sua impudenti audacia turpiter confusi in extremis cum peccatoribus eruat.

Et viri Juda magnificati sunt valde in conspectu Jerusalem, etc. Bene dicitur quod viri Juda magnificati sunt valde in conspectu omnium gentium, quia illi qui

*rectæ fidei veram ita tenent confessionem ut impleant opere quod prædicant ore, merito omnium gentium vocalaudantur; et veniunt ad eos fausta acclamantes, hoc est, per custodiam mandatorum ejus beatificantes, laudes Judæ referunt regi cælesti, juxta illud Psalmistæ, quo, consideratis bonis Ecclesiæ, ait: *Beatum dixerunt populum cui hæc sunt, beatus populus cujus est Dominus Deus ejus (Psal. cxliii.)* Hinc et Salvator noster discipulis suis in Evangelio præcepit, dicens: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum qui in cælis est (Matth. v).**

Et exiit Judas et fratres ejus, et expugnabant filios Esau in terra quæ ad austrum est, etc. Quid per Esau intelligitur, qui per cupiditatem escæ vendidit primogenita sua minori fratri Jacob, nisi prior populus, qui propter cupiditatem terrenam indignum se primogeniti honore ostendit, et ob hoc dignitas tota ad gentium populum translata est. Et bene in terra quæ ad austrum est filii Esau manere dicuntur, quia Judaicus populus, propter acceptam legem et scripta prophetarum quæ in illis tradita sunt, appropinquare videbantur lumini socii æterni; sed quia mente excitati sunt, et juxta lucem positi (illam videlicet lucem quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum [Joan. 1], eam coram positam recipere noluerunt, inde aperte per Judam et fratres ejus expugnati memorantur. Quia doctores sancti errorem illorum eis improperantes, pro inobedientia justis spretis atque damnatis, ad gentium prædicationem conversi sunt; erroremque perfidorum tam in ipsa Synagoga quam et in singulis personis mucrone verbi Dei percutientes, turres superbis, quas illi adversas Evangelium Christi elata mente erexerunt, igne debitæ damnationis exurebant.

Et movit castra ut iret in terram alienigenarum, etc. Nota, lector, quod omnes illas species adversariorum, quas ante commemoraverat, nunc breviter attingendo recapitulat, hoc est Judæorum gentilium atque hæreticorum. Nam cum paulo ante expugnatos esse filios Esau narravit, mox castra alienigenarum simul cum aris et spoliis deorum ipsorum succensa esse subjunxit; deinde perambulatum Samariam: nunc Samariam commemorat, quia non solum Judaica superstitione, sed et gentilium error atque hæretica pravitas, prædicantibus apostolis, per Evangelium Christi superatur, confunditur, destruitur, atque ad nihilum redigitur. Præsertim tamen vicit leo de tribu Juda radix David (Apoc. v), et quis resistet ei? De cælo judicium jaculatum est, terra tremuit et quievit dum exurgeret in judicio Deus et salvos faceret omnes quietos terræ (Psal. lxxv). Quod autem inter alia dicitur cecidisse sacerdotes in bello, dum sine consilio exeunt in prælium nimis formidanda sententia est.

CAPUT VI.

De morte Antiochi et successione filii ejus, qui misit exercitum ad debellandum Judam, et vincitur: pacem dat fide quam cito rumpit; hic dicitur in bellis usus elephantis.

Et rex Antiochus perambulavit superiores regiones, etc. Post impietatis opera plurima quæ gessit Antiochus in loco sancto et in populo Dei, divino judicio juste preceptus est, sicut ipse in sequentibus testatur, dicens se cognovisse quia propter ea invenissent se mala, et inde periret tristitia in terra aliena. Licet Polybius Anegalopolita [Megalopolita] historicus, Josepho teste, scribat solum cum perisse quia voluit templum Dianæ in Perside devastare: sed hæc opinio nullo modo a fidelibus recipitur, qui sciunt quod omnes dii dæmonia, et simulacra gentium argentum et aurum, opera manuum hominum sunt (Psal. cxiii). Quod autem contra Domini omnipotentem superbiam intumuit, condignam ultionem recepit: sic et omnes impii; nec non et ipse novissime novus filius perditionis, qui extollitur super omne quod dicitur Deus aut colitur [II Thess. ii] (cujus hic Antiochus typus fuit), propter impietatis opera quæ faciet, superno visitantis judicio interibit, quem Dominus Jesus, juxta Pauli vocem interficiet spiritu oris sui (Ibid.), et destruet illustratione adventus sui. Unde hic Antiochus typum tenet persecutorum Christi et Ecclesiæ.

Et mortuus est illic Antiochus rex anno centesimo quadragesimo nono, etc. Non mirum quod ex crudeli patre truculentus filius est genitus, qui opera nefanda nequissimi patris imitatus sit. De quo in Evangelio Dominus ad Judæos seniores ac superbos ait: Vos ex patre diabolo estis, et desideria patris vestri vultis facere: ille enim ab initio homicida erat (Joan. viii). Et recte homicidæ filius homicidium facere meditatur non solum corporale, sed et spiritale, hoc est, necem animarum quæ in peccato et impietate moriuntur.

Et hi qui erant in arce concluderant Israel in circuitu suorum [sanctorum], etc. Qui autem sunt illi qui in arce concludebant Israel in circuitu suorum, et quærebant eis mala semper ad firmamentum gentium, nisi hi qui in arce superbix se erigentes veram religionem persequuntur, quatenus verbum Dei suffocent, et errorem atque idololatriam instaurant? Contra quos Judas præliari disponit, quia tota intentio sanctorum doctorum hoc disponere maxime satagit, ut errores expugnentur et errores veritatis eminentia superentur. Sed hoc studio commoti quidam de gentibus, ut sunt philosophi, quidam et ex impiis Israel, qui sunt hæretici, provocant principatum istius mundi in odium servorum Dei, quatenus hoc solatio adjuti impietatem suam facilius extollere possint. Unde legitur quod isti adeuntes regem dixerunt ei:

Quousque non facies judicium et vindicas fratres urbis. Nos decrevimus servire patri tuo et ambulare in præceptis ejus, et obsequi dictis ejus: et filii populi

A nostri propter hoc abalienabant se a nobis, et quicumque inveniebantur ex nobis interficiebantur, et hæreditates nostræ diripiebantur, et non ad nos tantum extendere manum, sed in omnes fines nostros. Et iratus est rex, et hæc audivit et convocavit omnes amicos suos, et principes exercitus sui, etc. Congregat typicus Antiochus exercitum non solum ex propriis, sed et de extraneis, quia sævitia persecutorum, non contenta seditione interna, sed et forinsecus servis Christi immania excitat bella. Instituunt pedites, ordinant equites, præparant elephantis, ut nihil desit eorum crudelitati; sed quidquid cogitare potest impietas, totum præparat atrocitas. Sed figuraliter sicut pedites et equites possunt designare lictores et carnifices, ita et elephantis, propter enormitatem corporum ac crudelitatem animorum possunt designare fastum principum, cui bene convenit quod bestiis ad exacerbandam iram ostenderunt sanguinem uvæ et mori, quia in effusione sanguinis martyrum excitata est sævitia persecutorum. Et bene dicitur quod astiterunt singulis elephantis mille viri in loriceis concatenatis et galeæ æreæ in capitibus eorum et quingenti equites ordinati unicuique bestiæ: quia plures sunt qui favent adulatione principibus; quorum loriceæ concatenate sunt, hoc est, dolis pravorum consiliorum invicem perplexi sunt: et galeam æneam habent in capitibus suis, cum iniquitatis duritiam circumdant mentibus suis, ubi et equites sunt ordinati, quia superbix elatio ibi non deerit ubi communis naturæ per misericordiam non consideratur æqualitas, sed mundani favoris appetitur vanitas. Sed et turres lignæ, quæ impositæ bestiis triginta in se continebant viros, expriment fragilitatem potentix, quæ semper se persecutores prævalere martyribus confidunt. Et recte dicitur: Intus erat magister bestiæ et residuum equitum hinc inde, quia crudelitas mentium, quæ totum machinabatur malum, intus æstuabat in cordibus persecutorum, qui est actus superbix, forinsecus autem maculabatur in tortura innocentium. Hisque ita dispositis Judas statuit exercitum suum commonere quia prædicatores sancti, cum insistent bella persecutionum, non cessant verbis confortare animos auditorum; et licet terrena gloria resplendeat in pompa mundana, seu varia in cruciatibus tormentorum incandescent genera, tamen martyres Christi imperterriti manent, et iudicis sui, Judæ utique spiritualis, adhærentes lateri, vincunt atque prosternunt impiorum audaciam.

Et vidit Eleazar filius Saura unum de bestiis loriceam loriceis regis, etc. Notandum autem quod Eleazarum Josephus fratrem esse Judæ affirmat, de quo supra narratum est quod esset unus de quinque filiis Mathathixæ vocitatus hoc nomine. Sed quæri potest quomodo dicatur esse filius Saura, si filius fuit Mathathixæ; nisi forte Mathathias ipse alio nomine Saura vocatus sit. Et quid per Eleazarum, qui elephantem interficiens occubuit, nisi persona arrogantium designatur, qui dum volunt fortiter aliquid gerere, sed tamen non simplici animo, sed erecto, in suis

conatibus devicti prosternuntur. Potest et non inconvenienter hæc res ad hypocritarum significationem transferri. Dum enim hypocritæ contra luxuriam, aut contra gulam, aut contra corporalia delicta per abstinentiam confligunt, carnemque per jejunium seu per vigiliis et cætera abstinentiæ opera damantes, non se a spiritalibus nequitiiis bene observant, ita ut aut ab elatione, aut ab invidia, aut a cupiditate non caveant, quandoque vincendo vincuntur, quia dum alia vita superant, in ista victoria incauti ab aliis conteruntur.

Et applicaverunt castra regis ad Judæam et montem Sion, et fecit pacem cum his qui erant in Bethsura, etc. Promovet mysticus Antiochus ad Judæam et montem Sion, quia totum apparatus belli vertit ad subversionem Ecclesiæ Christi et facit pacem cum his qui erant in Bethsura, cum non veram pacem, sed falsam offert his quos vult decipere et per simulationem fallere. Sed illi tantummodo ad eum exeunt de civitate, quibus non erant alimenta conclusis; quia illi solummodo de Ecclesiæ munimine seducti recedunt, qui non habent pabulum scientiæ atque charitatis, quo in animo pascantur. Qui et male sabbatizant, cum non virtutum studium, sed segnitæ otium diligunt: ipsique ab hoste captivante in ejus dominium redeunt, qui præcavere ejus insidias nolunt. Quod autem dicitur quod convertit castra rex ad locum sanctificationis dies multos, significat persecutores fidelium non facile cessare a persecutionis crudelitate, sed omnibus diebus usque ad consummationem sæculi bella ingerere. Ad probationem quibusdam credentibus, quibusdam ad deceptionem. Quia dum mystica mulier, quæ per figuram Evæ expressa est, caput conterit serpentis, ipse anguis venenatus nunquam cessabit insidiari calcaneo ejus. Quod autem subjungitur: *Et remanserunt in sanctis viri pauci, quoniam obtinuerat eos fames, et dispersi sunt unusquisque in locum suum*, significat quod, persecutione infidelium fervente, plurimi eorum qui facietenus in Ecclesia, et non fidei constantia, perseverabant in illa, disperguntur propter timorem poenarum, juxta illud quod Dominus in Evangelio prædixit novissimis temporibus futurum: *Erit enim inquit, pressura magna super terram, et ira populo huic. Et cadent in ore gladii et captivi ducentur in omnes gentes, et Jerusalem coarctabitur a gentibus, donec impleantur tempora nationum (Luc. XXI). Et nisi breviati fuissent dies illi, non feret salva omnis caro, sed propter electos breviabuntur dies illi (Math. XXIV).*

Et audivit Lysias quod Philippus, quem constituit rex Antiochus cum adhuc viveret, etc. Quid Josephus hinc referat non indignum videtur huic operi inserere; nec grave debet videri lectori si diversarum historiarum invicem conferuntur narrationes, quia alterutrum se juvare videntur ad explanandam rei retitudinem historice retexere veritatem. Narrat autem Josephus hoc modo (*Lib. XII Antiq. cap. 14*): *Lysias dux et rex Antiochus cum Philippus a Perside veniens nuntiatus est eis commendatum sibi*

præsumpsisse imperium, et rem publicam Antiochi sibi velle suscipere, prætermittentes obsidionem ire adversus Philippum decreverunt. Quod consilium nequaquam manifestis cæteris ducibus facere voluerunt, sed jussit rex Lysiam ducibus dicere diuturnam obsessionem nihil eis posse proficere, quando et locum adversariorum constaret esse munitum et sibi victualium necessitas irrogaretur, et expediret pacem facere cum Judæis, eosque relinquere propriis uti cæremoniis, unde hactenus a nobis prohibiti, existere videntur aversi. Hæc dicens, de Philippi tyrannide tacendum esse decrevit, ne exercitus sui dubia corda perciperet. Hæc Lysia dicente, exercitui et ducibus sententia placuit. Tunc mittens rex ad Judam pacem promisit obsessis, et patriis legibus eos vivere pollicetur. Hi vero suscipientes verba, et confirmatis sacramentis et fide, exierunt a templo. Intrans vero Antiochus et aspiciens munitum locum, impudenter sacramenta transgressus est, jussitque omnem exercitum in circuitu stantem deponere muros usque ad solum. Postquam hæc fecit, reversus est Antiochiam, ducens Oniam principem sacerdotum, qui et Menelaus dicebatur. Nam Lysias persuasit regi Menelaum occidere si vellet pacatos esse Judæos, dicens hæc fuisse initium malorum, qui flexit patrem suum cogere Judæos religionem patriam relinquere. Mittens ergo rex Menelaum ad Neriam Syriæ civitatem, interfecit eum, post decimum annum principatus sacerdotii ejus; et ut ipse principatum obtineret, implit Judæos transgressi leges. Princeps vero ordinatus est post Menelai interitum Alcimus, qui et Joachim vocatus est. Rex autem Antiochus, inveniens Philippum rebus imperantem, debellabat eum, quem sub sua faciens potestate occidit. Filius autem principis sacerdotis Oniæ, de quo præfiximus, adhuc puerulus defuncto patre relictus, videns quod avunculum suum Menelaum rex interfecisset et principatum sacerdotii Alcimo dedisset, et non existenti de genere sacerdotum, sed Lysia flexus, ut transponeret honorem ab ea familia ad aliam domum; fugit ad Ptolomæam regem Ægypti, et honorem meruit ab ipso et Cleopatra uxore ejus, locumque petiit in regione Hehopolitana, ubi simile Jerosolymorum ædificaret templum. Hactenus Josephus.

Quod autem Antiochus fœdus pepigit cum Israelitis, et juravit ille et principes ejus, nec tamen juramentum servavit, sed solvit jusjurandum et violavit pactum; significat quod cum hæreticis et infidelibus nullo modo firma erit pactio fœderis, quia nequaquam apud eos fixa est observatio juris. Unde nullo modo cum vitiosis et vitiorum auctore ferendum est fœdus, licet pacem promittant et prosperitatem simulent; sed omni tempore instanter contra eos dimicandum cum scuto fidei et armis justitiæ: tunc autem cessandum a prælio, quando hostis Antiochus non siluit in mundo, sed demersus retruditur in inferno.

CAPUT VII.

Demetrius, occisus Antiocho et Lysia, obtinuit regnum. De Alcimo et Bacchide et malitia eorum; de sanguine effuso in circuitu Jerusalem. Misit Demetrius Nicanorem contra Israel: oravit Judas et vicit.

Anno centesimo quinquagesimo primo exiit Demetrius Seleuci filius ab urbe Roma, etc. De hoc autem Demetrio Pompeius Trogus in sua Historia ita narrat dicens: Cum Antiochus recedit [decedit], relicto parvulo admodum filio, cui tutores a populo dati essent, patruus ejus Demetrius, qui obses Romæ erat, cognita morte fratris Antiochi, senatum adiit, obsidem se vivo fratre venisse, quo mortuo cujus obses sit se ignorare; dimitti igitur se ad regnum impetendum æquum esse, quod jure gentium majori fratri cesserit, ita nunc sibi, qui pupillum antecederet ætate deberi. Cum se non dimitti animadverteret a senatu, tacito judicio tutius apud pupillum quam apud eum regnum futurum arbitrante, specie venandi ab Urbe profectus, Ostiæ tacitus cum fugæ comitibus navem ascendit. Delatus in Syriam secundo favore omnium accipitur, regnumque ei, occiso pupillo, a tatoribus traditur.

Et venerunt ad eum viri iniqui et impii ex Israel, et Alcimus dux eorum, etc. Quid per Demetrium regem, nisi principes gentium qui persecutionem movent contra Ecclesiam Christi, designantur? Quod bene nominis interpretatio ita explanat; interpretatur enim *vehementer innectens*, sive *nimum persequens*. Ad hunc ergo principem veniunt viri iniqui et impii ex Israel, et Alcimus dux eorum, cum illi qui post fidem Christi perceptam ad apostasiam redierunt, religionem Christianam blasphemant et ecclesiastico detrahunt cultui; quorum duces sunt hæretici, qui per ambitionem sublimitatis volunt ab omnibus magni videri. Sed proditione hujuscemodi suscepta mittit Demetrius typice Bacchidem, qui dominabatur *trans flumen* in regno, ut Alcimum impium constituat in sacerdotem, et ultionem faciat in filios Israel: cum per paganos quoslibet apud sæculum potentes, qui necdum meruerunt Christi baptismate tingi et in numero fidelium computari, hæreticis fastus sui præbebunt adminiculum, et veris Confessoribus Christi tormentorum ingerent cruciatum; sed licet tales personæ Judæ et fratribus ejus verbis pacificis loquantur in dolo, non tamen accedunt sermonibus eorum, quia nullo modo confidunt perfidiæ eorum.

Et vidit Judas omnia mala quæ fecit Alcimus, et qui cum eo erant, etc. Quid est quod Judas ultionem in prævaricatoribus facit, nisi quod Redemptor noster vindicat electos suos, nec quemquam suorum in vacuum perire permittit? Sed duobus modis vindictam in his qui merentur, exercet: alios enim de fonte magnæ pietatis suæ ad poenitentiam erroris sui provocans, facit eos adversus semetipsos exsurgere, ut puniant lamentis quod prius commissis egerunt; alios vero justo judicio post perpetrata scelera, incorrectos in duritia sua perseverare dimittit, ut eis

A postmodum dignis impendat poenitentis quod operibus meruerunt iniquis.

Et misit rex Nicanorem, unum ex principibus suis nobilioribus, qui erat inimicitias exercens contra Israel, etc. Per Nicanorem istum, quem in alio loco præpositum elephantorum fuisse legimus, falsos apostolos sive pseudoprophetas, qui ex Judæis superbiæ suæ functioni incedentes (?) ad Ecclesiam gentium veniebant, possumus intelligere. Hi per simulationem in Ecclesia Christi errorem introducere molientes, fingebant se esse pacificos, sed ut in finem apparebit, erant hostes sævissimi. De quibus Joannes apostolus in Apocalypsi sua scribens (Cap. 11), ait: *Qui dicunt se Judæos esse, et non sunt, sed sunt synagoga Satanæ*; quos magister gentium in Epistola sua (II Cor. xi), pseudo apostolos nominat, operarios subdolos, qui transfigurantur in apostolos Christi; et non mirum cum ipse Satanus transfiguret se quasi angelum lucis; unde non magnum est si ministri ejus transfigurentur velut ministri justitiæ, quorum finis erit secundum opera ipsorum. Hi ergo, velut Nicanor, exerentes [extendentes] manum contra templum Domini, blasphemant; quia potentiæ Christi, qui est in Ecclesia, velut minus validæ derogant, dicentes fratribus: *Quia nisi circumcidamini secundum morem Moysi non potestis salvari* (sic enim in Actibus apostolorum (Cap. xv) eos docuisse legitur), sed victoria per Judam nostrum et socios ejus adeptæ, caput blasphemum huic errori simul cum Nicanore et dextera pravæ actionis absconditur, ne ultra majestati divinæ injuria talis blasphemiam irrogetur. Dicit enim nobis Paulus apostolus (Ephes. 11): *Gratia ejus estis salvati per fidem, hoc non ex vobis, donum enim Dei est. Non ex operibus, ut ne quis gloriatur. Ipsius enim sumus factura in Christo Jesu in operibus bonis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus.*

CAPUT VIII.

De Romanorum famæ et potestate. Mittit Judas legatos Romam causa pacis: rescriptum Romanorum ad Judæos.

Et audivit Judas nomen Romanorum, quia sunt potentes viribus, etc. Judas mittit [mittens] legatos ad Romanos constituere cum illis amicitiam et societatem, significat Redemptorem nostrum per prædicatores suos Evangelium pacis gentibus offerre et convocare eas ad fidem suam. Quibus illi *rescripserunt in tabulis æreis*, quod postulati fuerunt, et miserant in Jerusalem, ut esset ibi apud eos *memorialis pacis et societatis*: quia gentes ad credulitatem Christi conversæ, firmæ fidei suæ statuunt pactum, quod significat longo tempore duraturum, et veræ confessionis monumentum tradunt in Ecclesia catholica, ut ibi sit memoriale societatis eorum in perpetuum. Unde per prophetam dicitur: *Ecce Dominus auditum fecit, et legatos ad gentes misit (Jer. xliix)*. Item: *Et angelus faciei ejus salvabit eos, in dilectione sua et indulgentia sua: ipse redemit eos (Isa. lxxii)*. Et item: *Parvum est, inquit, ut eis mihi*

servus ad suscitandas tribus Jacob et sæces Israel convertendas (Isa. XLIX), dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terræ (Isai. XLII). Et iterum: Dedi te in sœdus populi, utsuscitares terram et possideres hæreditates dissipatas (Isa. XLIX). Et quid est quod Judas duos legatos componendæ pacis gratia ad Romanos misit, nisi quod Redemptor noster, ad convocandas ad fidem et societatem pacis gentes, duo Testamenta in mundum direxit, sive aliter binos nuntios mittit propter sacramentum charitatis, quia duo sunt præcepta charitatis, et charitas minus quam inter duos haberi non potest. Nemo enim proprie ad seipsum habere charitatem dicitur, sed dilectione se in alterum tendit, ut esse charitas possit. Binos ad prædicandum in Evangelio discipulos Dominus mittit, quatenus hoc nobis tacitus innuat, quia qui charitatem erga alterum non habet, prædicationis officium suscipere nullatenus debet. Bene autem dicitur quod misit eos ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo erat ipse venturus (Luc. x); prædicatores enim suos Dominus sequitur, quia prædicationis prævenit, et tunc ad mentis nostræ habitaculum Dominus venit, verba exhortationis præcurrunt atque per hæc veritas mente suscipitur.

CAPUT IX.

Mittit Demetrius exercitum contra Judæos. De morte Judæ Machabæi. De viris impiis et malitia Bacchidis. De nuptiis in luctum conversis. Jonathas obtinet principatum; Alcimus volens destruere templum, obmutuit, etc.

Interea ubi audivit Demetrius, quia cecidit Nicanor et exercitus ejus in prælio, etc. Instaurat rursus Demetrius bellum per Bacchidem et Alcimum contra Judam, quia per paganos atque hæreticos de fide Christi relapsos, mundi princeps contra Ecclesiam quotidie novis artibus veteres insidias ad nocendum instaurat; cum quibus et dextrum cornu misit, cum ad tale nefas perpetrandum validam auxiliatorum manum tradidit; contra quos Judas cum tribus millibus vadit, quia contra hostes omnes fidei cætus doctorum cum fidelibus præliari disponit, ut per sanctæ Trinitatis fidem hostium catervam sternat, quæ præsumptione superbiendo contra auctorem suum se erigere audeat. Sed videamus quid hinc scriptum sequitur:

Et viderunt multitudinem exercitus quia multi sunt et timuerunt valde, etc. Quia licet multi in confessione catholicæ fidei videantur manere, tamen persecutione exardescente, apparebit qui fixi fuerint in fide, et qui facietenus in ea esse videbantur. Unde scriptum est in evangelica parabola (Matth. XIII), quod exorto sole aruerunt segetes quæ fuerant in petrosa et terram multam non habuerunt; quia qui firmas in corde credulitatis radices non tenent, ad tempus credentes in tempore tentationis recedunt. De tribus ergo millibus non remanserunt cum Juda, nisi tantummodo octingenti viri; quia reprobis ab Ecclesiæ societatibus defluentibus, soli electi, qui

prædestinati sunt ad æternam beatitudinem percipiendam, in stabilitate sanæ fidei permanebunt, etc.

Et movit exercitus de castris et steterunt illi obviam et divisi sunt equites in duas partes. Quid est quod promotus exercitu de castris equites in duas partes divisi narrantur, nisi quod inter superbos et arrogantes nunquam unitas et firma concordia servari potest? testante Scriptura, quæ dicit: Inter superbos semper jurgia sunt (Prov. XIII).

Et fundibularii, inquit, et sagittarii præibant exercitum. Quid per fundibularios et sagittarios, nisi hi qui ad illiciendas hominum mentes ad idololatriam sive apostasiam, aut vanis prosperitatis promissionibus blandiendo, velut rotatu fundæ, fideles pervertere cupiunt, aut minis tormentorum eos, quasi sagittarum ictibus, terrendo decipere contendunt? Aptaque hi præire exercitum describuntur, quia mos fuit semper persecutorum talibus studiis prævenire exactionem tormentorum.

Et commota est terra a voce exercituum, etc. Et commota est, inquit, terra a voce exercituum; hoc est, carnalium corda concussa sunt pavore persecutionum.

Et commissum est prælium a mane usque ad vespere. Cum ab ortu lucescentis fidei usque ad finem mundi castra diaboli adversus Ecclesiam Dei confingere non cessant, et adversitate tribulationum nunquam bonos movere desistunt. Quia, juxta Pauli sententiam: Omnes qui pie vivere volunt in Christo, persecutionem patiuntur (II Tim. III).

Vidit Judas quia firmior erat pars exercitus Bacchidis in dextris, et coadunatis secum omnibus qui fuerant constantes corde, contrivit illam: dum conjunctis opportunis fidelium solatiis, doctores sancti gentilium impetum verbo fidei expugnare et ad tranquillitatem fidei perducere satagunt. Firmior enim illorum pars esse videbatur, quia a parte pagano errore per tormentorum immanitatem contra Ecclesiam fervebant, quam illorum fictis amicitiiis dolose fratribus insidias disponebant. Sed Bacchidis exercitum Judas usque ad fidem Azoti persequitur, cum gentilium furorem prædicatores Evangelii ad incendium pii amoris perducere contendunt. Interpretatur enim Azotus ignis patruelis. Amor ille, qui in patriarcharum cordibus fervebat dici potest, quem in filiorum mentibus strenuitas doctorum formare desiderat, ut fiat illud quod de Elia scriptum est: Ut convertat corda patrum in filios et incredulos ad prudentiam Justorum, præparet Domino plebem perfectam (Luc. I).

Et qui in sinistro cornu erant, viderunt quod contritum est dextrum cornu, etc. Dextro cornu, quod validius fuit, decidente, sinistrum cornu a tergo Judam persequitur; quia sopita quodammodo gentilium gravi persecutione, hæretici sinistra intentione sauctam Ecclesiam dolose insidiando atque occulte quasi tergo lædendo nequaquam persequi desinant. Unde sequitur:

Et ingravatum est prælium et ceciderunt multi pul-

norati ex his, etc. Ingravatum est prælium, quando A pagani, aperta persecutione, et hæretici subdola seductione, Ecclesiam Christi impetunt. Caduntque multi vulnerati ex his et illis, cum mali, invidentes bonis, nequitia sæe tellis sauciati decidunt numero : tormentis malorum coacti blasphemare compelluntur, quod ibi sæpissime evenit ubi plebes auxilio magistrorum destituuntur. Unde subjungitur : *Et Judas cecidit, et cæteri fugerunt.* Quia trucidatis pastoribus greges in diversa fugere coguntur, sicut in Zacharia propheta in præsidio passionis Christi scriptum est : *Percute, inquit, pastorem et dispergentur oves gregis (Zach. xiii).* Quod evangelista in passione Domini, ubi ipso comprehenso a turbis discipuli omnes, relicto eo, fugerunt, ad testimonium introduxit ; quia quod præcessit in capite, necesse est ut sequatur in corpore.

Et Jonathas et Simon tulerunt Judam fratrem suum, et sepelierunt eum in sepulcro patrum suorum in civitate Modin, etc. Non potest transire sine discipulorum tristitia bonorum magistrorum per occasum mortis temporalis ruina : inde dicitur quod flevisset Judam omnis populus Israel planctu magno. Huic quoque simile in passione Stephani invenitur : *Curaverunt Stephanum viri timorati et fecerunt super eo planctum magnum (Act. viii).* Sed licet dolor abscessu suorum tangat fidelium mentes per compassionem, tamen non deest eis consolatio quam habent de futura animarum requie per certam spem. Tristantur enim sancti aliquo modo in corporis sui dolore, sed minimum lætantur animo de consignata sibi in cœlesti regno mercede. Unde Salvator discipulis suis de passionis magnitudine et de triumpho sui certa remuneratione in Evangelio prædicans, ait : *Beati estis cum maledixerint vobis homines, et persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter nomen meum. Gaudete in illa die et exsultate, quoniam merces vestra multa est in cœlis (Matth. v).*

Et cætera verba bellorum Judæ et virtutum, quas fecit, etc. Multa sunt bella et virtutes quas faciunt sancti, imo Dominus in eis, quarum omnium notitiam nemo percipere potest, sed in sola agnitione permanent auctoris. Unde de ipsis Dominus in Evangelio ait : *Oves meæ vocem meam audiunt, et ego Dominus agnosco eas (Joan. x) ;* et item : *Gaudete et exsultate, inquit, quoniam nomina vestra scripta sunt in cælo, etenim vestri, ait, capilli capitis omnes numerati sunt, et capillus de capite vestro non peribit (Luc. x).* De quo et alibi scriptum : *Novit Dominus qui sunt ejus (II Timoth. ii) ;* et item : *Ipse solus novit corda omnium filiorum Adam (Luc. xvi).* Hinc in psalmo Propheta ait : *Qui numerat multitudinem stellarum, et omnibus eis nomina vocat (Psal. cxlvi) ;* et item . *Mirabilis, inquit, Dominus in sanctis suis ; ipse dabit virtutem et fortitudinem plebi suæ (Psal. lxxvii).* Unde necesse est ut dicant singuli, dicant et omnes : *Benedictus Dominus qui fecit mirabilia magna*

A solus, et benedictum nomen majestatis ejus in æternum, et in sæculum sæculi (Psal. cxxxv).

Et factum est post obitum Judæ, emergerunt iniqui in omnibus fratribus Israel, etc. In prioribus, ubi de Mathathie morte commemoratum est, scriptum reperitur quod ipse centesimo et quadragésimo sexto anno defunctus sit. In cujus locum surrexit Judas filius ejus et præliabatur prælium Israel. Similiter et in sequentibus scriptum invenitur quod Jonathas post Judam fratrem suum sumpserit principatum. Post quem Alcimus anno centesimo quinquagesimo tertio præcepit destrui muros domus sanctæ et opera prophetarum, qui mortuus est tempore illo. Josephus autem narrat quod postquam Alcimus, qui et Joachim, tenens principatum sacerdotii quatuor annis, inierit sacerdotium, Judæ populus contradixit, ipsumque dicit, postquam principatum sacerdotii tribus annis ministraverit, esse defunctum. In his omnibus consideratur quod Judas post mortem Mathathie patris sui ducatum populi gereret septem annis ; in quibus quadriennium Antiochi duces in Judæa dimicando expellens, et templum idolorum imaginibus emundans, patrias leges post hæc suis civibus reddidit, olympiade centesima quarta [prima], sicque accepit principatum sacerdotii et tres annos in eo explevit. Unde et in Chronicis invenitur Jonathas sexto anno Demetrii Soteris Judæorum ducatum accepisse, quem tenuit decem et novem annis, post mortem videlicet patris sui Mathathie annis decem, olympiade centesima quinquagesima quinta. Illa ergo C pravorum infestatio, quæ post obitum Judæ inquietaverat filios Israel, mystice significat quod, ablati bonis doctoribus, dispendium non minimum fideles sentiant auditores, cum occasione percepta non solum pagani, sed et hæretici gravibus persecutionibus fatigent Ecclesiam Dei. Hinc Paulus Jerosolymam perrecturus, convocatis majoribus Ephesiorum, inter alia dixit : *Nunc ecce ego scio quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes, per quos transivi prædicans regnum Dei. Quapropter contestor vos hodierna die quia mundus sum a sanguine omnium. Non enim subterfugi, quominus adnuntiarem omne consilium Dei vobis. Attendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos, non parcetes gregi, sed ex vobis ipsis exsurgent viri loquentes perversa, ut abducant discipulos post se. Propter quod vigilate, memoria retinentes quod per triennium nocte et die non cessavi, cum lacrymis monens unumquemque vestrum. Et nunc commendo vos Deo et verbo gratiæ ejus, qui potens est ædificare et dare hæreditatem in sanctificationibus (Act. xx).*

In diebus illis facta est fames magna valde, etc. Fame oborta tradidit se Bacchidi omnis regio : quia deficientibus prædicatoribus propter famem verbi Dei, unde animæ saginari debent, quia, secuudum Veritatis sententiam : *Non in solo pane vivit homo,*

sed in omni verbo quod procedit de ore Dei (Matth. A 17), quidam tormentis coacti, quidam vero vanis suasionibus illecti, de ecclesiasticorum numero tradunt se gentibus. Qui amicos veri Judæ, quem testante Scriptura laudant omnes fratres sui, perscrutantur, et cum invenerint, illudentes vindictam exercent in illos. Hanc ergo interpretationem cognoscit evenisse primis temporibus Ecclesiæ cultoribus Christi, omnis qui ecclesiasticam historiam legit: sed et spiritales nequitiæ, quæ antiqui hostis deserviuunt voluntati, cum viderint animas hominum pane verbi Dei carere, student eos in errorem mittere, et ad vitia pertrahere, quatenus de amicis Judæ efficiant prædam Satanæ, et vasa Dei pabulum ignis æterni.

Et facta est tribulatio magna in Israel, qualis non fuit, etc. Postquam enim non est visus propheta in B Israel, facta est tribulatio magna; quia, cessante doctrina in populo, peccatorum excitatur plaga, et iude in eos Dei processit vindicta, unde necesse est ut doctores Ecclesiæ sint studiosi ad docendum subjectos, et auditores sint intenti ad audiendum verbum Dei. Hinc quoque per Salomonem dicitur: *Doctrina bona dabit gratiam (Prov. xiii). Labia sapientium custodiunt eos. Ubi non sunt boves, præsepe vacuum est; ubi plurimæ segetes, ibi manifesta fortitudo (Prov. xiv).* Bonis in omni opere bono erit abundantia. *Misericordia et veritas præparant bona (Ibid.).*

Et congregati sunt omnes amici Judæ, et dixerunt Jonathæ, etc. Quid est quod post obitum Judæ legitur C Jonathas a populo in sacerdotium eligi ut suppleat locum fratris sui, nisi quod obedientibus [obeuntibus] per martyrium primum doctoribus Ecclesiæ, successores eorum, administrante Spiritus sancti gratia, in locum ipsorum substituuntur, cujus administrationis efficaciam nominis Jonathæ interpretatio demonstrat: interpretatur enim *columba eorum*, sicut superius demonstratum est, admovens prædicatores verbi quatenus digne ducatus sui officium in plebe Dei gerant, et defensionem congruam contra hostes subditis impendant. Sed sicut prioribus ita et sequentibus populi Dei doctoribus ab infidelibus et hæreticis truculenta immittuntur tela, et sæva hostium adversatur inimicitia. Unde sequitur:

Et suscepti Jonathas tempore illo principatum, etc. D Fugit Jonathas imminente bello in desertum Thecæ, quia, exardescente hostium persecutione, doctores sancti cum suis sequacibus cœlestis aulæ precibus penetrant secretum, ut ibi invocando omnipotentis Dei inveniant auxilium, quem tota intentione cordis venire sibi postulant in adiutorium. Thecæ enim interpretatur *tuba sive clangor*. Quod autem subjungitur: *Et considerunt ad aquam lacus Asphar*, significat vacare compunctionis lacrymis, quo facilius omnipotentis Dei impetrare satagant solatium, quando non alibi, sed ejus pietatis solummodo expetunt refugium. Unde Asphar interpretatur *sedes sive humus*, quia quando cor vitis sanatur et compungitur, hu-

mor lacrymarum ab oculis, ad provocandum misericordiam Dei, largius fors effunditur.

Et cognovit Bacchides, et die sabbatorum venit ipse et omnis exercitus ejus trans Jordanem, etc. Quid est quod Bacchides in die sabbatorum trans Jordanem cum exercitu venit contra Judæos, nisi quod persecutores Christianorum, paci et quieti Ecclesiæ invidentes, cum tumultu irrumpendo baptismi sacramentum conturbare et fidei statum subvertere student. Ad hoc Nabuthæos amicos suos in auxilium provocant, quia hæreticos ad contritionem fidelium atque malevolos sibi associant. Nabuthæi enim, ut quidam affirmant, *profanantes*, secundum cordis sui nequitiam, interpretantur, et apte hæretici hoc in loco profanantes dici possunt, non enim sanæ fide docendo commendant veritatem, sed erroris, secundum cordis sui nequitiam, depromunt falsitatem. Unde et in lege prophetæ qui vana somniabant et divinabant mendacia, secundum sententiam Domini morti dijudicabantur [adjudicabantur]; quod certissimum est hæreticis evenire, qui se per schismata et sectas inutiles separant a Deo, et per errorem atque blasphemiam conjungunt diabolo.

Et exierunt filii Jambri ex Madaba, et comprehenderunt Joannem et omnia quæ habebat, etc. Quid per filios Jambri nisi voluptuosi istius mundi exprimuntur, qui exire ex Madaba, hoc est, ex nativitate Domini [dicuntur], cum concupiscentiam carnalem, quam originaliter ex parte carnis contraxerunt sine permutatione visitare contendunt? Hi ergo comprehendunt Joannem et omnia quæ habebat et abierunt habentes ea, cum aliquem de filiis Ecclesiæ baptismatis unda ablutum, et gratia Dei renatum, per illicita desideria ad se rapiunt, et studia bona quibus militabat Deo, pervertentes, ad illicebas voluptatum pervertunt. Sed Jonathas et Simon ulcisci ea cupientes, sponsum qui duxit *filiam unius de magnis principibus Chanaan in ambitione magna*, cum omni suo apparatu et amicis suis subvertit atque occidit: quando doctores sancti aliquos eorum quos toto nisu conspiciunt voluptatibus mundi inhiare et ad luxuriam proclives esse (quibus princeps hujus sæculi ad decipiendum ardentes quoque in concupiscentia carnis proponit ad societatem suam eos pertrahendo) ab intentione prava eripiunt, atque in eis hoc quod nocivum fuit et reluctans divinis mandatis mucrone divini verbi occidunt. Talis enim victoria bene hos condecet qui ex magistro cœlesti didicerint diligere inimicos suos et benefacere his qui oderunt se; orare pro persequentibus et calumniantibus sibi, benedicere maledicentibus et non remaledicere. Qui eorum spolia accipiunt, quando totos nisu [usus] eorum in usum ecclesiasticum convertant. Unde apte subjungitur:

Et conversæ sunt nuptiæ in luctum, et vox nuptiarum ipsorum in lamentum. Quia vanam lætitiarum mundi in luctum pœnitentiæ et vapores jocos ac carmina inutilia in psalmodiam divinam, cum compunctione lacrymarum, sancti prædicatores doceant eos

commutare, quos salutifera præda rapiunt, et a vita carnali ac veteris actibus hominis funditus occidunt. Sicque revertuntur ad ripam Jordanis, cum eos perducunt ad statum Christianæ religionis atque ad perceptionem sacri baptismatis, ut ibi evangelicus expleatur ritus, pro quo labor exercebatur totus.

Et audiuit Bacchides et venit die sabbatorum usque ad oram Jordanis in virtute multa, etc. Cum persecutores fidelium sabbato spiritali, quo vacant ipsi cultores Christi a terrenis cupiditatibus ad audiendam verbum Dei, et laudem Domino concinendam, per invidiam conciti perturbare eos contendunt, et sacramentum baptismi per potentiam sæcularum contaminare nituntur; Jonathas mysticus suos incitat ad pugnam spiritalem, hoc est, ut per patientiam mentis et robur fidei pugnent ex adverso contra inimicos suos, non quod dimicando aut feriendo eos lædant, sed per patientiam et mansuetudinem tolerando ac beneficiis remunerando melius vincant, secundum illam sententiam Salvatoris, qui discipulis suis ait: *Audistis quia dictum est antiquis: Oculum pro oculo, et dentem pro dente; ego autem dico vobis non resistere malo, sed si quis te percusserit in dextram maxillam, præbe ei et alteram; et ei qui vult tecum in judicio contendere et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium (Matth. v).* Et item: *In patientia vestra possidebitis animas vestras (Luc. xxi).* Hinc et Paulus ait: *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitit, potum da illi: hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput ejus. Noli vinci a malo, sed vince in bono malum (Rom. xii).* Talius enim hostiis promeretur Deus, qui dat victoriam servis suis et prosternit inimicos eorum sub pedibus ipsorum. Unde in posterioribus scriptum est quod Jonathas cum Bacchide composuerat pacem, et quod juraverat Bacchides mali nihil se ei facturum omnibus diebus vitæ ejus, reddiditque captivitatem ei quam prius erat prædatus de terra Juda.

Et anno centesimo quinquagesimo tertio, mense secundo, præcepit Alcimus destrui muros domus. Diximus superius quod Alcimus, contaminator legis et proditor patriæ, significaret hæreticos, qui Testamentum Dei sectis nefandis profanare et Ecclesiam Dei perturbare non metuunt; hic modo destruit muros sanctæ domus interioris, et opera prophetarum demoliri commemoratur, quod convenienter aptari potest ipsis hæreticis, qui non solum oracula prophetarum vanis traditionibus depravare, sed et munimentum fidei (quod in cordibus credentium ad conversationem mysticæ legis Dei intenta mente custoditur), qualicumque modo possunt violare atque disputare contendunt. Sed videamus quod sequitur communiter:

In tempore illo percussus est Alcimus et perdita sunt opera illius, etc. Quia licet inani fastu hæretici superbiant, licet ad tempus prævalere fidelibus per subsidia potentum hujus mundi audiantur [videantur], tamen omnipotentis Dei judicio in fine

subvertentur et dissolvetur vigor pravæ voluntatis eorum, quando quod volunt ad effectum perducere non possunt. Nec etiam de domo sua, hoc est, de subsequenti conversatione sua, imminente jam superni judicis sententia, ordinari licet, sed fiet illud quod per Psalmistam dicitur: *Disperdat Dominus universa labia dolosa et linguam magniloquam. Qui dixerunt: Linguam nostram magnificabimus, labia nostra a nobis sunt, quis Dominus noster est? (Psal. xl).*

Et mortuus est Alcimus in tempore illo cum tormento magno. Quia perdurantibus hæreticis in sua nequitia usque ad finem præsentis vitæ, mors subsequitur secunda, et mittentur, juxta sententiam Apocalypsis Joannis (Cap. xiv), in stagnum ignis æterni, et cruciabuntur igne et sulphure in conspectu angelorum sanctorum, et in conspectu Agni, et fumus tormentorum eorum ascendet in sæcula sæculorum, nec habebunt requiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam et imaginem ejus, et commendant linguas suas præ dolore, et blasphemant Dominum cœli præ doloribus vulnerum suorum, et non egerunt fructuosam pœnitentiam ex operibus suis, quia ante se purgare, dum hinc, noluerunt ab erroribus suis.

Et vidit Bacchides quoniam mortuus est Alcimus et reversus est ad regem et siluit terra annis duobus. A persecutione infidelium et hæreticorum infestatione pacem habuit ad tempus Ecclesia, secundum illud quod in Actibus apostolorum legitur (Cap. ix): *Ecclesia quidem per totam Judæam, et Galilæam, et Sumariam, habebat pacem et ædificabatur ambulans in timore Domini, et consolatione sancti Spiritus replebatur.* Sed quia diuturna et permansura non erit pax et securitas in præsentī vita, manifestat sequens sententia, ubi scriptum est:

Et cogitaverunt omnes iniqui dicentes, etc. Invident hostes universi paci et quieti Ecclesiæ Dei. Unde [Quod] exoritur successu felici honorum, quærunt ad nocendum auxilia pravorum. Quod designat epistola Bacchidis, occulte missa sociis suis qui erant in Judæa ut comprehenderent Jonatham et eos qui cum eo erant in Judæa; quia persecutores sævi extrinsecus non prævalent tormentis subvertere confessores Christi, construunt dolos intrinsecus per falsos fratres, qui videntur in Ecclesia commanere, ut quos illi non potuerunt gladio, hos illi decipiant dolo. Unde et Paulus apostolus sæpe in Epistolis suis (Gal. ii) conqueritur falsorum fratrum fraudem, qui subintroierunt et perverterunt veritatem Evangelii, *sed non potuerunt, quia innotuit eis consilium eorum;* agit enim industria boni doctoris ut plebi sibi subjectorum providere et cavere sciat astutiam perversorum.

Et apprehendit, inquit, de viris regionis, qui principes erant militiæ, et occidebantur a Bacchide. Quid aliud nisi hi qui, superficie litteræ legalis contenti, Pentateuchum legis non spiritualiter, sed carnaliter, in circumcissione et sermonibus observare volunt;

quos redarguit doctor gentium scribens ad Galatas, ubi ait : *O insensati Galatæ ! quis vos fascinavit ? Quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa quibus denuo servire vultis ? Dies observatis, et menses, et tempora, et annos. Timeo ne forte sine causa laboraverim in vobis. Currebatis bene, quis vos impedivit veritati non obedire ? Persuasio hæc non est ex eo qui vocat vos : modicum enim fermentum totam massam corrumpit ; ego confido de vobis in Domino quod nihil aliud sapietis ; qui autem conturbat vos portabit iudicium quicumque est ille.* Talibus autem perfidia hostis antiqui in animæ morte peremptis, videamus quid sequitur :

Et recessit Jonathas, et Simon, et qui cum eo erant, etc. Quid est quod Jonathas, tumultuante Bacchide, se recolligit cum suis in Bethbessen, quæ est in deserto, et exstruxit diruta ejus confirmans eam, nisi quod prædicatores sancti, cum viderint persecutorum prævalere manum, ita ut non possint cum prædicationis verbo procedere in publicum, ad tempus se cedunt in loca secreta, quatenus ibi jejuniis et orationibus operam dent, et quidquid per incuriam inter populares conversando de certitudine vitæ suæ relabebatur, hoc separatim per instantiam boni iudii, iterum ad integrum renovetur. Bethbesse enim *domus oris florentis* interpretatur. Floret enim os cum precibus atque psalmodiis hymnisque Dei consortis (sic) resonabit. Quod videtur et Dominus in Evangelio discipulis mandare, cum ait : *Cum persecuti fuerint vos in una civitate, fugite in aliam* (Matth. x). Unde ipsa Veritas, cum Judæi cogitarent interficere eum, *jam non in palam ambulabat apud Judæos, sed abiit in regionem juxta desertum, in civitatem quæ dicitur Ephrem, ubi morabatur cum discipulis suis* (Joan. xi) ; et alibi legitur ipse exisse in montem orare ubi erat pernoctans in oratione Dei (Luc. vi). Sic et Paulus et Barnabas cum in Iconio prædicarent verbum Dei (Act. xiv), et factus esset impetus gentilium et Judæorum cum principibus suis, ut contumeliis et lapidibus afficerent et lapidarent eos, intelligentes confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lystram et Derben et universam in circuitu regionem, et ibi evangelizaverunt. Sed nequitia hostis antiqui nullum locum in mundo tutum ab insidiis fieri permittit. Hinc et Bacchides super Bethbessen ducit exercitum ut oppugnet eam, et cultores Dei quiete vivere non permittit.

Et reliquit Jonathas Simonem fratrem suum in civitate et exiit in regionem, etc. Quid est quod Jonathas fratrem suum Simonem in civitate reliquerit ipseque exierit in regionem ut adversarios persecuteretur, nisi quod sancti doctores intus operam dant virtutibus, et tamen foris cum fidei scuto et gladio spiritus contra hostes dimicare non cessant ? sed ipsi hostes Ecclesiæ non sunt uniformes, quin potius variis persecutionum generibus multiplices, cum Judæi, pagani, hæretici atque schismatici, nec non et falsi Christiani, ad nocendum bonos

* Locus corruptus.

A construunt calamitates, sicut superius demonstratum est. Quod et ipsa nomina suis interpretationibus non inconvenienter exponunt. Odaren enim *generatio ejus*, et Phaseron *confusio* interpretatur. Unde per Odaren et fratres ejus illi denotari possunt * qui per unitatem catholicæ confessionis ejusdem secretum bonis et simplicibus fingunt esse generationibus, sed alios se ab ipsorum societate ostendunt factis iniquis ; de quibus dicit Apostolus : *Confitentur siquidem nosse Deum, factis autem negant* (Tit. 1). Per Phaseron autem cæteri, qui ab Ecclesiæ unitate non solum religione, sed et professione fidelis discrepant, designantur, talesque schismata, et lites atque calamitates veris Christianis parare nunquam desistunt, sed eorum machinamenta et dolos duces spirituales in ipsos retorquent, et non milites Christi fraudibus suis nocere permittunt.

Et conversus abiit in terram suam et non apposuit amplius venire in fines ejus, etc. Cessantibus turbibus belli Jonathas in Machmas egreditur, ibique inhabitans iudicat populum et exterminat impios ex Israel ; quia sopitis pravorum bellis, prædicatores sancti hoc quod prius de moralitate subditorum, propter imminentes tempestates prælorum, nuntiabatur, restaurare contendunt, sed justæ servitutis pensum bonis moribus creatori suo reddere omnimodo satagunt. Machmas enim historialiter vicus est grandis, qui usque huc in finibus Eliæ ostenditur, antiquum nomen retinens, novemque ab ea millibus distans, juxta villam Rama. Interpretatur enim Machmas *villæ tribuum vel decretum*, quo videlicet sancta signetur Ecclesia, ubi instanter Deo quotidie deservitur, et ubi juxta decreta legis Dei justa judicia per doctos fidelium sedulo exercentur, atque pravorum nequitia a vero Israel procul exterminatur.

CAPUT X.

Alexander occidit Demetrium et accipit filiam Ptolemæi regis uxorem. De gloria Jonathæ, qui expugnat Apollonium, et cui Alexander mittit fibulam auream.

Et anno centesimo sexagesimo ascendit Alexander Antiochi filius, qui cognominatus est Nobilis, et occupavit Ptolemaidam, etc. Antiochum Nobilem ipsum dicit quem Græci appellant Epiphanem, filium Antiochi Magni, de quo superius plura narrantur.

Et audiit Demetrius rex et congregavit exercitum valde copiosum, etc. De hoc autem bello Demetrii atque Alexandri quod Pompeius Trogus ejusque brevior Iustinus referunt, non absurdum videtur considerare. Sic enim in Epitomica ejusdem Pompeii Trogi, libro tricesimo quinto, scriptum est : Demetrius, occupato Syriæ regno, novitati suæ otium periculosum ratus, ampliare vires regni et opes augeri finitimorum suorum bellis statuit. Itaque Ariarcti, regi Cappadociæ, propter fastiditas sororis nuptias infestus, fratrem ejus Holofernem, per injuriam regno pulsum, supplicem recepit datumque

sibi honestum belli titulum gratulatus, restituere eum in regnum statuit. Sed Holofernes, ingrato animo iniuncta cum Antiochensibus pactione, offensis tunc Demetrio, pellere eum regno a quo restituebatur consilium cepit. Quo cognito Demetrius vitæ quidem ne Ariarettes metu finitimi belli liberaretur, pepercit, ipsum autem comprehensum Seleuciæ custodiri jubet; nec Antiochenses iudicio territi a defectione destiterunt. Itaque adjuvantibus et Ptolemæo rege Ægypti et Antalo rege Syriæ, regnum velut paternum armis repeteret, et ne quid contumeliæ deesset, nomen ei Alexandri datur, genitusque ab Antiocho rege dicitur. Tantum odium Demetrii apud omnes erat, ut æmulo ejus non vires tantum regiæ, verum et generis nobilitas consensu omnium tribueretur. Igitur Alexander admirabili rerum varietate pristinarum sordium oblitus, totius ferme orientis viribus succinctus, bellum Demetrio inferit, victumque vita pariter ac regno spoliatur. Quanquam nec Demetrio animus in propulsando bello defuit. Nam et primo hostem fugavit, et regibus bellum restituentibus multa millia in Mysia cecidit; ad postremum autem, tamen invicto animo, inter fortissimos fortissime dimicans cecidit. Initio belli Demetrius duos filios apud quemdam hospitem suum cum magno pondere auri commendaverat, ut belli periculis eximerentur, et si ita sors tulisset, paternæ, ultioni servarentur. Ex his junior Demetrius, annos egressus pubertatis, audita Alexandri luxuria, quem insperatæ opes et alienæ felicitatis ornamenta velut captum inter scortorum greges desidem in regia tenebant, auxiliantibus Cretensibus securum ac nihil hostile metuentem aggreditur. Antiochenses quoque, veterem patris offensam novis meritis correcturi, se ei tradunt; sed et milites paterni favore juvenis accensi, prioris sacramenti religionem novi regis superbiæ præferentes, signa ad Demetrium transferunt; atque ita Alexander, non minore impetu fortunæ destructus quam elatus, primo prælio victus interficitur, deditque pœnas Demetrio quem occiderat, et Antiocho cujus mentis originem fuerat.

Et venit Jonathas in Hierusalem, etc. Demetrio pacem per epistolas deferente, Jonathas Hierusalem inhabitans cœpit innovare civitatem; quia licet persecutores aliquando minis fideles terreant, aliquando vero blandimentis foveant, doctores sancti tamen assidue insistunt spiritali ædificationi et innovant civitatem Ecclesiæ, quatenus eam hostes sui neque vi irrumperere neque fraudè circumvenire possint. Inde quod montem Sion Jonathas jussit facientibus opera lapidibus quadratis undique munire, quia prædicatores Evangelii præcipue student castra Ecclesiæ sanctis ac fortibus viris circumdare, quos quadrati lapides designant, ne facile hostibus pateat locus civitatem sanctam invadendi: quadratum namque omne, quocumque vertitur, fixum stare consuevit. Cui nimirum figuræ corda assimilantur electorum, qui ita in fidei firmitate consistere didicerunt, ut nulla occurrente rerum adversitate, nec ipsa etiam

A morte, a sui rectitudine status inclinari possint. Per Bethsuram, quæ *domus robustorum* interpretatur, Ecclesia, aliquando vero Scriptura sacra designatur, in qua robusti, hoc est, doctores sancti et apostolici viri, commanere videntur: sed sicut in Ecclesia præsentis boni et mali piscis consistunt, donec sagena Domini bonos et malos pisces contrahens ad litus (*Matth. xiii*), hoc est, finem mundi, et ad iudicium extremæ discretionis perducatur, ita Scriptura sancta et lectores habet pios, qui eam catholico sensu rimantur, et pravos, qui eam ad sensum suum pravam contrahendo depravare conantur. Unde Paulus apostolus scribens ad Timotheum ait: *Omnis Scriptura divinitus instituta est utilis ad docendum, ad arguendum et corrigendum, ad erudiendum in justitia, ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus (II Tim. iii)*. Mali autem homines et seductores proficiunt in pejus errantes et in errorem mittentes. Hinc et princeps apostolorum dicit indoctos et instabiles Scripturas sacræ depravare ad suam ipsorum perditionem (*II Petr. iii*). Desinentibus ergo gentilium persecutionibus forinsecus hactenus hæretici atque schismatici moluntur bonis catholicis bella intrinsecus, quia reliquerunt legem Domini et viam veritatis observare noluerunt. Idcirco dicitur Bethsura eis ad refugium fieri, quia quidquid sensu nequam excogitaverunt, aut pravo eloquio protulerunt, totum testimoniis Scripturæ sacræ non recte intellectis confirmare satagunt.

Et audivit Alexander rex promissa quæ promisit Demetrius Jonathæ, etc. Quod reges Syriæ atque Ægypti contententes de regno auxilium et amicitiam Jonathæ singuli expetebant, non aliud significari arbitror nisi quod carnales quique superbi, et avari, atque voluptuosi, licet inter se semper dissentiant, nec ictam pacem et fœdus nequaquam firmiter servare possint, nonnunquam tamen videntes immunitatem et concordiam sacræ Scripturæ vel sanctæ Ecclesiæ, ipsi deferunt honorem; quia donum quod se habere non conspiciunt, in ipsa habitum venerantur nonnulli, quia ejus optant habere amicitiam, vel in opportunis solatiis adjuvari, ut per orationem et studio virtutum et ipsi meliorentur.

In anno centesimo sexagesimo quinto venit Demetrius, filius Demetrii, a Creta, in terram patrum suorum. Quid per Apollonium, præfectum Cœlesyriæ, quem Demetrius cum exercitu direxit in Judæam, nisi lictores et terrenæ potestatis ministri designantur, quibus commissum est a dominis suis ut fidem Christi expugnent atque confessores ejus blasphemare compellant? hi inique cum suorum numero confidentes, de auxilio scilicet superbiorum se extolentes, insultant Jonathæ quod potestatem exerceat in montibus cum sanctis doctoribus, de spe quam habent de superno adjutorio illudunt, provocantque eos in campum, hoc est, ad terrena desideria et delicias mundi, quo facilius eos in imis conversantes obruere possint. *Latu est enim via quæ ducit ad mortem et multi sunt qui intrant per eam (Matth. vii)*.

CAPUT XI.

Sed Jonathas et Simon decem millibus contra A

Apollouium et castra ejus conflagunt, eumque superantes prosternunt, cum sancti prædicatores Christi, associato sibi fidelium numero, qui mandata Decalogi rite custodiunt, contra persecutores fidei constanter dimicant, et fidei divino adjutorio omnes inimicos suos, qui cogitant eis mala, vincentes superant. Joppe enim, quæ interpretatur *pulchritudo*, apte mundum significat, cujus species carnalibus videtur esse pulchra, quia carnis suæ explere cupiunt desideria; ibi quippe Jonathas custodiam Apollonii expugnat ubi vanam philosophiam mundi et sectatores ejus per veritatem Evangelii turba doctorum debellando conculcat; pugnat et idem cætus sanctorum prædicatorum contra Azotum, qui interpretatur *ignis patruelis*, cum cupiditatem terrenarum rerum in hominibus extinguere cupit: sed fugiunt exercitus Apollonii in Azotum ad Dagon, idolum suum, ut se liberent, cum infideles a dæmoniis quæ superstitione colunt, quærunt protectionem. Dagon enim interpretatur *pisces tristiitæ*, significans diabolum, qui in pelago istius sæculi latitans, quos valet decipere certat; sed Jonathas succendit Azotum, et templum Dagon, eosque qui fugerunt in illud occidit gladio, quia doctores sancti [idolis] incendio destructis anathematis, diabolum similiter cum cupiditate mundi in perpetuum damnant, idololatriasque gladio divini verbi necant, quia pœnam, quæ eos in gehennam subsequetur prædicant.

Et fuerunt qui ceciderunt in gladio cum his qui succensii sunt octo millia virorum, etc. Per octonarum numerum et circumcisio spiritualis, et dies resurrectionis, sicut sæpe diximus, ostenditur; ubi omnes qui hic non circumciduntur gladio Spiritus divini in pœnam traduntur.

Et movit inde Jonathas castra, etc. Jonathas promovit castra et applicuit Ascalonem, cum prædicatores sancti apparatus pii certaminis ad debellandum gentium errores et ipsas ad fidem Christi convertendas disponunt; quos illæ cum devotione suscipiunt, quando eis obedientiam in Evangelio grantanter impendunt. Unde recte subjungitur communitè.

Et reversus est Jonathas in Hierusalem, etc. Quia cum, doctoribus Novi Testamenti prædicantibus, verbum Dei gentiles felicitates fide credentium conspiciunt, mox ad referendas Deo gratias in Ecclesiam Christi redeunt, ut ei dignas laudes referant, cujus gratia donum hoc acceperunt de quo grandi tripudio exsultant.

Et factum est ut audivit Alexander sermones istos, etc. Quid est quod Alexander, audiens facta Jonathæ, addidit glorificare eum dans ei regale ornatum, nisi quod principes gentium, agnoscetes magnanimitatem et fortitudinem Ecclesiæ, regiæ dignitatis ei referant honorem, quia illam Regis cœlestis cognoscunt veraciter esse sponsam: tribuunt ei urbes in possessiones, qui finium suarum tradunt illi inhabitationem.

Surgit Ptolemæus contra Alexandrum et Alexander occiditur. Confirmatur sædus cum Jonatha. Tryphon erigit Antiochum, filium Alexandri, contra Demetrium, qui salvatur auxilio Jonathæ, etc.

Rex autem Ptolemæus obtinuit dominium civitatum usque Seleuciam maritimam, etc. Ptolemæus Evergetes, qui post Ptolemæum Philometorem regnavit in Alexandria, ut chronicorum libri testantur, Alexandro filio Bale, regi Syriæ, filiam suam tradidit uxorem, quam postea, inimicitia inter se et generum exorta, abstulit et tradidit Demetrio filio Demetrii in uxorem cum regno quod abstulerat ab Alexandro, quod nunc Scriptura commemorare videtur.

In diebus illis congregavit Jonathas eos qui erant in Judæa ut expugnaret arcem quæ est in Hierusalem. etc. Quid est quod Jonathas eos qui erant in arce Hierosolymitana expugnat per eos qui sunt in Judæa, nisi quod doctores sancti insectantur eorum contumaciam qui, exaltatione cordis atque superbiæ innitentes, divinis præceptis resistere audent, contra quos facit machinas multas, quia multiplici disciplina ac diversa Scripturarum doctrina eos expugnare et ad humilitatem provocare student: sed sicut tunc quidam de his qui oderant gentem suam viri iniqui adierunt regem accusantes Jonatham, sic et nunc hi qui disciplinam ecclesiasticam recipere nolunt, abominantur eos qui sibi iniquitatem suam auferre conantur, accusantes eos apud sæculi potestates, quatenus eos in odium illorum convertant et persecutionem eis insistant [suscitent]; sed non prævalent, quoniam Deus adjutor et protector eorum est, et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos.

Et postulavit Jonathas a rege ut immunem faceret Judæam, etc. Toparchias, hoc est, villarum vel oppidorum principatum, ea loca nuncupat quæ Demetrius ex regno Samariæ addidit ad Judæam, de quibus in sequentibus narrat, hoc est, Lyddam et Ramatham: Lydda enim est civitas Palestinæ in littore maris magni sita, et Ramatha urbs est Samariæ, de qua in libro Regum narratur (I Reg. 1). Jure ergo amicitie rex Demetrius Jonathæ concedens immunitatem, Judæam addidit civitates prædictas, remittens decimarum et tributorum censum, et areas salinarum, in quibus salis confectio reipublicæ debebatur; nec non et alia debita quæ illi regio fastu deferebantur, juxta concessionem cum Jonatha habitam, omnia condonavit.

Tryphon autem erat quidam partium Alexandri prius, etc. Qualiter autem Demetrius in odium exercitui suo venerit Pompeius Trogus ostendit dicens: Recuperato paterno regno Demetrius, et ipse rerum successu corruptus, vitis adolescentiæ in segnitiam labeatur, tantumque contemptum apud omnes, quantum odium ex superbia patris habuerat, contraxit. Itaque cum ab imperio ejus passim civitates

deficerent, ad abolendam segnitiae maculam bellum A Parthis inferre statuit : cujus adventum non inviti Orientis populi videre propter Arsachidæ regis Parthorum crudelitatem, et quod veteri Macedonum imperio assueti novi populi superbiam indignè ferebant. Itaque cum Persarum et aliorum vicinorum auxilio juvaretur, multis præliis Parthos vastatos fudit : ad postremum cum pacis simulatione decipus capitur, traductusque per ora civitatum populis qui deseruerunt eum, in ludibrium favoris ostenditur ; missus deinde in Hircaniam benigne et juxta cultum pristinum habetur.

Et misit Jonathas ad Demetrium ut ejiceret eos qui in arce erant, etc. Quid est quod Jonathas a rege Demetrio petit ut ejiceret eos qui erant in arce Hierusalem et in præsiidiis, qui et impugnabant Israel, a quo e contrario postulat Demetrius auxilia adversus inimicos, nisi quod doctores sancti expetunt a gentium principibus et ab omni populo erroris et superbiae debellationem, et ipsi similiter a sanctis doctoribus postulant suffragium doctrinæ et orationis ad superandos spiritales inimicos : neuter enim ordo sine alterius optulacione effectum ministerii sui rite perficere valet, quia nec doctores sancti meritum lucrificandi sine conversione et obedientia subditorum, nec ipsi subditi salutem promereri possunt sine documento et instructione magistrorum ; uterque enim ordo, ut prædictum est, ab alio fulcitur et ab alio divinatur (sic). Unde Paulus Thessalonicensibus ait (I, cap. 11) : *Tunc vivimus si vos statis in Domino, quoniam gaudemus propter vos ante Dominum nostrum* : et ad Corinthios : *Gloria, inquit, vestra sumus, sicut et vos nostra in die Domini nostri Jesu Christi (II Cor. 1).*

Et viderunt qui erant de civitate quod obtinuissent Judæi civitatem sicut volebant, etc. Quod Judæi victoriam capiebant de hostibus, cogebant eos pacem postulare et dextras sibi dari, significat quod robur sanctæ Ecclesie hostibus præminet universis ; et sive eos per conversationem salubriter cedere facit, sive contemptores in sua pertinacia insistentes juste punit, quia ipsa a Salvatore suo Domino nostro Jesu Christo potestatem accepit calcandi *super serpentes et scorpiones, et super omnem virtutem inimici (Luc. x)*, de qua alibi in Evangelio loquens ad apostolum suum Petrum ait : *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam : et portæ inferi non prævalebunt adversus eam (Matth. xvi).*

Et nominati sunt, inquit, Judæi in regno. Quia confessores Christi gloriosi apparent in toto mundo, sed hanc gloriam non sibi ascribit sancti viri, sed Regi suo, omnium videlicet bonorum largitori Deo. Unde et subditur :

Regressi sunt in Hierusalem habentes spolia multa. Hujusmodi grates et Psalmista Deo se referre testatur dicens : *Bene nuntiavi justitiam tuam in Ecclesia magna : ecce labii mea non prohibebo (Psal. xxxix).* In Ecclesia ergo fideles quique habentes spolia virtutum regrediuntur, ut laudes dicant Deo,

PATROL. CIX.

et cum non suis viribus, sed gratie divinæ victoriam quam adepti sunt deputant, dicentes cum Propheta : *Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam super misericordia et veritate tua (Psal. cxliii).*

Et sedit Demetrius rex in sede regni sui, etc. Quod Demetrius Jonathæ pro beneficiis retribuit mala, significat carnales stultos, cum eis consulitur ad salutem, non reddere benefactoribus suis secundum debita beneficia, sed secundum obtusi cordis sui prava consilia : quidquid enim eis agitur ad utilitatem, illi totum reputant ad noxietatem, et invidia stimulo incitati nequissimæ suæ eligant deservire voluntati.

Et exivit Jonathas et perambulabat trans flumen civitates, etc. Per Jonathæ transitum ultra flumen prædicationem verbi ad eos qui necdum baptismate Christi abluti sunt ; possumus accipere, quia prædicatores sancti aliquando gentiles ad sacrum baptismum provocant, aliquando fideles ad profectum virtutum excitant. Cum ergo trans flumen regreditur Jonathas, venit ad eum exercitus Syriæ in auxilium, quia quando apostoli de Judæis ad gentium prædicationem migraverant, mox plurimi de gentibus ad fidem et baptismum Christi conveniebant, qui adiutores prædicatoribus sanctis in Evangelio Dei fuerunt, quatenus paganos ad credulitatem perducerent. *Perrexit Ascalonem, quæ interpretatur appensa vel ignis infamis, et occurrerunt de civitate honorifice.* Cum prædicatoribus sanctis hi qui ambitioni sæculi deserviebant, audientes verbum Dei, statim, relicta cupiditate mundi, ad obedientiam concurrerunt Evangelii.

Et abiit in Gazam et obsedit eam et concluserunt se qui erant Gazæ. Per Gazam, quæ interpretatur *fortitudo*, exprimitur obstinatio infidelium, in qua seductæ mentes pravorum includuntur, quia cedere veritati [non] consentiunt. Quam obsedit Jonathas, et succendit civitates in circuito, cum doctores Christi undique testimoniis sanctarum Scripturarum perfidos coarctant, et errorum illorum machinationes debellando vastant. Unde rogaverunt Jonatham dextras sibi dare Gazenses, quorum accepit filios obsides mittens in Hierusalem : cum pravitate devicta superbiorum diutius veritati resistere non valentes, pacis sibi fœdera magistros Ecclesiæ dare deposcunt, suosque filios eis obsides tradunt, hoc est, fidei erroris pignora, videlicet ad negationem et obedientiæ subjectionem, in Ecclesiam promittunt, quatenus conversationis ad fidem spes certa reddatur.

Ut audivit autem Jonathas quia prævaricati sunt principes Demetrii in Cades, quæ est in Galilæa, cum exercitu multo, volentes eum removere, etc. Demetrii principes, qui prævaricati sunt in Cades Galilææ, non incongrue potestates sæculares intelligi possunt, quæ licet inter fideles propter catholicam confessionem annumerentur, hoc enim Cades, quæ interpretatur *sancta, vel mutata*, et Galilæa, hoc

est, *transmigratio facta*, per figuram expriment, A saepe tamen tales fraudem moliuntur, abnegantes gratiam regni cœlestis : quibus occurrit Jonathas, quia necesse est ut istis solertia sanctorum doctorum occurrat ne fraudem quam disponunt animo, expleant facto. Simonem fratrem suum tamen reliquit inter provinciam ut tueretur eam intrinsecus contra petulantium insolentiam : sic etiam sancti prædicatores, licet aliquando ad sæculi actus moderandos et indiscipulorum infestationes temperandas pergant, tamen nullo modo suæ vitis ministerium ordinare infra Ecclesiam cessant ; sed habent semper ibidem, qui regularem in omnibus conservant disciplinam, ut sicut in exterioribus utiles, sic ubique inveniantur salubres

Et applicuit Simon ad Bethsuram et expugnabat B eam, etc. Quid per Bethsuram nisi lectio sanctarum Scripturarum denotatur, quia Bethsura *domus robustorum* interpretatur, et bene Scriptura sacra domus robustorum dici potest, quia ibi quique robusti et fortissimi semper dicendo et bene operando inhabitant, qui cum Psalmista in lege Domini meditantur die et nocte (*Psal.* 1). In hac enim domo aliquando hæretici falso inhabitare videntur, cum Scripturas legere, sed non intelligere omnino probantur. Unde dicitur quod Simon expugnavit Bethsuram diebus multis, et ceperit civitatem et eiecerunt pravo habitatores inde, posueruntque ibi præsidium : quia doctores sancti hoc habent maxime in conatu, hoc toto agunt nisi ut hæreticos expugnent, falsam eorum opinionem destruendo, Scripturamque legis Dei ab eorum manibus eruant. *Ponentes in ea præsidium*. Hoc est, pios scrutatores et meditatores sapientiæ divinæ, qui studeant recte intelligere et rite proferre divinum sermonem.

Et Jonathas et castra ejus applicuerunt ad aquam C Genesar, etc. Quid est quod Jonathas ad aquam Genesarum castra applicuit, nisi quod cœtus sanctorum prædicatorum, Spiritu Dei accensus, mundanis fluctibus in fidelium persecutionibus obviare parat. Stagnum Genesareth idem dicunt esse quod mare Galilææ. Mare vero Tiberiadis a proxima civitate, quæ olim Genereth vocata, sed ab Herode Tetrarcha instaurata, in honorem Tiberii Cæsaris Tiberias est appellata. Porro Genesar a lacus ipsius naturæ, qua crispantibus aquis de se ipso sibi excitare auram perhibetur, Græco vocabulo quasi generans sibi auram dicitur. Neque enim in stagni morem sternitur aqua, sed frequentibus auris spirantibus agitur, haustu dulcis et ad potandum habilis. Sed Hebrææ linguæ consuetudine omnis aquarum congregatio, sive dulcis, sive salsa, mare nuncupatur. Qui lacus interfluente Jordane centum sexaginta stadiis in longitudine, et sexaginta extenditur in latitudine. Quia ergo stagnum sive mare præsens sæculum designat, Jonathas noster cum suis sæculari tumultui resistere properat et ante lucem vigilare certat in campo Asor ; hoc est contra insidias diaboli vigilantis studiosè observare curat. Asor enim interpreta-

tur *sagitta luminis*, et Apostolus de eodem apostata angelo scribens ait : *Ipsè enim Satanas transfiguratus se in angelum lucis* (II Cor. xi). Unde non mirum si ministri ejus transfigurantur velut ministri justitiæ. Ibi alienigenæ occurrentes in campo tendunt insidias in montibus : quia sive maligni spiritus, seu et perversi homines in luxuria sive superbia præsentis vitæ, vel sæcularibus desideriis quoscuque possunt seducere contendunt ; quibus necesse est ut milites Christi currant ex adverso, et confligant fortiter cum illis, ne forte consentiant persuasionibus eorum, et voluptatibus atque illecebris dissolvantur. Sed commisso prælio fugerunt hi qui ex parte fuerant Jonathæ omnes, et nemo relictus ex eis nisi Mathathias filius Absalomi et Judas, filius Calphi, princeps militiæ exercitus : quia, pro dolor ! multi de ecclesiasticis per ambitionem et voluptatem istius mundi subvertuntur. Unde in parabola evangelica Dominus ait (*Luc.* viii) : quod exortæ spinæ suffocaverunt segetem, hoc est, divitiæ et voluptuosa vita suffocaverunt segetem, ita ut non ferat fructum. Sed tamen Mathathias, qui interpretatur *donum Dei*, et Judas, hoc est, *conficiens*, perstant cum Jonathæ, quia illi qui dono Dei illuminati atque confortati sunt, et rite credendo atque bene operando veraciter sunt Dei confessores, hi perseverant in castris Ecclesiæ, et hostem fortiter premunt, donec eum conterant, et suos, qui cœdendo hostibus fugerant, castris pristinis iterum restituant. Sed videamus quid fecerit Jonathas quando milites sui versi sunt in fugam.

Et scidit Jonathas vestimenta sua et posuit terram in capite suo, etc. Sic enim præpositi et magistri Ecclesiæ agere debent cum suos latecere in prælio ac terga hostibus vertere conspiciunt : scindere vestimenta sua, hoc est, corpus jejuniis ac lacrymis affligere ; et ponere terram in capite suo, hoc est, fragilitatem corporis revolvere in mente sua, et orare Dominum pro delictis suis vel populi, ut ipse, qui omnipotens est, operetur salutem erga infirmos, et reducat eos ad pristinam sanitatem ; sicque exhortari unumquemque oportet ut respiciat a diaboli laqueis, qui captivus fuerat ad ejus voluntatem, et revertatur ad Dominum, et miserebitur ejus, et ad Dominum nostrum, quoniam multus est ad D ignoscendum (*Isa.* lv).

Et ceciderunt de alienigenis in die illa tria milia virorum, etc. Nota quod alienigenæ ternario numero prosternuntur, quia per sanctæ Trinitatis fidem universi hostes Ecclesiæ conteruntur, superantur atque prosternuntur ; et turba credentium regreditur cum duce suo in Hierusalem mysticam, quæ est mater omnium nostrum, ut ibi gratias et laudes referat Deo nostro in æternum et in sæculum sæculi.

CAPUT XII.

Mittit Jonathas legatos et epistolas Romanis et Spartiatis, fugat principes Demetrii et exercitum eorum, percussit Arabes. Tryphon volens assumere regnum Antiochi dolose egit cum Jonatha, et occidit eum et exercitum ejus.

Et vidit Jonathas quia tempus eum juvat, et elegit viros et misit Romam, etc. Quod mittit Jonathas epistolas ad Romanos et ad Spartiatis, et ad alia loca, ut renovent pactum et amicitiam cum eis quæ frater suus Judas prior cum illis sponte iniit, demonstrat quod magna sollicitudo sanctis debet esse prædicatoribus ut pacem quam Christus in mundo obtulit, ipsi toto studio innovare atque conservare ubique contendat: quia ipse Dei Filius, qui venit in terram ut pacificaret in carne sua cœlestia atque terrestria (*Coloss. 1*); qui statim in exorta natiuitatis suæ voluit ab angelis decantari: *Gloria in excelsis Deo, ei in terra pax hominibus bonæ voluntatis (Luc. 11)*; quam utique pacem idem mediator Dei et hominum jam homo factus suis discipulis commendavit dicens: *Habete pacem inter vos (Marc. 1x)*; et: *pacem meam do vobis; pacem meam relinquo vobis (Joan. xiv)*; pace etenim et concordantia universum corpus Christi adunatur, regitur ac stabilitur: qui autem cum proximis suis non vult habere pacem, in corpore Christi nullam habet societatem, nec jam ad æternam potest pervenire requiem, unde se separat per contentionem.

Et hoc scriptum, etc. Quomodo autem Spartiatis fuerunt de genere Abraham, facile non invenitur: potuit enim [tamen] fieri quod Abraham plures filios, excepto Isaac quem peperit ei Sara, habuerit, de Agar videlicet et Bethsura, sicut Scriptura manifestat, ut ab aliquo eorum origo processerit Spartiatarum. Sed Josephus, hujus loci mentionem faciens, non videtur tamen cognitionem Spartiatarum, cum Judæis veram, et [sed] aliquam societatem velle exprimere; qui Lacedæmoniorum epistolam scriptam refert: « Rex Lacedæmoniorum Onias [sic] Jonathæ sacerdoti magno salutem. Legentes scripturas aliquando invenimus ex uno quem [ex uno genere] Judæos et Lacedæmones existisse, et familiaritatem cum Abraham socialiter habuisse: justum ergo est, cum fratres existatis, et transmittere ad vos et petere quæ vobis necessaria judicatis: faciemus vero et nos idem, et vestra propria similiter et nostra communia reputamus. Portitor litterarum Demotites epistolas vobis defert quadrangulo scriptas, signaculum habentes aquilam draconem in unguibus deportantem. » Epistola igitur a Lacedæmoniorum rege destinata textum hujusmodi continebat.

Et audivit Jonathas quoniam egressi sunt principes Demetrii cum exercitu multo, super quam prius, pugnare adversus eum, etc. Quidnam significat quod Jonathas adversus Demetrii principes, qui adversus eum egressi sunt pugnare, *exiit in Hierusalem, et occurrit eis in Amathite regione*, nisi quod sacer ordo doctorum adversus persecutores Ecclesiæ, hoc est, Judæos, paganos et hæreticos, semper paratus est

A præliari et eorum perfidiæ resistere: quibus egrediens ab Hierusalem occurrit in Amathite regione, quia, licet interna contemplatione et animi oculo intuentur celsitudinem Creatoris et supernorum magnitudinem præmiorum, ad tempus exstant ut configant cum hostibus, tamen a rectitudine veritatis nullo modo declinant: nam Amathi *veritas mea* interpretatur. Sed sive in conflictu disputationis contra errores eorum contendat, sive flagella eorum ac cædes patienter tolerant, justitiæ tamen veritatem nullo modo relinquunt, nec eis tribuunt facultatem ut per fraudem aliquo modo in regionem Ecclesiæ ingrediantur, summopere nituntur ut statim in initio doli pravitatem eorum conterant et castra Ecclesiæ illæsa conservent.

Et misit speculatores in castra eorum, etc. Missis speculatoribus castra hostium Jonathas explorat, cum prædicatores sancti per viros industrios fraudem inimicorum, investigant, quatenus, eorum consiliis pravis compertis, dolum ipsorum facilius præcavere possint. Qui annuntiaverunt eis supervenire ipsa ad eos velle nocte: illi enim nocte parant venire, qui cæco corde opera meditantur tenebrarum agere. Ac contra Jonathas suos vigilare et esse in armis paratos ad pugnam jubet tota nocte: quia proprium est electorum magistrorum ut pervigiles ac cautos doceant esse subjectos suos omni tempore istius vitæ, quo in incerto degentes ad certum finem tendunt. Et audientes adversarii quia paratus est Jonathas cum suis in bello, timuerunt valde et accenderunt focos in castris et meditati sunt fugam: quos secutus est Jonathas, tamen non comprehendit, quia trans flumen jam positos invenit: formidant adversarii quod se præparant in spirituale prælium ecclesiastici; et accendentes focos in castris suis, hoc est, fingunt fortitudinem belli in turmis suis. Sed in mane luciscentis fidei persequitur spiritalis Jonathas hostes suos, quos tamen non comprehendit, id est, ad credulitatem non perduxit, quia in amore fluctuantis sæculi illos æstuantes conspiciens, irrevocabiles esse judicavit.

Et reversus est Jonathas, et convocavit seniores populi, etc. Quod Jonathas reversus disponit ædificare muros Hierusalem, et consilio inito cum senioribus populi, præsidia constrinxit [construxit] et altitudinem magnam inter medium arcis et civitatis, ut separaret eam a civitate, significat sanctos doctores, postquam forinsecus bellis ad tempus occupati fuerint, intus de Ecclesiæ munitione cum spiritalibus viris tractare ne forte per hostes internos lædatur.

Hi ergo qui Marche (*sic*) civitatis erant et insidiabantur civibus Hierosolymitanis, significant hæreticos, qui, in arcæ superbiciæ suæ collocati, nunquam adversus Ecclesiam machinari desistunt: quos intercludit Jonathas mysticus spiritali præsidio, ut sint singulariter et non emant neque vendant, excommunicatione validissima ab Ecclesiæ unitate ejectis, nec eorum sectæ recipiantur, nec ecclesiastica doctrina illis, tanquam spurcissimis et omni fœditate spurciæ

simis porcis, ad contaminandum ullo modo committitur, contradicente hoc ipsum et prohibente Domino Salvatore in Evangelio, ubi ait : *Nolite sanctum dare canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas et conversi dirumpant vos (Matth. vii)*. Mutus ergo qui cecidit super torrentem ab ortu solis, quem et reparavit Jonathas, significat eos qui videbantur in Ecclesia aliquam custodiam gregis sibi commissi gerere; sed in rebus transitoriis innitentes atque ambitioni sæculi deservientes, prolapsi sunt in voluptatibus istius vitæ, et a proprio statu deciderunt: quos necesse est ut sanctorum solertia restaurare contendat et ad priorem firmitatem Ecclesiastico dogmate roborando deducere conetur.

Et cum cogitasset Tryphon regnare Asiæ, et assumere diadema, etc. Tryphon iste hypocritarum atque hæreticorum figuram tenet, qui aliter agunt aliterque loquuntur, atque aliud intentione moluntur. Contra [quem] Jonathas cum quadraginta millibus occurrit, quia contra tales evangelica doctrina et custodia mandatorum Dei necessaria est: qui enim secundum Evangelii documenta legis præcepta servaverit, hostium cunosc securus penetrabit.

Sed quod Tryphon dolo persuasit Jonathæ ut remiserit a se exercitum secumque pacifice peroeperit*, sicque eum delusum captivavit atque secum commeantes occidit, significat eorum ruinam qui legitime se non observant, nec cautelam in circumspectione cordis et conversatione corporis habent. Hi enim quia Evangelii illam doctrinam non attendit ubi Salvator discipulis suis præcepit dicens: *Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem (Matth. xxvi)*; et item: *Attendite, inquit, vobis a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces (Matth. vii)*; merito ergo horum superator atque interimitur exercitus, quia magisterii cœlestis doctrina ab illis non condigne servatur. Porro loco Jonathæ Simon frater ejus sacerdotio fungitur, et populi ducatum gerit, cum in præsentī Ecclesia, aliis recedentibus alii substituantur qui locum regiminis teneant et in castris spiritualibus milites Christi sedulo exerceant, quatenus hostibus universis belli gerendi opportune resistere valeant. Sed Tryphon typicus simili modo sermonum fictionibus tales [talibus] ut fratrem ejus deluserat decipere conatur, quia nunquam antiquus [hostis] per se suosque ministros cultoribus Christi insidias disponere cessat; sed qui Simonis, hoc est, obediētis et divinis præceptis rite obtemperantis, digne gerit officium, universorum hostium, superno adjutus auxilio, potest devitare scandalum.

Tryphon vero simul cum Jonathæ filios illius, quos obsides accepit, occidit, licet eos promiserit similiter cum patre servandos, quia antiquus hostis quoscunque seducendo in peccati mortem impellit. Horum profecto filios, hoc est opera, licet antea pacem blandiendo simulaverit, in fine æterno cruciatu digna

* Sic ms. Forte *venit*

A manifestabit. Potest et Jonathas simplicium qui sunt in Ecclesia typum gerere, quos versutia calidorum ad tempus captivare videtur cum corporalibus damnis eos affligit, quorum in fidei veritate animæ persistentes post mortem carnis in lucem evadent perpetuam.

Unde et plurimi ipsorum post obitum præsentis vitæ victricia signa juxta sua sepulcra habere meruerunt sicut Simon in sequentibus legitur, patri et matri et fratribus memoriale in sepulcris ipsorum condidisse. Porro sancti, quos Salvator in simplicitate innocentiae suæ permanentes confortat dicens: *Nolite timere eos qui corpus occidunt, et post hæc non habent quod faciant vobis, sed potius eum timeat qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam ignis (Matth. x)*, et item: *Beati estis, ait, cum maledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me gaudete in illa die et exsultate, quoniam merces vestra multa est in cœlo (Matth. v)*; et iterum: *Gaudete et exsultate, inquit, quoniam nomina vestra scripta sunt in cœlo (Luc. x)*; de quibus Psalmista ait: *In memoria æterna erit justus, ab auditione mala non timebit (Psal. cxl)*; hi secundum mortem magis valere et felicius vivere creduntur, cum ipse Rex et Dominus eorum, Jesus videlicet Christus, triumphos eorum signis et miraculis coruscantibus in toto orbe declarare cognoscitur, ita ut juxta memoriam reliquiarum ipsorum cæcis tribuatur visus, surdis auditus, claudis gressus et mutis loquelam; arcanis ægritudinibus cura salubris per eorum orationes præstetur, et e contrario ibidem perversi ac malitiosi a Demetriis [dæmoniis] invadantur, flagitiosi et increduli puniantur ipsique dæmones validis tormentis juxta id quod palam rugiendo profiteri coguntur, excruciantur.

CAPUT XIII.

Simon pro fratre suo dux constituitur: mittit argentum et duos filios Jonathæ Tryphoni. De morte Jonathæ et filiorum ejus. De edificio sepulcri. Occidit Tryphon dolose Antiochum adolescentem, et imposuit sibi diadema Asiæ. Constituit Demetrius pacem cum Simone, etc.

Et audivit Simon quod congregavit Tryphon exercitum copiosum ut veniret in terram Juda, etc. Et edificavit Simon super sepulcrum patris sui, etc. Simon patri, et matri, et fratribus, ex lapide polito memoriam super sepulcra fabricat, cum sancti prædicatores facta præcedentium patrum ac finem gloriosum, ad exemplum præsentibus commemorando, magna auctoritate ostendunt: hoc enim ante et retro lapidem politum ponere, ut qualiter ante finem vitæ pro dogmate et sancta conversatione vixerant, et quale exemplum patientiæ longanimitatis suæ post obitum posteris reliquerunt, manifeste auditoribus suis studeant fida narratione declarare. Quod autem sancti viri patris ac matris atque fratrum nomine nuncupentur, ostendit Salvator in Evangelio dicens: *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus, frater, soror et mater est (Matth.*

xii). Hinc apostolus Paulus ad Corinthios scribens ait (I Cor. iv) : *Nam si decem millia pedagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres : nam in Christo Jesu per Evangelium ego genui ; et de Timotheo ad Philippenses ait : Experimentum autem ejus cognoscite quoniam sicut patri mecum servivit in Evangelio (Phil., ii).*

Statuit et Simon septem pyramidas, unam contra unam patri et matri ac quatuor fratribus, cum doctor quilibet qualiter unicuique personæ priorum Patris [patrum (?)] lux sapientiæ, quæ per septiformem Spiritum fidelibus tribuitur, collata sit demonstrat. Et circumposuit his columnas [et super columnas] arma ad memoriam æternam, cum infirmitatem et rectitudinem fidei eorum, et in ipsa fide quomodo armis spiritualibus contra hostes pugnauerint, insinuat.

Et juxta arma naves sculptas, quæ viderentur ab omnibus navigantibus mare. Quia qualiter præcedentes justî præsentis vitæ pelagus navigio crucis Christi transierint in mundi istius fluctibus laborantibus, ad spem solatii ipsorum, docendo confirmant, ut cognoscant sicut quando [quod sicut] illis prædictum navigium salubriter contulit littus quietis, ita et sibi credulitas passionis Christi et nostræ redemptionis in ipsa, si condigna eidem credulitati et opera habere velint, portum salutis æternæ conferat.

Tryphon autem cum iter faceret cum Antiocho rege adolescente, dolo occidit eum, etc. De hoc Pompeius ita refert : Dum hæc aguntur interim in Syriæ partibus, Tryphon, qui se tutorem Antiochio, Demetrii C privigno, substitui a populo laboraverat, occiso pupillo, regimen Syriæ invadit : quo die potius tandem, exolescente favore recentis imperii, ab Antiocho puero admodum, Demetrii fratre, qui in Asia educabatur, bello vineitur, rursusque regnum Syriæ ad sobolem Demetrii revertitur.

Et elegit Simon viros, et misit ad Demetrium regem, etc. Quod Simon ad Demetrium regem viros misit ut faceret remissionem regioni, hoc, ni fallor, significat quod sancta Ecclesia prædicatores suos ad principes istius mundi dirigit, quatenus eos verbo fidei sibi conciliet, et acta Tryphonis figuralis, hoc est, hæreticorum atque schismaticorum, in irritum ducat, eorumque superbiam, propter quam noluerunt mansuetudini ecclesiasticæ cedere, per rigorem exterarum potestatum conterat. Quibus et coronam auream ipsi legati deferunt et pacem [Vulg., bahem], quod tradunt esse ornamentum totum ex annulis aureis confectum secundum morem provinciæ : cum eis pro bono certamine æternæ vitæ coronam, et pro solatio opportuno quo ecclesias suis edictis atque defensionibus adjuvent, præmia cœlestia repromittunt. Ita communiter.

In diebus illis Simon applicuit ad Gazam et circumdedit eam castris, etc. Quid est quod Simon Gazam oppugnare aggreditur, nisi quod prædicatores damnandos errores debellare conantur. Gaza, quæ interpretatur fortitudo ejus, significat gentium rigorem

atque duritiam. Construit ergo machinas multas Simon adversus Gazam, cum doctores sancti diversos spiritus dogmatum ad capiendas gentium munitiones conferunt, quatenus eos prædam salutiferam Domini regis sui, Jesu videlicet Christi, redigant. In quo percussit turrem unam et comprehendit, cum superbiam gentilium stravit eorumque corda in obedientiam Evangelii adduxit.

Qui autem, qui erant, et qui sunt illi qui cum uxoribus et filiis supra murum scissis tunicis ascenderunt et a Simone dexteras sibi dari postulaverunt, nisi illi qui sollicitudinibus et cupiditatibus hujus mundi divitiis impliciti, postmodum conversi, non vestimenta sua, sed corda per poenitentiam scindentes, dexteras reconciliationis et societatis ab ecclesiasticis sibi dari expetunt? quorum petitioni miserando Simon spiritalis consentiens non anathematis gladio eos percutit, sed de superstitione gentilitatis educens, errores eorum abscindendo amovit, quatenus habitationem condignam in eorum peccatoribus Domino Christo præparet. Eruperant *intra machinam in civitatem*. Quia insolentia barbarorum licet evadere Evangelium recte quæsierit, tamen veridicis testimoniis legis Dei circumligata atque compressa est.

Et factus est motus magnus in civitate. Cum totus mundus concussus est evangelica prædicatione : motus enim magnus factus est in civitate, quando gentium feritas excitata est ad persequendum confessores Christi, ut veri efficerentur martyres qui fidei ac dogmatis Christi fidei erant assertores.

Et tunc intravit in ea cum hymnis Dominum benedicens, etc. Tunc et quando errores ejecti fuerint gentilium, cum laudibus Dei doctores sancti in conventicula intrabunt gentium : tunc quoque viros qui legem faciunt ibidem ponunt, quia veros cultores Christi piis prædicationibus ibi esse faciunt

Et munivit eam fecitque sibi ibidem habitationem. Cum per Evangelium undique fidei munimine Ecclesiam firmantes, in ejus domicilio ipsi magistri commorando pro labore pio æterna præmia, quem pro confessione ipsorum impenderunt, a iudice vivorum ac mortuorum in fine sibi retribuenda expectant.

Qui autem erant in arce Hierusalem prohibebantur egredi, etc. Hi qui erant in arce Jerusalem et ipsos infestabant Judæos significant hæreticos et schismaticos, qui in arce superbiæ suæ se collocantes, lites et bella movent contra catholicos : quos vetat Simon *egredi et ingredi in regionem et emere et vendere*, quia talibus doctores sancti cum catholicis contradicunt omnem societatis habere communionem propter quod *multi ex eis fame perierunt*, quia multi ex illis, cum anathemate extra communionem Ecclesiæ sequestrati fuerint, fame verbi Dei et inedia spiritalis scientiæ dispereunt. Sed quia, necessitate extrema compulsi, hujuscemodi sibi dexteras communicationis dari ab Ecclesia postulaverunt, hoc eis ab ipsa indicitur pactum, ut relinquunt errores suos, et anathematizent sectas nefarias quibus an-

tea adhæserint, et mudent conscientiam suam ab omni nequitia hæreticorum, et sic communicationi Ecclesiæ restituitur. Unde convenienter subjungitur :

Et intraverunt in eam tertia et vicesima die secundi mensis, anno centesimo septuagesimo primo cum laude, etc. Numeri isti, hoc est, centesimus septuagesimus primus, et vicesimus tertius, sacris pleni sunt mysteriis : nam centesimus, in quo Abraham Isaac promissionis filium genuit, vitæ significat perfectionem ; septuagesimus, in quo captivitas Hierosolymitarum soluta est, peccatorum significat remissionem : sed quia hæc non nisi in Ecclesiæ consistit veritate, propterea super septuagenarium numerum monas addita est. Porro vicesimus tertius numerus sanctæ Trinitatis fidem cum duobus præceptis charitatis, in quibus tota legis plenitudo consistit, designat ; secundus autem mensis, in quo Pascha facere videbatur illi qui super animam hominis mundi erant, tempus gratiæ et vocationis gentium ostendit. Cum ergo secundum hanc dictionem atque significantiam mysticorum numerorum victoria a fidelibus capitur, hoc est, ut sanctæ Trinitatis fidem cum duobus præceptis charitatis secundum evangelicam doctrinam integram servent, et vitæ perfectionem pro modulo suo habentes, in Ecclesiæ unitate intellectu et fide permanendo ad plenitudinem remissionis perveniant : sic tunc rite cum cantico et ramis palmarum, hoc est, cum laude vera et certa victoria, coelestem intrabunt Hierusalem, multiplices gratias et laudes pro adepta salute et securitate Creatori suo perpetualiter referant, quia contritus est inimicus magnus ex Israel et mors, cum ipso mortua auctore, in perpetuum exstat damnata. Nec refugit hoc expositionis sequentis sensus, ubi scriptum est quod constituerit Simon ut omnibus annis diei hujus lætitia ageretur, et quod munierit montem templi, qui erat secus arcem, et habitaverit ibi ipse et qui cum eo erant : quia omni tempore istius vitæ illius diei memoria in spe retinenda est, in qua triumphantes de morte per gratiam Redemptoris nostri vitæ restituemur æternæ.

Imo cum singulis annis resurrectionis Dominicæ solemnia celebramus ut indicemus nos per ejus resurrectionem et victoriam de morte sperare, ac nostrorum corporum resurrectionem in fine sæculi futuram, et vitam in coelesti regno perpetuam : propter quod montem templi, qui est secus arcem, munire debemus, hoc est, Christi incarnationem, quæ omnem altitudinem perfectionis sanctorum perfectione sua transcendit, firma fide in corde tenere et in hoc omni tempore vitæ nostræ, tam per nos quam per nobis commissos, sive per societatem conjunctos, pie laborare, quatenus ejus conjuncti corpori atque coadunati, similiter cum ipso capite regni coelestis efficiamur hæredes ; cujus videlicet diei lætitaliam ac memoriam beatus Petrus apostolus in Epistola sua nobis commendat dicens : *Unum vero hoc non lateat vos, charissimi, quia unus dies*

apud Dominum sicut mille anni, et mille anni sicut unus dies. Non tardat Dominus promissis [promissionem suam], sed patienter agit propter vos, nolens aliquem perire, sed omnes ad penitentiam reverti. Adveniet autem dies Domini sicut fur, in quo cæli magno impetu transient, elementa vero calore solventur. Cum hæc igitur dissolvenda sint omnia, quales oportet nos esse in sanctis conversationibus et pietatibus, expectantes et properantes diei Domini, per quem cæli ardentes solventur, et elementa ignis ardore tabescent ? novos vero cælos et novam terram et promissa ipsius expectamus, in quibus justitia habitat. Propter quod, charissimi, hæc expectantes satagite immaculati inveniri in pace, et Domini nostri Jesu Christi longanimitatem salutem arbitremini (II Petr. III).

Et vidit Simon Joachim [Vulg. Joannem] filium suum, quod vir fortis esset, etc. Simon Joachim filio suo, cum videret quod vir esset. ducatum universarum virtutum commisit, ut ostenderet quod nullus magistrorum filio vel discipulo suo debet committere potestatem ac ordinem ecclesiastici regiminis nisi antea eum viderit esse virum, hoc est, sensu probatum et virtutum operibus studiosum : sed quia in superioribus diximus Simonem sanctorum gerere figuram doctorum, potest in hoc loco significationem exprimere principis pastorum, qui populo catholico sacri regiminis ministerium et omnium virtutum dedit notitiam atque effectum, cui et optime convenit quod in sequentibus scriptum est :

CAPUT XIV.

De sublimitate et potentia Simonis regis Juda, de multitudine pacis illis temporibus. Renovantur amicitiae inter Romanos et Judæos, etc.

Et silet terra Juda omnibus diebus Simonis, etc. Scriptum est in Isaia propheta de ipso Domino Salvatore : *Multiplicabitur ejus imperium et pacis non erit finis. Super solium David et super regnum ejus sedebit, ut confirmet et corroboret illud in judicio et justitia, amodo et usque in sempiternum (Isa. IX).* Principatus autem illius et imperium erit super solium et super regnum David, quod post captivitatem Babylonicam fuerat dissipatum ut confirmet illud et corroboret, et doceat esse perpetuum, ne cassa Dei promissio judicetur, et in psalmo Propheta dicit : *Orietur in diebus ejus justitia et abundantia pacis donec tollatur luna (Psal. LXXI).* Nemini enim alteri hæc convenit promissio nisi soli mediatori Dei et hominum Christo Jesu, qui pro nobis incarnatus per obedientiam crucis cæli terræque possessor est factus, cui Pater in Psalterio per Prophetam ait : *Postula a me et dabo tibi gentes hæreditatem tuam et possessionem tuam terminos terræ (Psal. II).* Silet omnis terra Juda, omnibus diebus Simonis, quia terra Ecclesiæ a tempore incarnationis Christi usque in sempiternum, licet foriussecus persecutiones ab inimicis toleret, intus tamen pace fruitur vera. Cui idem Salvator in Evangelio ait :

Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis, A (Joan. xiv), ipse qui struit bona genti suæ.

Et placuit illis potestas ejus, et gloria ejus omnibus diebus. Omnia videlicet bona ab ipso collata sunt Ecclesie in remissionem peccatorum et dominationem virtutum. Unde complacet illi potestas ejus et gloria ejus, quia illi soli servire omni tempore elegit.

Ipse accepit Joppem in portum et fecit introitum in insulis maris. Cum introitum fidei ex gentium populo sibi fundavit Ecclesiam, unde introitum in fidei per Evangelium panderet gentibus totius orbis. *Joppe pulchritudo* interpretatur, et quæ pulchrior est sancta Ecclesia cui sponsus in Cantico canticorum ait: *Quam pulchra es, amica mea, quam pulchra es, oculi tui columbarum absque eo quod intrinsecus latet* (Cant. 1)? Unde *dilatavit fines gentis suæ,* id B est, Ecclesie, obtinuit regionem totius mundi. *Et congregavit captivitatem multam.* De quo supra scriptum est: *Ascendens in altum captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus* (Ephes. iv).

Et dominatus est Gazaræ, et Bethsuræ, et arci. Quia mundavi factum per Evangelium domando in proprium redegit Dominum et abstulit immunditias peccatorum atque vitiorum, mundans eam lavacro regenerationis.

Et non erat qui resisteret ei. De quo scriptum est: *In voluntate tua, Domine, universa sunt posita, et non est qui possit resistere voluntati tuæ. Tu enim fecisti celum et terram et universa quæ cæli ambitu continentur, Dominus universorum tu es* (Esther. xiii).

Et unusquisque colebat terram suam cum pace. C Corpus suum scilicet virtutibus exercens, vel terram Ecclesie bonis operibus. Singuli quique sanctorum pro viribus colunt.

Et terra dabat fructum suum. Caro videlicet nostra fructus bonorum operum affert similiter.

Et ligna camporum. Hoc est, homines viriditate fidei semper florentes germina virtutum proferunt.

Seniores in plateas sedebant omnes, et de bonis terræ tractabant, et juvenes induebant se gloriam et stolas belli. In senioribus possumus accipere prophetas, apostolos et doctores sanctæ Ecclesie, qui auditores suos consiliis juvant et sermonibus roborant; juvenes autem, cætus fidelium, quia, gloria confessionis Christi freti, induunt se armis virtutum, quo facilius possint conterere hostium exercitum. D

Civitatibus tribuebat alimonias. Hoc est, Ecclesiis impendebant sermones doctrinasque.

Quas constituit esse vasa munitiois. Ut scilicet thesaurum sapientiæ spiritualis servarent, *in conscientia pura et fide non ficta* (I Tim. 1), quod tandiu fecit quoadusque nominatum est nomen gloriæ ejus usque ad extremum terræ, quia *in omnem terram exivit sonus prædicationis apostolorum, et in fines orbis terræ verba eorum* (Psal. xviii). Unde per Isaiam dicitur prophetam: *Auditam faciet Dominus gloriam vocis tuæ, et terrorem brachii ostendet* (Isa. xxx).

* Locus corruptus, ut alii bene multi.

Fecit pacem super terram. Quia ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum (Ephes. 11).

Et lætatus est Israel lætitia magna. Quia lætabitur justus in Domino, et sperabit in eo, et laudabuntur omnes recti corde (Psal. lxxiii).

Et sedit unusquisque sub vite sua et sub ficulnea, nec erat qui eos terreret. Hoc est juxta illud quod in Machæa dicitur: *Requiescet unusquisque sub vite sua et sub ficulnea sua, et non erit qui exterreat* (III Reg. iv). Hæc est vinea quæ in Evangelio loquebatur: *Ego sum vitis et vos palmites et Pater meus agricola. Omnis arbor qui non facit fructum bonum excidetur, et in ignem mittetur* (Joan. xv, Matth. vii, Luc. 11). Hujus fructus bibuntur et comeduntur et lætificant cor hominis, et inebriant amicos sponsæ et in regno Dei novi bibuntur quotidie. Sub sicu autem requiescit, et nullas insidias formidat, qui dulcedine sancti Spiritus fruitur, et illius fructibus saturatur, charitate, gaudio, pace, continentia, patientia. De hujusmodi dicitur plantatore, *Qui plantat ficum, comedit fructus ejus* (Deut. xx); qui tales ædificaverit domos et plantaverit vineas, de quibus Apostolus loquitur: *Ego plantavi, Apollo rigavit, Deus incrementum dedit* (I Cor. 11), comedet labores manuum suarum, et seminans in spiritu, de spiritu metet vitam æternam (Gal. vi), nec diaboli et satellitum ejus fraudibus supplantabitur.

Et confirmavit omnes humiles populi sui et legem exquisivit. Humiles populi sunt sancti quos in Evangelio (Matth. v) pauperes spiritu appellat. Opera quoque populi Dei non veterascent, sed innovabuntur et consummabuntur, vel confirmabuntur quotidie, ut non ambulent in vetustate litteræ, sed in novitate Spiritus (Rom. vii); talem legem exquisivit Simon noster, et abstulit omnem iniquum et malum, cum modo per sanctos doctores excommunicat hæreticos et schismaticos, et omnes pios in sine mun i mittit, et colligent omnia scandala de regno ejus (Matth. xiii).

Sancta glorificavit et multiplicavit vasa sanctorum, cum religionem Novi Testamenti ordinabiliter et rite in Ecclesia sua servare docuit.

Et auditum est Romæ quia defunctus esset Jonathas, et usque in Spartiatas: et contristati sunt valde, etc. Simone sacerdotium accipiente diversæ gentes ad eum legatos mittunt, rogantes ea quæ pacis sunt, significat quod apostolis atque doctoribus Novi Testamenti post passionem Christi, resurrectionem atque ascensionem ad cælos Evangelium in mundo prædicantibus, multitudo gentium ad fidem confluerit, et pacem magnopere cum Ecclesia habere postulaverit.

Mittentes epistolas. Hoc est, secreta cordis sui per confessionem illis patefacientes, quatenus verba veritatis accipiendo regulam justitiæ ab eis edicerent.

Tabulæ æræ memoriale perpetuum. Scriptum est enim: *In memoria æterna erit justus, ab auditions*

inula non timebit (Psal. cxi); æris quippe metallum diu durabile est atque sonorum, sic amicitia atque societas sanctorum firmissimum atque clarissimum mansionis statum habet.

Post hæc autem misit Simon Numenium Romam, etc. Simon Romanis clypeum aureum mittens habentem pondus mmarum mille, ad statuendam cum eis societatem, significat doctores sanctos in prædicatione Evangelii gentibus promittere regnum cæleste et æternam beatitudinem, si fidem Christi recipere voluerint evangelicamque doctrinam in fine vitæ servare. Clypei enim rotunditas et auri splendor nec non et millenarii numeri perfectio, per figuram æternæ quietis coronam significant, etc.

Et statuerunt eis libertatem et descripserunt in tabulis cereis, etc. Ebul [Vulg., Elul] mensis est octavus apud Hebræos qui apud Græcos dicitur Γορπιαῖος, apud Latinos vero September; sed dispersi sunt ordines numerorum propter diversas inchoationes annorum, quæ apud singulas gentes existunt. Nam Hebræi, qui primum mensem Nisan, hoc est Aprilem, in sexto loco habent supra memoratum Ebul. Græci autem, qui suum annum inchoant a primo mense eorum, Ἀπρῖλλος dicto, hoc est a Kalendis Decembris, decimum mensem habent Γορπιαῖον. Latini autem, qui antiquitus primordium anni sui a Kalendis Martii habuere, Septembrem septimum mensem computaverunt.

Et suscepit Simon et placuit ei ut summo sacerdotio fungeretur et esset dux, etc. Periholus Græce dicitur murus atrii domus Domini, qui totum templum per quadrum ambebat in circuitu, sicut beatus Hieronymus in Expositione Ezechielis prophetæ, libro decimo tertio, ostendit. In loco ergo celebri atrii interioris domus ponebantur tabulæ æræ, in quibus confirmatum fuerat per scripturam sacerdotium Simonis et filiorum ejus. Mystice autem Christi sacerdotium et filiorum ejus, hoc est populi Christiani, in atrio domus Domini, hoc est in præsentia Ecclesiæ, Scriptura testificante, confirmatur, et in omnibus gentibus stabile et perpetuum esse declaratur. Unde est illud quod in psalmo scriptum est: *Juravit Dominus et non penitebit eum: Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech* (Psal. cix). Et iterum: *Semel, inquit, juravi in sancto meo, si David mentiar: semen ejus in æternum manebit, et sedes ejus sicut sol in conspectu meo, et sicut luna perfecta in æternum et testis in cælo fidelis* (Psal. LXXVIII). Consuetudo est frequenter jurare ut eis possit aliquis credere: Deus autem semel jurat, quia nulla varietate temporis immutatur. Jurare autem illius diximus esse ventura promittere: nam ejus se religioni constringit, qui non habet fortiorem; dicit et in sancto tuo, in Christo, qui dixit: *Custodi animam meam* (Psal. xxiv), *quoniam sanctus sum si David mentiar; si negative positum est, quod et communis usus habet. Semen Christi sunt omnes qui ei fideli mente crediderunt, quia in ipsis futurum regnum seminatum est, quod*

* Addendum hæreticorum, vel aliqui si simile.

ventura messis ostendit, sicut et in vicissimo primo psalmo ipse dicit: *Semen meum serviet illi*. Mauobunt ergo sancti in æternum, qui in excellenti ac beata conversatione demorantur. Unde illos proprie manere non dicimus, quia a regno Domini repelluntur. Thronus autem Dei hic intelligenda est anima fidelis, in qua revera insidet quando eam majestatis suæ illuminatione compleverit; sic enim scriptum est: *Sedes sapientiæ anima justii, addidit, sicut sol in conspectu meo*. Lucida quippe erat anima illa justii, quam sedem diximus Salvatoris. Dicendo autem sicut sol, comparisonem rerum visibilium facit. Nam si magnum est de creatura clarescere, multo melius de Creatore lucere. Luna perfecta significat transmutationem corporis de corruptione in corruptionem. Tunc enim perfecta erit corporum nostrorum natura quando mortalitas vel corruptio jam non erit ulla: quod enim ipsa luna, quæ creascit et decreascit, carnis humanæ mutabilitatem significat, in multis Scripturarum locis demonstrari potest. Hæc quidem testimonia de psalmis posuimus, ad ostendendum veri Simonis firmissimum et sempiternum esse sacerdotium.

CAPUT XV.

Antiochus, Demetrii filius, accipit patris regnum et scribit epistolas Judæis. Persequitur Tryphonem. Misit Simon in auxilium Antiocho, et noluit accipere, etc.

Et misit rex Antiochus, filius Demetrii, epistolas ad insulas maris Simoni sacerdoti, etc. Antiochus hic, qui Ἐσπεύτης, idem ac fidelis, cognominatus est, filius fuit Demetrii Sotheris, frater autem Demetrii minoris, qui post Alexandrum Philopatrem (Philopolum) regem in Syria regnavit. Demetrius autem Sother post Antiochum Eupatorem, filium Antiochi Epiphaniis, ut Chronicon Eusebii et Hieronymi testatur, regnavit annis duodecim, post quem Alexander Philopolus annos regnavit undecim. Post hunc Demetrius, filius Demetrii annos tres; captus autem a Parthis, in Hircania ab Arsacide rege retrahitur. Post quem Antiochus Assidetes [Sidetes] frater ejus, Demetrii tenuit regnum annos quatuordecim, post cujus interitum iterum restituitur Demetrio, quod postea tenuit annis quatuor. Qualiter autem Demetrio et Antiocho fratribus regni successus provenit, non grave videri debet lectori si aliqua huc de Historia Pompeii Trogi intromittatur, qui in libro xxx hoc ita refert: Igitur Antiochus, memor quod et pater propter superbiam invisus, et frater propter segnitiam contemptus fuisset, ne in eadem vitia incideret, recepta in matrimonium Cleopatra, uxore fratris, civitates quæ in initio fraterni imperii defecerant, summa industria prosequitur, domitasque rursus regni terminis adjecit, Judæosque, qui in Macedonico imperio sub Demetrio patre armis se in libertatem vindicaverant, subegit: quorum vires tantæ fuere, ut post hoc nullum Macedonum regem tolerant, domesticisque imperiis usi, Syriae magnis

infestaverint bellis. Item in libro tricesimo octavo A atque tricesimo anno priori narrationi suæ ista subnectit : namque Demetrius, sicut supradictum est, cum bellum Parthis intulisset, multisque congressionibus victor fuisset, repente insidiis circumventus, amisso exercitu, capitur. Cui Arsacides a Hircania non cultum flumen regnum [Arsacides, Parthorum rex, magno et regio animo, misse in Hircaniam, non cultum tantum regium] præstitit, sed et filiam in matrimonium dedit, regnumque Syriæ, quod per ejus absentiam Tryphon occupaverat, restitutum promittit. Post hujus mortem, desperato reditu, non ferens captivitatem Demetrius, privatam, etsi opulentam vitam pertæsus, tacitus in regnum fugam meditatur. Hortator illi et comes Gallimander amicus erat, qui post captivitatem ejus a Syria per Arabiæ B deserta, ducibus pecunia comparatis, Parthico habitu Babylonem pervenerat. Sed eflugientem Phrahates, qui Arsacidi successerat, equitum celeritate, per compendiosiores trames occupatum retrahit. Ut est deductus ad regem, Gallimandro quidem non tantum veniam, verum et præmium fidei datum. Demetrium autem, graviter castigatum, ad conjugem in Hircaniam remittit, arctioribusque custodiis observari jubet. Interjecto tempore, cum fidem illi et suscepti liberti facerent, eodem amico comite repelita fuga est; sed pari infelicitate prope fines regni sui deprehenditur, ac denuo perductus ad regem, ut invisus a conspectu submovetur. Tunc quoque uxori et liberis donatus in Hircaniam, pœnalem sibi civitatem, remittitur, talisque aurcis in exprobrationem puerilis levitatis donatur : sed hanc Parthorum tam mitem in Demetrium clementiam nec mos gentis faciebat, nec respectus cognationis, sed quod Syriæ regnum affectabant, usuri Demetrio adversus Antiochum fratrem, prout vel tempus vel fortuna belli exegisset. His auditis, Antiochus occupandum bellum ratus, exercitum, quem multis finitimorum bellis induraverat, adversus Parthos ducit. Sed per luxuriam non minor apparatus quam militiæ fuit : b quippe millia multa armatorum secuta sunt trecenta lixarum c quibus coquorum [quippe octoginta millia armatorum secuta sunt trecenta millia lixarum, ex quibus coquorum, etc.] pistorumque major numerus fuit. Argenti certe aurique tantum, ut gregarii milites auro caligas figerent, proculcarentque materiam cujus amore populi ferro dimittunt [dimittunt]. Culinarum quoque argentea instrumenta fuere, prorsusque ut ad epulas, non ad bellum pergerent. Advenienti Antiocho multi Orientales reges occurrere, tradentes se regnaque sua cum execratione superbiæ Parthicæ. Nec mora congressioni fuit. Antiochus, tribus præliis victor, cum Babyloniam occupasset, magnus haberi cœpit. Itaque ad eum omnibus populis desistentibus, nihil Parthis reliquum præter patrius finis fuit. Tunc Phrahates Demetrium in Syriam ad occupandum regnum cum Parthico præsidio mittit, ut eo pacto Antiochus ad sua tuenda ad Parthiam

a Hic ms. legi non poterat.

revocaretur. Interim, quoniam viribus non poterat, insidiis Antiochum ubique tentabat. Propter multitudinem hominum exercitus Antiochi per civitates hiberno tempore divisus erat, quæ res exitii causa fuit. Nam cum gravari se copiarum prælibatione et injuriis militum civitates viderent, ad Parthos deficiunt; et in die statuta omnes apud se divisum exercitum per insidias ne invicem ferre auxilia possent, aggrediuntur. Quæ cum nuntiata Antiocho essent, auxilium proximis laturus cum ea manu quæ secum hiemabat, progreditur. In itinere obvium regem Parthorum habuit, adversus quem fortius quam exercitus ejus dimicavit : ad postremum tamen, cum virtute hostes vincerent, metu suorum desertus occiditur; cui Phrahates exsequias regio more fecit, filiamque Demetrii, quam secum Antiochus adduxerat, captus amore virginis, uxorem duxit. Pœnitere deinde dimissi Demetrii cœpit; ad quem retrahendum cum turmas equitum festinato misisset, Demetrium hoc ipsum metuentem jam in regno missi invenerunt, frustra que omnia conati, ad regem suum reversi sunt. Antiocho in Parthia cum exercitu deleto, frater ejus Demetrius, o'sidione Parthorum liberatus, ac restitutus [in regnum], cum omnis Syria in luctu propter amissum exercitum esset, quasi patriarcha [Parthica] ipsius ac fratris bella quibus alter captus, alter occisus erat, prospere gessissent, ita Ægypto bellum inferre statuit, regnumque Ægypti Cleopatra socru pretium auxilii adversus fratrem suum pollicente. Sed dum aliena affectat, ut assolet fieri, propria per defectionem Syriæ amisit. Siquidem Antiochenses primi, duce Tryphone, execrantes superbiam regis, quæ conversatione [Parthicæ crudelitatis] intolerabilis facta erat, mox Apamenii cæteræque civitates exemplum secutæ, per absentiam regis [ejus] a Demetrio defecerunt. Ptolemæus quoque rex Ægypti, bello ab eodem petitus, cum cognovisset Cleopatram sororem suam, opibus Ægypti navibus impositis, ad filium et Demetrium generum suum in Syriam profugisse, immisit juvenem quemdam Ægyptium, Protharsi negotiatoris filium, qui regnum Syriæ armis peteret et composita fabula, quasi per adoptionem Antiochi regis receptus in familiam regiam esset, nec Syriis quemlibet regem aspernantibus, ne Demetrii superbiam paterentur, nomen Juveni Alexander imponitur auxiliaque ab Ægypto ingentia mittuntur. Interea corpus Antiochi interfecti a rege Parthorum, in loculo argenteo ad sepulturam in Syriam remissum, pervenit : quod cum ingenti studio civitatum et regis Alexandri, ad confirmandam fabulæ fidem, excipitur. Quæ res magnum favorem popularium conciliavit, omnibus non fictas in eo effundi lacrymas existimantibus. Demetrius autem, victus ab Alexandro, cum undique circumstantibus malis premeretur, ad postremum etiam ab uxore filiisque deseritur. Relictus igitur cum paucis servulis, eum Tyrum, religione se templi defensurus, petisset, nam egrediens, præ-

b Adverte hic errorem ms.

fecti jussu interficitur. Prædictis causis enim quod Antiochus possessas per prælia civitates a Simone repetit, significat antiquum hostem semper sanctorum virtutibus invidere et injusto servitio sibi eos subjugare velle : sed eos Simon spiritualis sibi vindicando, sui juris dixit ac patrum suorum hæreditatem, nec ullam ibi habere communionem, quia possessio virtutum proprie electorum est, non reproborum. Unde terras Chananæorum in quas introducuntur filii Israel, filii Sem fuerant quondam in orbis divisione sortiti, quas deinceps per vim atque potentiam posteritas tam persuasionis iniquitate possedit : in quo et Dei judicium rectissimum comprobatur, qui et illos de locis alienis, quæ male occupaverant, expulit, et istis sanctis tanquam patrum possessionem, quæ prosapiæ eorum in divisionem orbis fuerant deputata, restituta, quæ in nobis fuerat, certissima ratione cognoscitur. Nam voluntas Domini possessionem cordis nostri non vitii, sed virtutibus naturaliter deputavit : quæ post prævaricationem Adæ, insolentibus vitiiis, id est populis Chananæis a propria regione depulsis, cum eis sursum per Dei gratiam diligentia nostra ac labore fuerint restitutæ, non tamen alienas occupasse terras quam proprias credendæ sunt recepisse.

Et constituit rex Cendebæum ducem maritimum et exercitum equitum, etc. Quid per Cendebæum ducem maritimum, quem Antiochus ad debellandum Judæos mittit, nisi potentatus istius mundi, et persecutores religionis Christianæ designatur? Quos Antiochus, mysticus Antichristus videlicet, in exterminium populi Christiani cum exercitu licitorum atque carnificum transmittit ut conculcent veram Judæam, hoc est Ecclesiam, et captivent per errorem, sive interficiant per blasphemiam, fidelium populum. Jubetur præterea Cendebæo ut ædificet Cedronem. Cedronem enim torrens sive vallis juxta Hierusalem est, ad orientalem plagam, cujus et Joannes evangelista in passione Domini meminit (*Joan. xviii*). Ob hoc autem ædificari jussus est Cedron ut obstruerentur portæ civitatis et coangustaretur populus. Interpretatur autem Cedron *tristitia*, sive *mæror*, sive *dolor*, et apte ille missus est Cedronem ædificare cui commendatum est Christi confessoribus pœnarum dolorem infligere.

CAPUT XVI.

Misit filios duos Simon ad debellandum Cendebæum ducem. Quod Judas filius Simonis vulneratus est. Occiditur Simon cum filiis suis in convivio. Joannes ejus filius succedit fratri in principatu sacerdotum.

Et ascendit Joannes de Gazaris et nuntiavit patri Simoni, etc. Diximus superius quod Simon principem sacerdotum, illum videlicet qui per obedientiam crucis obtulit semetipsum Patri pro nobis, in cujus domo Filii duo sunt populi credentium ex Judæis et gentibus. His commendat Pater virtutem belli contra hostes universos et inimicos veritatis, hoc est, contra Judæos, paganos et hæreticos, necnon contra ma-

lignos spiritus, quatenus defendant fidem Christianam et protegant veros confessores Dei.

Estote, inquit, loco meo, et fratres mei, et egressi pugnate pro gente nostra, auxilium vero de caelo vobiscum sit. Qui sunt isti fratres nisi illi de quibus ipsa Veritas resurgens a mortuis ad mulieres ipsius sepulchrum visitantes in Evangelio ait : *Ite, nuntiate fratribus meis ut eant in Galilæam, ibi me videbunt* (*Matth. xxviii*)? In loco ergo Christi et apostolorum ejus sunt sancti, qui facientes voluntatem celestis Patris, et veritatis victoriam et animarum quæerunt salutem : quibus auxilium de caelo est, ab ipso utique de quo in psalmo scriptum est : *Mirabilis Dominus in sanctis suis, Dominus Israel, ipse dabit virtutem et fortitudinem plebsi suæ* (*Psal. lxxvii*). Isti elegerunt viginti millia virorum belligeratorum, quia eos solummodo habiles ad spiritalem militiam deputant, qui in duobus præceptis charitatis mandatorum Dei executores atque operatores sunt.

Et admovit castra contra faciem eorum ipse et populus ejus, etc. Quod dux cum ipse videret populum trepidantem ad transfretandum torrentem transfretavit primus, ostendit quod illi ægrotorum [*Fortis, magistrorum*] loco et doctoris officio in Ecclesia funguntur, timiditatem subjectorum suæ fidei atque constantiæ exemplo confortare debent, ac sacris tubis, hoc est dogmatibus divinis, in aciem contra hostes exacuere : sicque Cendebæus spiritualis et castra ejus fugantur, et calant ex eis multi vulnerati, quia divinæ majestatis virtutem tandem sentiant C timore concussi.

Tunc vulneratus est Judas frater Joannis, etc. Quod Judas vulneratus est in prælio et Joannes insecutus est hostes, illud, nisi fallor, significat quod Paulus ait : *Ex parte cæcitas contigit in Israel donec plenitudo gentium subintraret, et tunc omnis Israel salvus fiet* (*Rom. xi*), quia tardante in fide Christi plebe Judaica, gentium Ecclesia fortiter hostes premit, donec eos salubri compugnatione ad penitentiam convertit, aut perseverantes in nequitia nimis futuram pœnam prædicando puniat ; cum autem tempora gentium complebuntur, et ipsarum plenitudo ad fidem subintraverit, tunc omnis Israel, hoc est omnis Ecclesia, ex utroque videlicet populo, salubri confessione per fidem, spem et charitatem, Christi munere salva erit.

Et Ptolemæus filius Abobi constitutus erat dux in campo Jericho, etc. Quid per Ptolemæum nisi hypocritæ atque versuti homines figurantur. Hi ergo facto disciplinatu bonis magistris adhærentes, simulantesque pietatem, cujus virtutem penitus ignorant, plerumque ad honorem ecclesiasticamque dignitatem, ipsis magistris tributibus, perveniunt : hoc est enim summi sacerdotis generum esse, illas utique personas quas boni magistri aqua et verbo regenerabant, in potestatem regiminis sui accipere ; sed cum, accepto gradu, propriæ potestatis esse ceperunt, singuli cupiditatibus servientes, ipsos sui auctores honoris dolis et mentionibus supplantare

atque subvertere student; occiduntque filios eorum ac pueros pariter, cum nulli personæ secum habitanti parcent, sed pecunias atque adulationes sibi sæculares potestates..... ^a Ecclesiam occultis insidiis seu manifestis persecutionibus infestant.

Nec mirum talem nequitiam aliquando prævalere in Ecclesia posse, cum legimus Ecclesiæ capere (sic) dolum Judæ proditoris; magus a Philippo baptizatus est, sed non a nequitia mentis purgatus; Julianus, apostata a lectore Ecclesiæ excitatus, usque ad finem vitæ hostis truculentus in cœpta malitia perseveravit: quales et istius temporis ætas nonnullos habet, qui, licet magistros suos non occidunt gladio, tamen invidia atque odii persequi non cessant.

Et præcurrens quidam nuntiavit Joanni in Gazara quia periit pater ejus, etc. Joannes quidem, ^B patre per dolum necato, se cautus ab hoste observat, ac viros qui eum venerant perdere occidit, quoniam quilibet ex fidelium numero gratia Dei salvatus, ac providus ac sollicitus de sua salute servanda, audita deceptione aliorum hostium, insidias præcavere ac machinas eorum perversas conterere studet: non enim sola simplicitas cuique sufficit ad salutem servandam, sed cum simplicitate pariter debet esse prudentia. Unde Salvator in Evangelio ait discipulis suis: *Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ (Matth. x);* et Apostolus ait: *Nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote (I Cor. xiv).* Debet ergo simplicitas a nobis haberi ut neminem noceamus; debet et prudentia, ne despiciamur ab aliis: nec multum distat inter decipere quemlibet et ab alio decipi posse. ^C

Et cætera sermonum Joannis et bellorum ejus, etc. Iste Joannes, dux Judæorum simul et pontifex, virtutum vir fuit ac multa opera mirifica conferit; hic quoque Hircani nomen accepit, ac a Romanis jus amicitiae postulans, decreto senatus inter amicos relatus est; qualiter autem Josephus de eodem Hircano narret, ad manifestanda ea quæ in fine libri Machabæorum breviter dicta sunt, non incongruum videtur nobis hic ponendum. Postquam enim de Simonis victoria aliqua commemoravit, de fine ejus taliter refert (*Lib. xiii Antiq., cap. 13-17*): ^b Igitur Simon, annis octo principatum tenens sacerdotii Judæorum, moritur in convivio, captus insidiis Ptolemæi, ^D generi sui, qui, ejus conjuge duobusque filiis in custodiam conclusis, certos amicos misit ut Joannem, tertium, cui Hircanus fuit nomen, interficerent. Cognito autem impetu qui parabatur, adolescens ad civitatem properabat, multoque populo fretus, et propter memoriam æternæ virtutis, et quod iniquitas Ptolemæi cunctis esset invisita. Voluit autem et Ptolemæus aliam portam civitatis ingredi, sed a populo rejectus est, qui maturius Hircanum susceperat, et hinc quidem statim recessit in aliquod ultra Hiericho castellum quod Dago vocatur.

Hircanus autem paternum honorem pontificis as-

^a Deest aliquid.

secutus, postquam Deo sacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petiit et matris simul et fratribus adiumento futurus. Castellumque aggressus, aliis quidem rebus superior erat, justo autem dolori cedebat: Ptolemæus enim, quoties premeretur, matrem ejus fratresque in murum perductos palam ut possent conspici verberabat eosdemque præcipitatum se minabatur. Unde Hircanum quidem plus timor quam iracundia commovebat. Mater vero ejus, nihil plagis aut intentata nece perterrita, manus prætendens, filium precabatur ne suis parceret, imperio siquidem ipsa mortem sibi a Ptolemæo propositam in mortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas eorum quæ in domum suam admisisset, expenderet. Joannes autem, nunc obstinationem matris cogitans, ad preces ejus audiens, ad pugnandum impellebatur, modo verberari eam lacerarique conspiciens, effeminabatur totusque plenus doloris erat. Ob hoc autem diu tracta obsidione, feriatu annus advenit, quem septimo quoque orbus apud Judæos cessare moris est, exemplo septimorum dierum; et in hoc Ptolemæus, obsidionis requiem nactus, fratribus Joannis una cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cothila [Cotilas] cognominatus est, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ad ea quæ per Simonem passus fuerat iratus in Judæam ducit exercitum, ibique assidens Hierosolymis Hircanum obsidebat: ille autem patefacto sepulcro David, qui regum ditissimus fuerat, ablatisque inde pecuniæ plus quam tribus millibus talentorum, et Antiocho persuasit, trecentis ei talentis datis, ab obsidione cedere, priusque Judæorum pravitatis opibus alere peregrina cepit auxilia.

Hircanus deinde, morte Antiochi cognita, statim ad Syriæ civitates expeditionem paravit, vacuas eas propugnatoribus esse ratus, quod ita erat. Nam et Medabam, et Samogam, et Sychimam, et Garizim cum vicinis cepit, et superbum Cirthæorum [Cuthæorum] genus adjacentia sano loca colentium, exemplo ejus quod est Hierosolymis ædificato. Capit autem Idumææ quoque non paucas alias civitates, et præterea Adoreon [Aoracum] et Marasan [Marisam]: in Samariam vero usque progressus ubi nunc est Sebaste civitas, ab Herode rege condita, ex omni ^D parte concludit filiosque suos Aristobolum et Antigonom obsidioni præfecit: quibus nihil renitentibus ad hoc famis necessitate, qui erant inter civitatem, venerunt ut insuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi advocant Spiritus Domini cognominatum, qui cum prompta ejus voluntate paruisset, ab Aristobulo et Antigono superatur, et ille quidem ad Scythopolim usque persequentibus commemoratis fratribus effugit.

Hi vero in Samariam reversi multitudinem intramurum iterum compellunt et expugnata civitate, ipsamque diruunt et habitatores captos abducunt. Prospere autem gestis secedentibus, alacritatem

^b Quæ sequuntur ex Josepho translata fœda passim et insanabili corruptione laborant.

refrigescere non sinebant, sed cum exercitu Scythopolim usque progressi, et ipsam percusserunt, et agros inter Carmelum omnes inter se partiti sunt. Secundarum rerum Joannis et filiorum ejus invidia seditionem gentium concitavit, multique adversus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello devicti sunt. Reliquum vero tempus Joannes cum fortunatissime viveret et optime res per annos triginta tres administrasset, quinque relictis liberis moritur. Vir plane beatissimus, et qui nullam dedisset occasionem cur ei causam de fortuna quispiam quereretur. Denique tria vel præcipua maxime solus habebat: nam et gentis princeps et pontifex erat, et præterea propheta, cum quo Deus colloquebatur, ut futurorum nihil penitus ignoraret, quia et de duobus mulieribus filiis suis quod rerum domini permansuri non essent antevidit atque prædixit.

Tenuit autem ipsum pontificatum post patris obitum, secundum chronicorum fidem annis viginti sex. Pater ejus autem Simon ante eum pontifex fuit annis octo, ante quem Jonathas frater ejus annis decem et octo. Judas quoque, frater Jonathæ et Simonis, tribus tantum annis pontificatum habuit, licet holla plura cum ducibus regum Syriæ ante gesserit. Post Joannem quippe Aristobolus, filius ejus, pontificatum apud Judæos accepit, qui rex pariter fieri volens, diadematis sumpsit insigne.

Post quadringentos octoginta quatuor annos Babylonice civitatis, hic Antigonum fratrem suum dolo interfecit, et uno anno in regno expleto, miserabili morte fratricida vitam finivit cui successit frater ejus Amieus [Jamneus], qui et Alexander, in regnum, quod tenuit viginti septem annis, tam crudeliter, ut etiam irritata plebe sibi quærenti ab his quidnam faciens animos sibi plebis reconciliaret, responsum est: Si moreretur; vix enim forte cum mortuo, tam gravia perpessi, in gratiam reverterentur, ut odia adversus defunctum deponerent. Quibus excitatus bellandique assuetudine multis necatis, reliquos coegit in urbem cui nomen Belselel; cui expugnatio acerbiorum solito pestem invexit, tam sævo crudelitatis processu, ut ex eo numero octingentos in medio civitatis circumfigeret [crucifigeret], quorum in conspectu conjuges eorum filiosque jugulari jussit. Hæc spectabat accubans in medio concubinarum, lætus inter vina et pocula, sed magis sanguine quam vino inebriatus.

Hoc solo facto amplius populum quam bello teruit, ita ut proxima nocte Judæorum octo millia ultra Judæam descenderent, quibus fugæ finis mors Alexandri foret; eo mortuo Alexandra uxor ejus, quæ et Salma [Salome] cognominata est, regnavit Hierosolymis annis novem. Dehinc duobus fratribus filiis Alexandri, Hircano et Aristobulo, de imperio dinicantibus, occasionem habuere Romani ut Judæam invaderent. Ita Pompeius Hircano invitante Hierosolymam venit, capta urbe et templo desolato usque in Sancto sanctorum accessit, Aristobolum minorem fratrem suum secum adducit, pontificatum

A vero confirmat atque Antipatrum, Herodis Ascalonitæ filium, procuratorem Palæstinæ facit. Sicque Hircanus animo deses, adjuvante Antipatro prædicto procuratore, tenuit pontificatum annis triginta quatuor. Postea autem Antipatro per venenum in convivio necato, Herodes, filius ejus, successit in regnum, qui et Hircanum interfecit. Hinc et Herodes, prædicti Antipatri Ascalonitæ et matris typidis [Cypriidis] Arabicæ filius, a Romanis Judæorum suscepit principatum: cujus tempore, Christi nativitate [vicina] regnum et sacerdotium Judææ, quod prius per successiones annorum tenebatur, destructum est; completa propheta, quæ ita per Moysen loquitur: *Non deficiet princeps ex Juda, neque dux de femoribus ejus, donec veniat cui repositum est; et ipse erit expectatio gentium (Genes. xliix).*

In hoc loco et Christus, quem Danielis Scriptura præfatur (Dan. ix), accepit finem. Nam usque ad Herodem, Christi [id est] sacerdotes erant reges Judæorum, qui imperare cœperunt a sexagesima quinta olympiade et instauratione templi sub Dar'io usque ad Hircanum, et ad centesimam et octogesimam sextam olympiadem, annis quadringentis triginta tribus in medio transactis: quos Daniel quoque significat dicens: *Et scies, et intelliges ab initio sermonis respondendi et ædificandi Hierusalem usque ad Christi principatum, hebdomadæ septem, et hebdomadæ sexaginta duæ.* Quæ sexaginta novem hebdomadæ faciunt annos quadringentos octoginta tres, in quibus Christi, id est sacerdotes, per unctionem consecrati regnaverunt usque ad Hircanum: quo, extremo omnium, a Parthis capto, Herodes, Antipatri filius, nihil ad se pertinentem Judæam ab Augusto et senatu accepit, filiique ejus post eum regnaverunt [usque] ad novissimam captivitatem Hierosolymorum, nequaquam sacerdotalis generis pontificibus constitutis, neque perpetuitate vitæ secundum legem Moysi servientibus Deo. Ignobiles vero quidem, et alio tempore alii, et nonnulli unius anni sive modico amplius, et a Romanis sacerdotium emebant. Quæ omnia et Daniel propheta vaticinatus est dicens: *Et post hebdomadas septem et septuaginta duas interibit chrisma, et judicium non erit in eo, et templum sanctum corrumpet populus: duce veniente cadentur in cataclismo belli; et in sequentibus: Et super templum, inquit, abominatio desolationum: et usque ad consummationem temporis consummatio dabitur super desolationem.* Herodes Avanelum [Ananelum] quemdam de Babylone accitum, pontificem constituit Judæorum, et post exiguum temporis Aristobolum fratrem uxoris suæ, nepotem Hircani, successorem ei dedit: quo postremum [post annum] interfecto rursus Ananelo reddit sacerdotium. Nec jam fuit successio legalis in sacerdotium, sed sine ipsius legis et sacerdotii appropinquante, confusa erant omnia. Hic autem Herodes strenuus fuit in actibus belli et in gubernatione regni atque instauratione ædificiorum, sed infelicissimus ac crudelissimis moribus; apud Hierosolymam multas et magnas ec-

clesias construxit; Samariam, olim in cineribus sedentem, a fundamentis suscitans, in honorem Augusti Sebasten appellavit, et in Paneade, id quod Pannon vocatur exstruxit; Cæsaream in nomine Cæsaris condidit, quæ prius Turris Stratonis vocabatur. Condidit præterea Antidana et Antipatridam atque Herodianam in honorem Patris Antipatri et suam exstruxit. Innumerabilia quoque opera in singulis urbibus quas regebat solertissime ædificavit. Sed inter Hircanum, qui olim sacerdos Judæorum fuerat, de captivitate Parthorum regressum, et filium ejus, qui sacerdotio patris successerat, interfecit: sororem quoque ejus uxorem suam cum duobus filiis propriis jam adolescentibus, et matrem uxoris occisæ, socrum suam, crudelissime necavit: siquidem ipse Herodes, ne ignobilis forte et a Judæorum semine argueretur extraneus, combussit libros omnes quibus nobilitas gentis Judææ in templo servabatur adscripta, ut, deficientibus probamentis, et ipse ad hanc pertinere putaretur, insuper et ut suam soblem [sobolem] regio illorum generi commiseret. Deside femina Hierosolymitana, quam privatus acceperat uxorem, et a nato Antipatro filio, sociat sibi Mariannam filiam Alexandri, neptem Aristoboli fratris Hircani, qui ante eum rex erat genti Judæorum. Hæc quinque filios ei genuit, quorum duos, Alexandrum et Aristobolum, ipse necavit in Samaria; nec multo post et matrem filiorum, qua nil charius noverat, simili scelere peremit, e quibus Aristobolus Herodem ex Berenice susceperat filium, quem in Actibus apostolorum ab angelo percussum legimus (Act. xii). Nec non ad ea quæ supra crudeliter gesserat et hoc addidit ut virum sororis suæ Salome interficeret, et cum eam alii tradidisset uxorem, et hunc necavit; scribas quoque et interpretes divinæ legis simili scelere occidit.

Cum autem Christi Domini nostri nativatem, quod in anno tricesimo secundo regni ejus in Bethlehem natus est, magistrorum indicio cognovisset, universos parvulos jussit interfici. Sed postquam regni sui tricesimum annum septimum expleverat vel [aquæ] intercutis morbo, et scatentibus toto corpore vermibus, miserabiliter digne moritur. Qualiter autem de fine Herodis Josephus narrat non incongruum videtur huic opusculo nostro inserere, qui hoc modo refert (*Antiq. lib. xvii, cap. 9*). Nam febris quidem non mediocris erat, prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem, assiduis autem vexabatur colli tormentis, pedesque tanquam ex intercutis aquæ vitio tumuerant, quoniam et inflatio ventriculi putredoque testiculorum vermiculos generabat, ac præterea creber anhelitus et interrupta eum suspiria membrorumque omnium contractio fatigabant, ut qui hæc ad Divinitatem referebant, pœnas eas esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamvis cum tot vitiorum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat et remediis excogitatis salutem sperabat. Denique Jordanem transgressus, apud Collirem [Callirhoen] aquis calidis utebatur,

A quæ in lacum feracem bituminis, qui Aphaklitis vocatur, effluentes, pro dulcedine potiti [potabiles] sunt. Ibi autem corpus ejus, quod medicis oleo calidiorè foveri placuerat, in dolium plenum demersum ita dissolutum est, ut et lumina, quasi mortuus, resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. Desperata vero salute et militibus quinquagenas drachmas multamque pecuniam in rectoribus atque amicis dividi jussit. Cum autem rediens in Hiericho venisset, atrabili correptus, et ipse pene morti immittebatur, factum nefarium excogitavit: collectos enim cujusque vici ex omni Judæa nobiliores in locum cui nomen est Hippodromo concludi præcepit, deinde sorore Salome et Alexandro marito ejus ad se vocatis, Scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Judæos, verum per alios lugeri potero et clarissimos honores assequi sepulturæ, sicque [si quæ] ipse præcipio feceritis: hos viros quos habetis in custodia, cum animam efflaverò, statim militibus circumdatos occidite, ut invisæ mihi omnis Judæa omnisque domus illacrymet: et simul, his mandatis, legatorum quos Romam miserat epistolæ sunt allatæ, quibus Archelaum jussu Cæsaris intemperatum (sic) et Antipatrum morte damnatum esse indicabatur, quem an pater in exilium dare mallet, id permisisse Cæsarem scriptum erat.

Herodes autem, paululum hoc nuntio recreatus, rursumque doloribus victus, inedia et morbi pariter violentia viribus distendebatur; sicque fatum prævenire conatus est, sumpo quoque malo et cultellum poposcit, sectum enim comedere consueverat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum vero Aciabu consobrino ejus accurrisset et manum continuisset, ululatus maximus in regia statim exortus est, quasi rex esset mortuus; excitatus est eoque propere audito Antipater, fiduciam reperit, lætusque jam custodes, promissa etiam pecunia, rogabat ut se solverent atque dimitterent, quod eorum princeps non solum ne fieret obstitit, sed et regi velociter nuntiavit: ille autem, fortius exclamans quam vires ægrotantis valebant, continuo, satellitibus missis, occidit Antipatrum et in Hircanio sine ullo honore sepeliri jussit. Deinde rursum corrigit testamentum et successorem quidem Archelaum, natu maximum Antipatri fratrem, scribit; tetrarcham vero Antipam. Post interitum autem filii sex diebus exactis moritur, annis quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonom, regno potitus: triginta vero et septem postquam a Romanis declaratus est; anno itaque imperii Augusti quadragesimo septimo mortuus est, pro quo substitutus ab Augusto filius ejus Archelaus regnavit annis novem, id est usque ad ipsius Augusti finem: tunc enim non ferentibus ultra, sed accusantibus apud Augustum, ferocitatem ejus videns, Viennam urbem Galliæ relegatur, et ad minuendam Judaici regni potentiam insolentiamque domandam, quatuor fratres ejus pro eo tetrarchæ constituti sunt, Herodes, An-

upater, Lysias et Philippus, deinde vero Archelaus. Post Archelaum vero Herodes tetrarcha Judææ gentis tenuit principatum annis viginti quatuor, cui Tiberius imperator hanc dederat potestatem, cujus anno duodecimo Pilatus in Judæa procurator ab eodem dirigitur, atque ibi per decem annos continuos usque ad ipsum pene finem Tiberii perduravit. Anno quinto decimo Tiberii Caesaris (*Luc. 11*), similiter et regni Herodis quinto decimo, ut historiae produnt, Joannes filius Zachariæ, in deserto juxta Jordanem fluvium prædicans, Christum Filium Dei in medio horum esse testatur : quem prædictus Herodes, Herodiade uxore Philippi fratris sui suadente, in convivio ob saltatricis puellæ petitionem decohere jussit, sicut sacrum Evangelium manifeste demonstrat (*Matth. xiv*). Ipse quoque Dominus Jesus Christus hinc in populos salutarem viam annuntiat signis atque virtutibus vera comprobans esse quæ dicebat. Similiter et octavo decimo anno utriusque principatus Jesus Christus, secundum prophetas qui de eo fuerant prælocuti, ad passionem venit : ubi huic Herodi per Pilati missos præsentatus, non fide receptus, sed per fastum mundanum spretus, indulus veste alba, iterum remissus est ad Pilatum, a quo per militum officium crucifixus, tertia die resurrexit a mortuis. Refert autem divina Scriptura initium evangelicæ prædicationis anno decimo quinto Tiberii Caesaris inchoasse, et ipsum Jesum omne doctrinæ suæ tempus exegisse sub pontificibus Anna et Caïpha, quo scilicet anno pontificatus tempore incipiente docere cœperat, et usque ad initium Caïphæ pertenderat, in quibus spatiis vix toti quatuor concluduntur anni. Legalibus porro præceptis jam per illud tempus et ambitione cessantibus : nulli quippe pontificatus honore Judææ vel generis merito reddebatur : sed Romana potestate aliis nunc, item aliis summum sacerdotium præstabatur, ita ut annuis cessationibus mutarentur. Denique jam idem Josephus (*Lib. xviii Antiq., cap. 4*) refert quatuor per ordinem usque ad Caïpham pontificatus officio post Annam esse perfunctos, his verbis scribens :

Valerius Gratus, Anna sacerdotio perturbato, Ismaelem designavit filium Bassi ; sed et hunc non multo post abiciens, Eleazarum, Annæ pontificis filium, pontificatui subrogavit. Primo annum vero et hunc arcet officio, et Simoni cuidam, Cami filio, pontificatus tradidit munus, quo non amplius et ipse quam unius anni spatio perfunctus, Josephum, cui et Caïphas nomen fuit, accipit successorem. Sic per hoc omne tempus quod Dominus et Salvator noster in terris docuisse describitur, intra quadriennium temporis spatia, in quo quatuor istæ, quas Josephus memorat, successiones pontificum describuntur, vix per annos singulos quilibet administravit. Qualiter autem Herodes tetrarcha regnum amiserit Josephus prodit, dicens : Accusato Herode tetrarcha, Agrippa filius Aristoboli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit : illo autem non suscipiente accusationem, residens Romæ aliquorum quidem potentum

notitias ambiebat ; maximis autem colebat officiis Germanici filium Gaium, cum adhuc esset privatus. Quodam autem die inter copiosum epularum apparatus, quibus apud eundem edebatur, ad ultimum extentis manibus aperte cœpit Dominum precari ut, celeriter defuncto Tiberio, Gaius daretur imperium. Quod cum Tiberio nuntiatum esset, statim concludi jussit Agrippam, qui sub grandi ærumna usque ad mortem Tiberii in carcere per menses sex tenebatur : sed defuncto eo post regnum annorum decem, dierum trium, succedens in imperium Gaius Cæsar absolvit Agrippam a vinculis et tetrarchiam Philippi (jam enim iste decesserat) ei tradidit regemque appellavit. Cum autem venisset in regnum, Agrippas Herodis tetrarchæ cupiditates per invidiam suscitavit : irritabat autem eum maxime in specie regni Herodis uxor exprobrans ei concordiam, et dicens quia per id quod noluerat ad Cæsarem navigare careret potestate majore. Nam cum Agrippam ex privato regem fecisset, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare. His adductus Herodes venit ad Gaium, atque ob avaritiam vehementer increpatus in Hispaniam fugit : secutus quippe fuerat accusator Agrippas, cui et tetrarchiam illius Gaius adjecit ; atque ita Herode quippe in Hispania peregrinante, secum et uxor Herodias decessit. Pontius autem Pilatus, præses eodem anno quo Salvator passus est, secreto noctis imagines Cæsaris in templo statuit, ut Josephus tradit, et hoc primæ seditionis et turbarum evidens causa exstitit. Postea vero sacrum thesaurum, quem corbonan Judæi vocant, in aqueductum Jerosolymorum expendens, secundæ seditionis præbuit semina. Sed cum de Christianorum dogmate idem Pilatus ad Tiberium referret et de ipsis Redemptoris gestis, passione ac resurrectione aliqua memoraret, Tiberius retulit ad senatum ut inter sacra cætera reciperentur. Verum cum ex consulto patrum Christianos eliminari Urbe placuisset, Tiberius per edictum accusatoribus Christianorum comminatus est mortem, sicut scribit Tertullianus in Apologetico. Multi senatorum et equitum Romanorum ab eodem interfecti. Igitur Judæos pro commisso scelere ultio divina damnabat : sed et ipse Pilatus, qui in Salvatore iniqui judicis fuscus officio est, iisdem temporibus Gaii tantis ac talibus malorum cladibus cruciatus est, ut propria se manu transverberasse et nefariam vitam vi abjecisse referatur. Nec enim poterat tanti piaculi minister impunitus evadere, sicut in historiis Græcorum invenimus, eorum duntaxat qui olympiadas scribunt, et annuales rerum gestarum libros ad posteritatis memoriam condunt. Agrippa autem et qui Herodis filius Aristoboli, post interfectionem Jacobi filii Zebedæi, Petrum apostolum misit in carcerem (*Act. xn*), et persecutionem credentium in Christum excitavit : sed non impunitus evasit. Sic Lucas in Actibus apostolorum manifestat, et Josephus in xviii libro Antiquitatum commemorat, qui de eodem hoc modo refert (*Lib. xix Antiq., cap. 8*) : Tertium, inquit, an-

nam imperii Judææ totius expleverat, cum forte Cæsarem, quæ prius Turris Stratonis vocabatur, advenit, ubi cum in honorem Cæsaris spectacula civibus erexit, votivo, ut videbatur, salutis Cæsaris die; cuniquè illuc totius provinciæ viri honore et facultatibus præditi convenissent, secundo spectaculorum die indutus veste fulgenti ex auro argentoque mirabiliter contexta, incipiente die, procedit ad theatrum, ubi cum primos solis radios argenti vestis gratia suscepisset, repercusso splendore, duplicatam spectantibus lucem fulgor metalli vibrantis effudit, ut intuentibus perstringeret aciem terror aspectus, et per hoc plus aliquid de eo quam humanæ naturæ est artifex arrogantiæ mentiretur; illico adulantis vulgi concrepant voces, honorem sonantes, sed [soli] oritur conferentes, et hinc atque inde adulatoribus conclamantibus, deus appellaretur, utque fieret propitius simpliciter exoratur, dicentibus populis quod nunc usque ut hominem te timuimus, sed ab hoc jam supra humanam te esse naturam fatemur. Sed rex acclamationem contra fas habitam non repressit, nec impietatem illicitæ adulationis exhorruit, donec respiciens paulo post viderat supra suum verticem in sine sedimentum bubonem, quem sensit continuo exitus sui ministerium, quem prius noverat provisorem honorum. Et ecce repente cruciatus eum ex dolore incredibili ventris atque inflatione corripuit, respiciensque ad aulicos: En, inquit, ille ego deus vester vitam mutare compellor confestim, quædam divina virtus nuper collatas in me falsas arguit voces, et qui modo dicebar immortalis a vobis, jam rapior in mortem: sed suscipienda est sententia, quam Deus statuit. Nam et viximus haud contemnendi, et longævitate quæ beata putabatur explevimus; et cum hoc dixisset, vi doloris vehementius agitated, instanter ad palatium reportatur, cumque divulgatum esset eum propediem moriturum, ingens multitudo totius ætatis et sexus conveniens, more patrio super cilicia strati, omnipotenti Deo pro regis incolumitate supplicabant. Omnis autem domus regia planctibus et gemitibus personabat, cum interim rex ipse in excelso solarario recubans et deorsum respiciens, ac pronos prostratosque omnes cum flatibus prævidens, non ipse quidem temperabat a lacrymis. Continuis vero quinquè diebus ventris doloribus cruciatus vitam violenter abrupti quinquagesimum ætatis quartum agens annum, regni vero septimum, quatuor etenim sub Gaio Cæsare annis regnans, at Philippi Tetrarchiam tribus annis obtinens: quarto autem et Herodis sibi adjungens, tribus vero reliquis annis sub Claudio Cæsare exactis. Post Agrippam patrem regnum Judææ tenentem annis sex filius ejus Agrippa a Claudio substituitur in regnum, quod tenuit annis viginti sex, hoc est, usque ad secundum annum Vespasiani, quando urbis excidium factum est. Qualiter autem Josephus de hoc narret (*Lib. xx Antiq., cap. 13*), hoc in loco ponendum esse censuimus. Claudius, inquit, Agrippam filium Agrippæ Judæarum regem constituit; Flentem [Cuspium Fadum]

A vero totius provinciæ, Samariæ quoque, Galiliæ et regionis quæ dicitur trans Jordanem, procuratorem misit. Et post pauca addidit hæc: Inflammatur autem et seditio acerbissima a pontificibus adversum sacerdotes et primos plebis Jerosolymorum, quorum singuli conquerentes inducunt [turbas] perditorum, juvenum et novis legibus gaudentium, et quisque eorum videbatur esse princeps. Et conferentes semetipsos ad lites, alterutris derogabant et se lapidibus obruebant, nec quisquam erat qui coerceret: sed agebantur omnia tanquam in urbe non habente rectorem. Igitur pontifices in tantam venere penuriam, ut, servis suis ad areas missis, invaderent decimas quæ sacerdotibus debebantur; accidebat ut nonnulli ex minoribus sacerdotibus, quorum alimoniam direpte fuerant, inedia deperirent: ita seditio violentia jus fasque confuderat. Item post pauca subjungit et hoc: nonnunquam autem et in media civitate concurrentes se trucidabant; præcipue in diebus festis, sicarii plebibus admisti, occultatis pugionibus oberrantes, ut quisque designatus eis, si cominus incederet, eum perimebant, et arte nefaria cum corruisset is quem occulto vulnere straverunt, tumide ipsi percussores velut indignari se simulabant adversus eos qui hoc in media urbe committerent; atque hoc modo occulta eorum facinora permanebant, et primum omnium ab iis Jonathas pontifex interficitur, post illum quamplurimi jugulantur, ut jam ita ipsis mortibus esset gravior metus mortis, dum unusquisque quasi in procinctu semper positus, per momenta singula speraret interfici.

Cum autem Claudius, annis quatuordecim in imperio expletis, mensibus septem, diebus viginti octo, defunctus est, accepit imperium [Nero], quod tenuit annis quatuordecim, mensibus septem, et diebus viginti octo. Hujus secundo anno Festus Judææ procurator successit Felici, a quo Paulus Romam victus mittitur, biennium in libera manens custodia (*Act. xxv*). Post hæc ad prædicandum dimittitur, necdum Nerone in tanta erumpente scelera, quanta de eo narrant historiæ; Jacob frater Domini cum triginta annis Jerosolymorum rexisset Ecclesiam (*Act. xii*), septimo Neronis anno trucidatur a Judæis, vindicantibus in illo quod Paulum interficere nequiverunt. Festo magistratui Judææ successit Albinus, Albino Florus, cujus luxuriam et avaritiam cæteraque flagitia non ferentes Judæi, contra Romanos rebellaverunt; adversus quos Vespasianus, magister militiæ, transmissus plurimas urbes Judææ cepit. Nero primus super omnia scelera sua et Christianos persequitur, quorum ex numero Romæ Petrum cruce, Paulum occidit gladio. Hic jure militari nihil omnino ausus, Britanniam pene amisit. Nam duo sub ea nobilissima oppida illic capta atque eversa sunt. Denique vero cum a senatu quæreretur ad pœnam, e palatio fugiens, ad quartum Urbis miliarium, in suburbano liberti sui, inter Salariam et Numentanam viam, semet interfecit, ætatis trigesimo secundo, atque in eo omnis Augusti familia consumpta est.

Post Neronem vero Galba in Iberia, Vitellius in Germania, et Otho Romæ imperium arripserunt : Galba septimo mense imperii sui in medio Romanæ urbis foro capite truncatur; Vespasianus duobus præliis superatos Judæos ad necem compulit; Otho, tertio regni sui mense, venatum [apud Bebricum] propria manu occubuit; Vitellius a Vespasiani ducibus in Tiberim projicitur. Romanorum septimus regnavit Vespasianus annis octo, mensibus undecim, diebus viginti duobus, qui apud Judæos imperator ab exercitu appellatus, et bellum cito filio commendans Romanam per Alexandriam proficiscitur. Cujus secundo anno Titus Judæa capta et Jerosolymis subversis, sexcenta millia virorum interfecit. Josephus vero sciens affirmat sexcenta [undecies centena] millia virorum gladio et fame periisse, et alia centum millia captivorum publice venundata. Ut autem tanta

A multitudo Jerosolymis reperiretur causam Azymorum fuisse refert, ob quæ ex omni gente Judæi ad templum confluentes, urbe quasi carcere sunt reclusi : oportebat enim in iisdem diebus Paschæ eos interfici, in quibus Salvatorem crucifixerunt. Colligitur autem omne tempus in secundum annum Vespasiani et novissimam Jerosolymorum eversionem, a decimo quinto anno Tiberii Cæsaris, et ab exordio evangelicæ prædicationis anni quadraginta duo. A captivitate autem quam ab Antiocho perpersi sunt, anni ducenti triginta octo [novem]. Porro Darii secundo anno, sub quo rursam templum ædificatum est, anni quingenti nonaginta. A prima autem ædificatione templi sub Salomone usque ad novissimam ejus ruinam, quæ sub Vespasiano facta est, anni

B quingenti nonaginta mille ducenti [anni undecies centeni et duo].

IN LIBRUM SECUNDUM.

Secundus liber Machabeorum Historiæ, licet brevior sit priori ejusdem operis libro in historica narratione, antiquiora tamen quadantenus replicat tempora, excepto quod ille Alexandri Magni Macedonis in principio sui brevem facit commemorationem. Nam et Seleuci regis, cognomento Nicanoris, in Judæos commemorat iste beneficia, quem Historia Antiquitatum Josephi et chronica Eusebii testantur Judæos in republica sua digne efficere [effecisse], et æquum eis honorem cum habitatoribus Macedonibus et Græcis deputasse; similiter et Antiochus Magnus, testantibus supra memoratis auctoritatibus, eos crebris epistolis laudat, et multiplicibus muneribus donat. Habet quodammodo idem liber diversam a priori narrationem, sed tamen historiæ non destruit veritatem : quia licet multa prioris libri contineat testimonia, tamen nonnulla interserit quæ in illo non inveniuntur. Scriptus enim ab his videtur qui morati sunt in terra Juda, ad eos qui in exteris fugerunt regionibus. Unde idem ita incipit.

CAPUT PRIMUM.

Judæis in Ægypto dicunt Judæi Hierosolymis salutem. Antiochus occisus est in templo Naneæ. De igne sacrificii abscondito in puteo. Oratio Neemiæ talis erat, quod regi Persarum manifestum factum est miraculum mutationis ignis et aquæ et e converso.

Fratribus qui sunt per Ægyptum Judæis salutem dicunt fratres qui sunt in Jerosolymis Judæi, et qui in regione Judæa, etc. Demetrius hic (sub quo se orasse Jerosolymitæ commemorant) in Ægypto constitutus ipse est : qui post Antiochum Eupatorem Asiæ et Syriæ regnavit, qui et ipse cognominatus Sother, hoc est salvator. In hunc enim annum numerus hic computatus est, hoc est, centesimus sexagesimus nonus decurrit. Nam Antiochus Epiphanes, qui post centesimum tricesimum septimum regni Græcorum cœpit regnare, regnavit an-

nis undecim. Antiochus Eupator annis duobus, et Demetrius Sother annis duodecim, qui sunt anni a principio regni Seleuci Nicanoris, regis Syriæ, a quo regni Græcorum computantur tempora, usque ad finem Demetrii centesimo sexagesimo secundo, quibus adficiantur anni septem de regno Alexandri, qui ignobilis et vitiosus, indignusque regia dignitate a Pompeio Trogo describitur, sed cum regnum tenuisse describatur annis decem [septem], sunt centum sexaginta novem. Dicamus et aliter, primus post Alexandram Asiæ regnavit Antigonus annis decem et novem; post quem Demetrius, qui et Poliorcetes, regnavit decem et septem annis. Hic ergo Demetrius decimo septimo anno regni sui semetipsum Seleuco tradidit, et conjuncta est Asia regno Syriæ anno Seleuci Nicanoris vigesimo octavo. Si ergo cœperimus computare nunc seriem annorum a primo anno regni Antigoni, qui regnavit in Asia annis septem antequam Seleucus in Syria regnare cœpisset, præponentes eosdem septem annos regno Seleuci, et eo modo computum annorum regnum Syriæ usque ad novissimum annum Demetrii Sotheris perdaxerimus, summa prioris numeri tota ibi invenitur. Sed mirum quomodo in sequentibus dicitur Judas in centesimo octagesimo octavo anno cum senatu Aristobulo, magistro Ptolomæi regis, dixisse salutem et mandasse de purificatione templi, quam ipsi facturi erant quinta et vicesima die mensis Casleu; cum Judas in priori libro supra dicto Demetrio vivente legatur multo ante esse defunctus : siquidem sexto anno Demetrii secundum chronicorum fidem invenitur occisus. Sed quia incerti sunt ipsi auctores librorum, non absurde videntur in computatione temporum discrepare, maxime cum in legalibus libris LXX Interpretum editio cum Hebræica veritate in computo annorum multum discordet.

Nos Judæi scripsimus vobis in tribulatione et impetu, qui supervenit nobis in istis annis, etc. Jason ipse est frater Oniæ pontificis, quem sequentia istius libri narrat ad Antiochum Epiphanem, hoc est nobilem, propter ambitionem summi sacerdotii convolasse, eique persuadere ut gentilem ritum Jerosolymis institueret.

Populus qui est Jerosolymis et in Judæa senatusque, etc. Aristobolus hic natione fuit Judæus, sed Peripateticus philosophus esse agnoscitur, qui ad Philometorem Ptolemæum explanationum in Moysen Commentarios scripsit, ut chronographi produnt, quo et tempore Syriæ et Asiæ regnabat Antiochus Epiphanes.

De magnis periculis a Deo liberati magnifice gratias agimus ipsi, etc. Qualiter autem Antiochus Epiphanes, qui mala Judæis ultra omnes reges qui ante se fuerunt in Syria infligebat, regnum perdidit, et vitam finierit, liber prior historiæ istius commemorat, et Josephus in historiæ Antiquitatis Judaicæ libro duodecimo testatur dicens: Rex Antiochus, superiorem provinciam percurrens, audivit civitatem Persarum divitiis excellentem, Elimaidam nomine; pretiosissimumque templum in ea Dianæ et omni specie ornamentorum plenum; insuper et arma et loricas reliquisse audierat filium Philippi regem Macedonum Alexandrum. Commotus ergo egreditur contra Elimaidam, et obsidebat eam: his vero qui in ea erant minime terribis impetu ejus neque obsessione, sed pertinaciter repugnantibus, spe deceptus decessit. Nam exeuntes civitatem fugaverunt, et persequabantur eum usque ad Babyloniam, ubi cum post multam suorum militum amissionem venisset, quidam de Judæis nuntiavit illi et ducum perditionem, quos pugnare contra Judæos reliquerat, et crevisse fortitudinem Judæorum. Sub priorem itaque curam hoc crescente malo, incurrit in ægritudinem, qua diu tenente et crescentibus passionibus intellexit quod moreretur. Convocansque amicos morbum suum eis atrocem esse indicavit. Confessus hæc ideo se pati quod Judæorum gentem affligens templum expoliasset, Deumque contempsisset: quo dicto, illico exspiravit. Unde miror Polybium Megalopolitam, quod, vir bonus existens, dicit ideo periisse Antiochum quia voluit templum Dianæ in Persida devastare. Nam qui nullatenus egit peccatum, sed tantum cogitavit, nullo reatu tenebatur. Si autem Polybio videtur ideo Antiochum vitam finisse, multo plus verisimile videtur propter templi Jerosolymitani oxidium sacrilegum regem periisse.

CAPUT II.

Sequitur ut supra.

Facturi igitur quinta et vicesima die mensis Cas'len purificationem templi, necessarium duximus significare vobis, etc. Hæc quippe quæ Jerosolymitani Judæi scribentes ad eos qui per Ægyptum fuerunt Judæos de igne reperto in puteo in similitudinem aquæ crassæ converso, neque in Esdræ, neque in Nehe-

miæ scriptis aut dictis alicubi reperire potuimus, sicut nec illud quod in posterioribus de arcæ et tabernaculi absconsione per Jeremiæ assertur, nullo modo in ipsius Jeremiæ libro scriptum inveniri potest. Unde constat hoc illos aut majorum suorum traditione didicisse, aut in apocryphis eorum libris exarata reperisse. Nos ergo, quod incertum est non curiose inquirentes, ad ea quæ certa canonicorum librorum attestatione esse manifestum est, calamus convertamus.

CAPUT III.

Prodidit Simon dona templi Dei; mittitur Heliodorus ut ea auferat; sacerdos et populus deprecantur Dominum ut deposita custodiantur. Heliodorus, volens spoliare templum, correptus est: liberatur a plaga per sacrificium oblatum.

Igitur cum sancta civitas habitaretur in omni pace, etc. Igitur quia varii sub diversis regibus erant pontifices, necessarium judicavimus juxta narrationem historiographorum nomina recitare illorum qui pontificatum regum temporibus habuerunt, nec non et eorum qui post captivitatem Babylonie in gente Judæa fuerunt, ut ea clarior appareat historiæ veritas. Primus siquidem Sadoch pontifex fuit templi quod Salomon ædificavit; post eum vero Achimaas, filius ejus, in honorem successit; post hunc autem Joram, et post eum Anxidranus. Deinde Judas, post Judam vero Sudeus. Post hunc Hylus, Hylo vero successit Joatham: tum rursus Urias, Uriæ vero Nerias. Post Neriam autem Odeas fuit. Post hunc vero Sella, deinde Elchias. Post hunc Zara, et post hunc fuit Josedech, qui captivus in Babyloniam deductus est. Isti siquidem in pontificatum filii patribus per ordinem successerunt. Post Josedech autem filius ejus Joannes sacerdotium accepit, sub quo templum reædificatum est; et post hunc Joachim filius ejus. Defuncto autem et hoc Joannes filius ejus honorem suscepit: finiente vero vitam Joanne succedit primatui sacerdotum filius ejus Jaddus, sub quo rex Alexander Macedo Jerosolymam venit. Post quem Onias filius ejus clarus habetur. Post hunc Simon filius ejus, cui cognomentum Justus fuit, propter sollicitum in Domini religionem studium, et in cives suos pronam clementiam. Deinde Judæorum pontifex Eleazarus, frater Simonis, suscepit templi ministerium, filio Simonis Onia parvo admodum derelicto: qui Eleazarus, Ptolemæo Philadelpho petente, LXX Interpretes ad interpretandum legem divinam transmisit. Post Eleazarum autem avunculus ejus Manasses accepit sacerdotium. Post Manassen vero Judæorum pontifex Onias, Simonis Justifilius, clarus habetur: qui consuetam Ptolemæo regi tributa non reddens ad iram eum impulit. Verum Josephus, inter suos nobilis, legatus a Judæis ad Ptolemæum missus cum familiaritatem regis ob plurima meruisset in eum obsequia, dux Judææ et regionum finitimarum constituitur. Post Oniam autem Simon, Oniæ filius, Judæorum pontifex cla-

rus habetur. Sub quo Joannes, filius Sirach Sapientie librum componens, quem vocavit Pahareton, id est virtutum omnium capacem, et Simonis in eo fecit mentionem. Post Simonem autem Onias, filius ejusdem Simonis, insignis habetur: ad quem Lacedæmoniorum rex Arius legatos mittit: habuit regnante Syriæ et Asiæ Antiocho Magno et Seleuco Philopatore filio ejus usque ad Antiochum Epiphaneum; sub quo pontifice Onia hæc quæ de Simone præposito templi narrantur facta sunt, regnante in Syria et Asia Seleuco Philopatore, cum successit in regnum Antiochus Epiphanes. Simon autem, præpositus templi Jerosolymorum, ad Apollonium Phœnicis ducem confugiens, multis ei muneribus re promissis, sacerdotium sibi vindicare cœpit. Quo Seleucus audito Heliodorum mittit ad negotium providendum: qui cum in Judæam pervenisset inique dijudicans et multa prospera gerens divinis adversum se signis deterretur, et ad Seleucum revertitur. Onias autem sacerdos curaverat ut Simon profugus fieret, etc. Denique hæc historia secundum tropologiam regulam, insinuat quia omnes qui in superbia instigati sanctificationem Domini contaminare atque pollutis manibus indigne tractare præsumperunt, cœlesti judicio sunt puniendi, quia, Veritate attestante, *domus orationis est cunctis gentibus* (Matth. XXI; Isa. LVI), nec licet eam cuiquam facere speluncam latronum. Hinc et Psalmista ait: *Domum tuam decet sanctitudo, Domine, in longitudine dierum* (Psal. XCII). Nec licet ibi aliquid gerere vel condere, nisi solius Dei laudibus et orationibus vacare. Unde et ipse Dominus in Evangelio (Joan. II) eliminavit de templo vendentes et ementes in illo, et æs nummulariorum effudit, et cathedras vendentium columbas evertit. Hisque peractis erat quotidie docens in templo. Juxta allegoriam autem Onias, sacerdos Dei magnus et figuralis templi custos, significat Dominum Salvatorem, qui a Deo Patre pontifex factus in æternum secundum ordinem Melchisedech (Psal. CIX), veri Dei templi, quod est Ecclesia, custos et inhabitator est: quod nomen Oniæ satis exprimere videtur, interpretatur enim Onias *dolor Domini* sive *doloris Dominus*: et quis dolens Dominus melius dici potest quam Redemptor noster, de quo per Isaiam dicitur: *Vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum despectum et novissimum virorum, et viram dolorum et scientem infirmitatem: vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit.*

Heliodorus autem, invasor et spoliator ærarii Domini, paganos sive Judæos, sive et hæreticos significat, qui sine reverentia Dei donis abuti et in nefarium actum ea convertere voluit. Invadunt enim pagani thesaurum templi Dei cum fidem ac meritum Christi destruere conantur. Invadunt eum et Judæi eum religionem Christianam veteris legis cæremoniis confundere cupiunt. Invadunt et hæretici, quando veritatem Evangelii et sinceritatem legis Dei falsis dogmatibus corrumpere gestiunt. Sed,

Onia orante, descendit eques terribilis, arma habens aurea, ille videlicet de quo Joannes in Apocalypsi sua scripsit, dicens (Apoc. XIX): *Vidi cælum apertum, et ecce equus albus, et qui sedebat super eum vocabatur fidelis et verax, et cum justitia judicat: oculi ejus sicut flamma ignis, in capite ejus diademata multa, habens nomen scriptum quod nemo novit nisi ipse: et vestitus erat veste aspersa sanguine et vocatur nomen ejus Verbum Dei.* Orantibus quidem membris Christi succurrit ipse eis in auxilium, qui est *via, veritas et vita* (Joan. XIV); et ad debellandos inimicos et terrendas pravorum præsumptiones. Cujus equus erat incorruptus et vestis sanguinolenta, quia mors carnis ejus erat innoxia ipseque terribilis, quia valde mirabilis, atque judex justissimus est. Hic erat optimis operum adornatus, quia omnium virtutum decore splendor clarissimus. Cui omnia arma aurea, quia opera ejus mirifica: ipsius enim dono Ecclesia sua habet *scutum fidei, loriceam justitiæ, galeam salutis, et gladium Spiritus, quod est verbum Dei*; quibus armis ipse quotidie in membris suis pugnat contra hostes suos, videlicet hic eques cum impetu Heliodoro priores calces elisit, quia incarnationis sacramentum omnes prosternit hostes, hoc est Judæos, paganos et hæreticos, quatenus confusi ab immanitate scelerum aliquando desistant. Illi ergo duo juvenes qui cum ipso equite apparuerunt, *decori virtute, optimi gloria speciosique amictu, qui circumsteterunt Oniam ex utraque parte et flagellabant sine intermissione Heliodorum multis plagis verberantes*, significant doctores utriusque Testamenti, qui, circumstantes Christi incarnationem virtute fidei ac bonorum operum decori, gloria miraculorum optimi et amictu sanctæ scientiæ atque sapientiæ speciosissimi variis temporibus existentes, prædicationibus suis verberant pravorum insensibilitatem et ad terram decidere compellunt: sicque fiet ut iste qui ante templum aggressus est superbus, per correptionem disciplinæ appareat invalidus: quia *non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum* (Prov. XXI); quia *omnia quæcumque voluit, fecit in cælo et in terra, in mari et in omnibus abyssiis: et non est qui possit resistere voluntati ejus; Dominus universorum ipse* (Psal. CXXXIV). Quod autem Onias, offerens hostiam salutarem pro salute viri, salvavit ipsum Heliodorum multa caliginæ circumfusum, significat quod misericordia Redemptoris nostri sæpe ingratas et immeritis confert beneficium conversionis, quatenus per ejus gratiam qui semetipsum obtulit hostiam salutarem pro mundi peccatis, exuantur ab erroribus suis et liberentur a potestate Satanæ, cujus nequitia quondam captivi erant ad ipsius voluntatem, referant gratias Redemptori suo et laudem ejus prædicent in universa terra.

CAPUT IV

De insidiis Simonis proditoris contra Oniam. Jason muneribus corrumpit regem Antiochum. Sacerdotes festinant, neglectis sacris, ad ludum palæstre. Menelaus Jasonem excludit a Sacerdotio, cui successit Lysimachus, etc.

Sed post Seleuci vitæ excessum, cum suscepisset regnum Antiochus, qui Nobilis appellabatur, etc. De hoc Josephus ita narrat (*Antiq. lib. xii, c. 6*): Per idem tempus defuncto Onia principe sacerdotum, fratri ejus Antiochus sacerdotii contulit principatum, nam filius quem Onias reliquerat adhuc infans erat. Demonstrabimus autem singula in loco proprio, quæ ad hunc pæram pertinere videbuntur. Jesu vero (nam hic erat frater Oniæ) principatum sacerdotii rex abstulit iratus, et dedit eum minori fratri eorum, nomine Oniæ: Simonis namque tres filii hi fuerunt, ad quos principatus sacerdotii, sicut prædiximus, pervenit, et Jesu quidem Jasonem se nominavit, Onias autem Menelaus est nominatus. Seditionem itaque prius princeps sacerdotum Jesu adversus Menelaum concitavit, et divisa in utrumque populi multitudine, pro parte Menelai filii Tobiæ consistebant, populi vero pars plurima Jasonem adjuvabat. Unde laborantes Menelaus et filii Tobiæ ad Antiochum discesserunt, ad notitiam ejus producentes quod vellent patrias relinquere leges, et conversationem et mores [leges] observare Græcorum. Rogaverunt ergo eum ut permitteret eis ædificare gymnasium Jerosolymis: cumque concessisset, circumcisionem suam velaverunt ut non apparerent in denudatione Græcis esse dissimiles; cæteraque omnia relinquentes quæ illis mos patrius imponebat, aliarum facta gentium ritusque sectabantur. Hæc Josephus. Sed miror quomodo ipse Onia defuncto dicat Antiochum fratri Jasonis sacerdotium contulisse; cum hæc historia huic narrationi non concordet, sicut in sequentibus demonstrabitur. Denique Antiochus Epiphanes cum de regione Ptolemæorum, quam subito invaserat, senatus præcepto recessisset, in Judæam venit; ibique Jesu, qui et fratri Oniæ, pontificatum tradidit. Quo denique expulso, Oniam, cognomento Menelaum, successorem ei dedit; itaque ob sacerdotii dignitatem orta seditione inter principes, ingentium miseriarum semina pullulaverunt. Hæc ergo facta superbiorum atque transgressorum legis Dei non allegoriam aliquam ad ædificationem utilem nobis ingerit, sed, proh dolor! isto tempore imitatores facinoris sui plures inveniuntur, hi qui in Ecclesia populi Dei et sanguine ejus Filii unigeniti redempta præponuntur, deserta Evangelii doctrina et vera religione, a cultu unius Dei qui ibi commendatur ac insinuatur, pravis moribus ad occultam convolant idololatriam, cum per ambitionem pecuniarum et divitias presentis vitæ luxuriosam vitam et Deo detestabilem ducendo, adulatorum attendentes favorem, multos secum trahunt ad perditionem. Isti profecto secundum Apostolum confitentur quidem se nosse Deum, factis autem ne-

A gant (Tit. 1); namque victu et vestitu moderato non sunt contenti, sed volentes divites fieri, incidunt in tentationem, et in laqueum diaboli, et deside:ia multa, et inutilia, et nociva, quæ ingerunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est avaritia; quam quidem appetentes erraverunt a fide et inseruerunt se doloribus multis (I Tim. vi).

Cum autem quinquennalis agon Tyri celebraretur, et rex præsens esset, etc. Regnante apud Judæam Ozia et Azaria rege leproso, et apud Israel Phacee, apud Athenienses quoque Æschylo, et apud Latinos nullo, secundo anno Æschyli judicis Athēniensium, prima Olympias acta est, in qua Choræbus Hæliensis victor exstitit. Helii agunt quinquennale certamen, quatuor annis in medio expletis, in quibus principes annui constituuntur quatuor; quam olympiadem Iphicus filius Praxonidis sive Æmonis primus instituit. Ab hoc tempore Græca de temporibus historia vera creditur: nam ante hoc, ut cuique visum est, diversas sententias protulerunt. Hunc enim quinquennalem agonem tunc Antiochus apud Tyrum celebrasse describitur, et ea quæ deinde commemorantur de Jasonem et Menelao postea facta sunt.

Jason quidem, qui proprium fratrem, hoc est, Oniam seniore, Simonis filium, captivaverat, ab Menelao, hoc est, minore Onia, qui binominis fuit, accusatus apud regem atque deceptus profugus in Ammanitem expulsus est regionem. Menelaus quidem principatum obtinuit, sed de pecuniis pro pontificatu regi promissis nihil agebat, ob quam causam similiter et ipse remotus est a sacerdotio, succedente sibi Lysimacho: quo tenente sacerdotium Menelaus, Antiocho absente, propter secundos Tharsenses et Mallotas, ratus se accepisse tempus opportunum, aurea quedam vasa templo furatus, donavit Andronico comiti, quem rex reliquit ad tuendam regionem. Unde commotus Onias senior, frater ejus quem Jason captivaverat, arguebat Menelaum pro impietate perpetrata, ipse in loco tuto se continens Antiochiæ, secus Daphnen. Unde Menelaus, accedens ad Andronicum, rogavit ut Oniam interficeret. Qui cum venisset ad Oniam, et datis dextris cum jurejurando, quamvis esset ei suspectus, ei suasisset de asylo procedere, statim eum peremit, non veritus justitiam, ob causam quam non solum Judæi sed et aliæ quoque nationes indignabantur, et moleste ferebant de nece tanti viri et injusta. Hinc Judæi simul et Græci regressum regem de Ciliciæ locis adierunt, prodentes quod factum fuerat. Ex hoc commotus Antiochus usque ad lacrymarum effusionem, recordatus defuncti sobrietatem et modestiam, accensusque animo Andronicum exutum purpura circumduci per totam civitatem jubet, et in eodem loco quo in Oniam impietatem commiserat, sacrilegum vita privari, Domino illi dignam penam retribuente. Multis enim sacrilegiis in templo a Lysimacho commissis Menelai consilio, et divulgata fama, congregata est multitudo adversum Lysimachum: alii lapides, alii vero fustes validos arripere, qui iam vero cinerem

In Lysimachum Jecere, et multi quidem vulnerati, A quidam et prostrati, omnes vero in fugam versi sunt, ipsum et sacrilegum secus ærarium interfece- runt.

De his ergo cœpit iudicium adversus Menelaum agitari; et cum venisset rex Tyrum ad ipsum negotium detulerunt viri tres, missi a senioribus, et cum superaretur Menelaus, promisit Ptolemæo multas pecunias ad suadendum regi. Itaque Ptolemæus in quodam atrio positum, quasi refrigerandi gratia, regem adiit, et a sententia deduxit, et Menelaum quidem ab universis rerum criminibus absolvit. Miseros autem Judæos, qui, etsi apud præsidēs causam dixissent et innocentes judicarentur, morte damnavit. Sed cum falsus rumor exisset tanquam vita excessisset Antiochus, assumptis Jason non minus mille viris, repente aggressus est civitatem, et civibus ad murum convolantibus, ad ultimum comprehensa civitate, Menelaus fugit in arcem. Jason vero non parcebat in cæde civibus suis, nec cogitabat prosperitatem adversum cognatos malum esse maximum, arbitrans hostiam et non civium se tropæa capturum. Et principatum quidem non obtinuit: finem vero insidiarum suarum confusionem cepit, et profugus iterum abiit in Ammanitem. Ad ultimum, in exitium sui conclusus ab Areta Arabum tyranno, fugiens de civitate in civitatem, omnibus odiosus, ut refuga legum et execrabilis, ut patriæ et civium hostis, in Ægyptum expulsus est; et qui multos de patria expulerat, exsul periiit Lacedæmonas profectus. Menelaus autem cum apud Antiochum Eupatorem simili modo ut antea dolos meditaretur, Rex regum suscitavit animos Antiochi in peccatorem, et suggerente Lysia hunc esse causam omnium malorum, jussit, ut eis est consuetudo, comprehensum eodem loco necari. Erat autem in ipso loco turris quinquaginta cubitorum aggestum undique habens cineris; hæc prospectum habebat in præceps. Unde in cinerem dejici jussit sacrilegum, omnibus eum propellentibus ad interitum; et tali lege prævaricatorem legis contigit mori, nec terræ dari Menelaum, quia multa erga aram Dei delicta commisit, cujus ignis et cinis erat sanctus, ipse in cineris morte damnatus est. Refert autem Josephus, sicut in superiori libro ostendimus, quod filius principis sacerdotum Oniæ cum adhuc puerulus defuncto patre relictus sit, videns quia avunculum suum Menelaum rex interfecisset et principatum sacerdotii Alcimo dedisset, non existenti de genere sacerdotum; sed a Lysia flexus ut transponeret honorem ab ea familia ad aliam domum, fugit ad Ptolemæum regem Ægypti et honorem meruit ab ipso et uxore ejus Cleopatra locumque petiit in regione Cleopalitana, ubi civitatem nominis sui condidit et templum ad similitudinem templi patris construxit. Alcimus vero, adversum Judam Machabæum inimicitias gerens, post non multum temporis ira Dei percussus interiit, ac sic cum omnium Judæorum favore Judæ Machabæo sacerdotium decernitur. Quæ quidem omnia magis moralem quam allegoricum ædificare vi-

dentur intellectum animi; manifeste designant justissimum judicem atque æquissimum retributorem singulis, prout debita eorum postulaverint, mercedem condignam restituere: hoc est, piis ac Deum timentibus præmia æterna; impiis autem, et peccatoribus, et blasphemis, pœnam ignis perpetui; nec ullus debet sibi blandiri pro terrena felicitate ac præsentis vitæ prosperitate, si in peccatis degere voluerit impurius; nec et bene agens, cum validis tormentis aut variis tribulationibus in præsentī vita coangustatur, desperare non debet de futura salute, si in justitiæ perseveraverit tramite; quia scriptum est: *Multæ tribulationes justorum, et de omnibus his liberavit eos Dominus (Psal. xxxiii); et: Multa flagella peccatorum: sperantes autem in Domino misericordia circumdabit. Lætumini in Domino et exsultate, justī, et gloriâmini omnes recti corde (Psal. xxxi).*

CAPUT V.

De signis cœlestibus factis in Jerusalem. De morte Jasonis persecutoris civium. Antiochus persequens Judam, populo occiso, templum spoliavit, ductor: Menelao. Non propter locum gentem, sed propter gentem locum Dominus elegit, etc.

Eodem tempore Antiochus secundam profectionem paravit in Ægyptum, etc. Portenta ergo aliquando portendunt prospera, aliquando vero præfigurant adversa: sed semper juxta id quod summus arbiter singulis rebus ac temporibus convenire dijudicat. Nec mirum quod in Machabæorum temporibus equites, auratas stolas habentes, armatæ cohortes per aerem discurrere visæ, ac armorum aureorum splendor fulgens adversitatem prænuntiare futuram, et cladem Judæis venturam, cum ante subversionem Jerosolymorum, Josepho testante (*Lib. vii de Bello Judaico, cap. 12*), discimus quod stella præfulgeas gladio per omnia imminere desertæ civitati, et cometes præterea exitialibus flammis ardere per totum visus est annus. Sed ante exitiū tempus ac Lelli, cum populi ad diem festum Azymorum convenerunt, octava die mensis Antiochi, qui est Aprilis, noctis tempore, hora nona, tantus luminis fulgor aram templumque circumdedit, ut putarent omnes diem clarissimum factum; et permansit spatio horæ dimidiæ, quod imperitis quidem et ignaris bonum augurium esse videbatur: sed legisperitos et probos quosque doctores non latuit exitiale portentum. In eadem quoque festivitate vitula sacrificiis admota et assistens, inter ipsas ministrorum manus enixa est aquam; sed et janua interioris ædis, quæ respicebat orientem, cum esset solido ære induta immersi ponderis, quæ vix viginti viris summo conatu impellentibus clauderetur, ferreis quoque vectibus et æris munita, et pessulis in altum dimissis teneretur obstrueta, repente hora noctis sexta apparuit sponte patefacta: sed et transacto die festo apud aliquot dies, prima et vicesima die mensis Artemisiz, quæ Malus apud nos vocatur, prodigiosus apparuit visus et fidem pene excedens, quod vere falsum putaretur, nisi occulorum [*Fortè oculatorum*] fidem cœ-

firmasset malorum eorum consecuta perniciēs. Et enim prope solis occasum visi sunt currus et quadrigæ in omnem regionem per aerem ferri, et armatorum cohortes tranantes nubila, et civitatibus circumfundi.

In alio autem festo die, qui Pentecostes appellatur, noctu sacerdotes ingressi templum ad ministeria ex more complenda, primo quidem motus quosdam strepitusque senserunt. Deinde voces subditas audiunt dicentes: *Migremus hinc*. Additur et aliud terribilius: etenim quidam Jesus Ananiæ filius, vir plebeius et rusticus, ante quartum belli annum, cum civitas in pace et abundantia perduraret, in die festo Tabernaculorum repente clamare cœpit: Vox ab oriente, vox ab occidente, vox a quatuor ventis, vox super Jerosolymam, et vox super templum, super sponso et super sponsas, vox super omnem hunc populum. Hocque indesinenter diu noctuque, omnes plateas circumieus, clamabat, usquequo quidam primores ex populo viri, velut ex infausto præcægio indignatione commoti, correptum hominem multis verberibus afficiunt; at ille nequaquam pro se aliquid loquens, sed nec eos quidem qui circumsteterant deprecatus, eas denuo voces pari obstinatione et clamore repetebat. Tunc principes intelligentes, ut res erat, magis divinum esse hominis motum, perducunt eum ad iudicem Romanum, apud quem flagris ad ossa usque laniatus, neque preces, neque lacrymas fudit, sed eamdem vocem miserabiliter et cum quodam ululatu emittens, per singula pene verba proferebat, addens et hoc: *Væ, væ Jerosolymis*. Ergo omnia prodigia misera civitas merito perpessa est, quia semper, secundum latoris legis testimonium, seditionem egit contra Dominum, et ingrata beneficiorum ejus, servos summi patrifamilias, qui ad eam ab illo missi sunt, cum irrisione tractabant atque interimebant. Novissime vero ipsum interficientes hæredeum, extra castra projece-
runt. Unde ipse Dominus in Evangelio, increpans incredulam civitatem, ait: *Jerusalem, Jerusalem, que occidit prophetas et lapidas eos qui ad te missi sunt! Quoties volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas suas, et noluisti. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta (Matth. xxii)*. Hoc enim præcægiabatur antiquitus: hoc in posterioribus homicidæ truculentissimi condignam reatus sui perceperunt mercedem: ita ut partim fame necarentur, partim pestilentia perirent, partim occisi et captivi in totius orbis partes ab hostibus ducerentur; sicque impletum est Jeremiæ illud quod de eadem gente et civitate prophetavit, dicens: *Migravit Judas propter afflictionem et multitudinem servitutis: habitavit inter gentes, nec invenit requiem: omnes persecutores ejus apprehenderunt eum inter angustias. Viæ Sion lugent, eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem. Omnes portæ ejus destructæ, sacerdotes ejus gementes, virgines squalidæ et ipsa oppressu amaritudine (Thren. i)*.

His itaque gestis suspicatus est rex societatem de-

A serturos Judæos, etc. Postquam scriptor historiae narravit de Lysimachi et Jasonis impiorum et sacrilegorum interitu, commemorata insuper signorum et prodigiorum visione in aere, ad narrationis ordinem rediit, hoc est, ad Antiochi Epiphanis profanationem de Ægypto, qui irritatus inde, eo quod senatus præcepto de regione Ptolemæorum, quam invaserat, jussus est recedere, efferatis animis in Judæam venit, sicut in superioribus demonstratum est, et Jerusalem armis cepit gentemque mulctavit, templumque spoliavit, et multa nefaria in ipsa commisit. Quod autem Antiochus ipsius Antichristi figuram præferat sanctorum primum traditione manifestissimum est: quia sicut Salvator præmisit Salomonem et cæteros sanctos in typum adventus sui, sic Antichristus pessimum regem Antiochum, qui sanctos persecutus est templumque violavit, recte typum sui habuisse credendus est.

Cum autem appositus esset contra Judæos, misit odiosum principem Apollonium cum exercitu viginti et duobus millibus, præcipiens ei omnes perfectæ ætatis interficere, mulieres, ac juvenes, ac virgines vendere, etc. Hujus loci et superior liber meminit, ubi et Judæorum in sabbati quiete interfectio et Apollonii nequitia simul et interitus ejus per Judæam narratur. Quod autem Antiochus præcepit Apollonio omnes perfectæ ætatis interficere, mulieres ac juvenes vendere, significat quod Antiochus hostis eorum necem maxime meditatur quos perfectos in religione Christiana esse conspexit; eos autem qui molles atque instabiles sunt, de quibus scriptum est: *Stultus ut luna mutatur (Eccli. xvii)*, ipsos variis erroribus implicitos per diversa vitia ventilando de terra Ecclesiæ separans, in profundum scelerum procul jactat.

Judas autem Machabæus, qui decimus fuerat, secesserat in desertum, etc. Quomodo autem dicat Judam Machabæum esse decimum non invenio, nisi forte per enumerationem pontificum qui fuerunt in gente Judæa temporibus regni Græcorum hæc historia compulsi annos, quorum primus pontifex Onias Jaddi filius; secundus, Simeon Oniæ filius; tertius, Eleazar frater Simeonis; quartus, Mauasses avunculus Eleazari; quintus, Onias Simonis Justi filius; sextus, Simon Oniæ filius; septimus, Onias Simonis filius; octavus, alter Onias, qui Jason est nuncupatus, frater Oniæ prioris; nonus, Menelaus, frater Jasonis; decimus, Judas, qui Alcimo tentante pontificatum Judæorum invadere, divinoque judicio destructo, mirabili consensu omnium primi sacerdotii accepit dignitatem. Spiritaliter autem Judas merito dicitur esse decimus, quia Decalogi præcepta in fide et devotione perfecta invenitur servasse, ipsamque legem zelando ab hostium manibus primus post patrem armis defendisse. Qui vere inter feras scribitur cum suis in montibus vitam duxisse, et feni cibo vesci: quia sanctorum exempla secutus (ipsi enim sunt montes Dei), bestiales persecutorum mores contempnendo, vitam Deo placitam elegit, et virtutum

semper virenti pabulo se pavisse optimum duxit, quatenus indolenti animæ victu nutritus famem non sentiret perpetuam.

Nobis autem lectio actuum Judæ ita solummodo proficit, si constantiæ ejus ac sobrietatis virtutes imitari voluerimus; nec præponimus delicias mundi ac pompam hujus sæculi justitiæ et veritati Dei, memores semper illius vocis Dominicæ quæ ait: *Quid enim proderit homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur (Math. xvi)? Et iterum: Qui amat animam suam perdet eam, qui odit animam suam in hunc mundum in vitam æternam custodit eam (Joan. xii).*

CAPUT VI.

Misit rex ut Judæi compellerentur a lege Dei, et contaminare templum. Judæi ad sacrificia idolorum coguntur. De passione duarum mulierum cum infantibus, et Eleazari,

Sed non post multum temporis misit rex senem quemdam Antiochenum, qui compelleret Judæos ut se transferrent a patriis et Dei legibus, etc. Hæc eadem in libro superiori referuntur, quod Antiochus per legatos suos contaminaverit templum, ædificando in illo idolum desolationis super altare Dei; cujus loci allegoriam ibidem posuimus.

Nec simpliciter Judæum se esse quisquam confitebatur. Ducebantur autem cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia, etc. Liberum Patrem dominum vini gentiles esse dixerunt, cujus sacra Antiochus in natali suo maxime celebrari jussit, eo quod illum natali suo favere credebat. Nam Liberum a libera mente appellari volunt, quod quasi mares in coeundo per ejus beneficium emissis seminibus liberentur, propter quod idem Liber muliebri et delicato corpore pingitur. Dicunt enim mulieres ei attributas, et vinum, propter excitandam libidinem. Unde et frons ejus pampino cingitur, sed facta [*forte capite*] coronam viteam et cornu habet, quia cum græce [*parce*] et moderate vinum bibitur, lætitiâ præstat, cum ultra modum, excitat lites et quasi cornua dat. Idem autem et Lyæus a potu lyæi, quod multo vino membra solvantur. Iste et Græce Dionysius a monte Niso, ubi dicitur esse nutritus. Cæterum est et Nisa civitas in qua colitur idem Liber, unde Niseus dictus est. Sacra Liberi Patris primus Orpheus induxit in Græcos, primusque celebravit in monte Bœticæ ac Thebis, ubi Liber natus est, proximo: qui cum frequenter citharæ cantu personaret, Citheron appellatus est; et sacra nunc Orphica nominantur, in quibus ipse dilaceratus, postea et captus fuit per eadem fere tempora quibus Faunus. Sed quis ætate præcessit, dubitari potest, siquidem per eosdem annos Latinus Priamusque regnaverunt. Item patres eorum Picus et Laempdon, quo regnante Orpheus cum Argonautis ad Atheniensium littus accessit.

Igitur Eleazarus, unus de prioribus scribarum, vir aetate proæctus, etc. Eleazarus hic, quem Antiochi

• Leg., *Licet partum per ministros suos et per semetipsum, etc.*

A crudelissimi regis impietas porcinam carnem in se-nectute sua edere cogebat, significat populum Christianum, quem Antichristi sævitia ante finem mundi ad idololatriam atque spurcitiâ vitæ convertere sataget. Interpretatur autem Eleazarus *Deus meus adjutor*, quod nomen aptissime convenit fidelium populo, qui cum Psalmista Domino dicere novit: *Adjutor meus es tu, ne derelinquas me (Psal. xxvi)*; et rursum, *Liberator meus, Deus meus, sperabo in eum (Psal. xvii)*; sed sicut nequissimi regis immanitas Eleazarum ad esum porcinæ carnem compellere nequivit, ita nec electorum cœtum Antichristi crudelitas contaminare aliqua immunditia ullo modo poterit.

CAPUT VII.

De passione septem fratrum et matris eorum.

Contigit autem septem fratres cum matre sua apprehensos compelli a rege edere contra fas carnes porcinas, flagris et taureis cruciatis, etc. Quid per hanc matrem septem filiorum, nisi matris Ecclesiæ fecunditas, quæ per septiformis Spiritus gratiam adoptivos Deo Patri filios generat, designatur? Quos Antiochi typici, hoc est Antichristi, atrocitas, licet patrum per ministros suos partum per semetipsum a simul cum matre diversis cruciatibus laniet, ad blasphemiam tamen eos nequaquam pertrahere valet. Quæ autem hanc mulierem et filios ejus pro labore quem in præsentî vita perpessi sunt merces maneat in futura, Isaias ostendit, dicens: *Lauda, sterilis, quæ non paris; decanta laudem et hymnum [hinni], quæ non pariebas: quoniam nulli [multi] filii desertæ, magis quam ejus quæ habet virum, dicit Dominus. Dilata locum tentorii tui, et pelles tabernaculorum tuorum extende, ne parcas: longos fac funiculos tuos, et clavos tuos consolida. Ad dexteram et ad lævam penetrabis, et semen tuum gentes hæreditabit. Noli timere, quia non confunderis neque erubescas. Non enim te pudebit quia confusionis adolescentiæ tuæ oblivisceris, et opprobrii viduitatis tuæ non recordaberis amplius. Quia dominabitur tui qui fecit te, Dominus exercituum nomen ejus, et redemptor tuus sanctus Israel: Deus omnis terræ vocabitur, quia ut mulierem derelictam, et æntem spiritum vocavit te Dominus, et uxorem ab adolescentia abjectam, dixit Deus tuus. Ad punctum in modico dereliqui te, et in miserationibus magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te, et in misericordia sempiterna misertus sum tui, dixit redemptor tuus Dominus. Paupercula, tempestate convulsa, absque ulla consolatione. Ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, et fundabo te in sapphiris. Et ponam jaspidem propugnacula tua, et portas tuas in lapides desiderabiles: universos filios tuos doctos a Domino, et multitudinem pacis filiis tuis. Et in justitia fundaberis. Recede procul a calumnia (Isa. lrv).* Quod autem post filios et mater consumpta est, demonstrat quod post triumphos singulorum filiorum Ecclesiæ

quibus hostes vincentes [vicerunt], liberis animabus A
requiem intrabunt æternam. Novissime ipsa mater
fidelium omnium in fine mundi consummabitur, et
tropæum gloriæ de omnibus inimicis suis capiens
regnum possidebit perpetuum.

Qualiter autem beatissimus martyr et suavissimus
doctor Cyprianus de eisdem septem fratribus scri-
bens ad Fortunatum more rhetorum facundo ser-
mone dissereret, hoc loco inserendum censuimus,
qui inter cætera sic ait : Quid vero in Machabæis,
septem fratres et natalium pariter et virtutum sorte
consimiles, significant, nisi septenarium numerum
sacramento perfectæ consummationis impletum? Sic
enim septem fratres in martyrio cohærentes, ut
primi fuerunt in dispositione divina septem dies an-
norum septem millia continentes. ut septem spiritus B
et angeli septem qui assistunt et conversantur ante
faciem Domini, et lucerna septiformis in taberna-
culo martyrii, et in Apocalypsi septem candelabra
aurea (Apoc. 1), et apud Salomonem columna: sep-
tem, super quas ædificavit domum Sapientia
(Prov. ix) : ita et istic septem fratrum numerus,
Ecclesiarum septem numerum sui quantitate com-
plexus, secundum quod in primo libro Regnorum
(Cap. 11) legimus, sterilem septem peperisse. Et apud
Isaiam septem mulieres unum hominem apprehen-
dunt, cujus invocari super se nomen exposcunt (Isa.
iv). Et apostolus Paulus, qui hujus numeri legitimi
et certi meminit, ad septem Ecclesias scribit. Et in
Apocalypsi (Apoc. 1) Dominus mandata sua divina et
præcepta cœlestia ad septem Ecclesias, et ad earum C
angelos dirigit, qui nunc iste in fratribus numerus
invenitur, ut consummatio legitima compleatur. Cum
septem liberis planè copulatur et mater origo et ra-
dix; quæ Ecclesias septem postmodum peperit, ipsa
prima et una super petram Domini voce fundata.
Nec vacat quod in passionibus sola cum liberis ma-
ter est : martyres enim, qui se Dei filios in passione
testantur, jam non nisi Deo Patre censentur, sicut
in Evangelio Dominus docet, dicens : *Ne vocaveritis
vobis Patrem super terram, unus est enim Pater ves-
ter qui in cælis est* (Matth. xxii). Quæ vero edide-
runt confessionem præconia, quam præclara, quam
magna documenta fidei præbuerunt! Rex Antiochus
infestus, imo in Antiocho Antichristus expressus,
ora martyrum gloriosa et spiritu confessionis juncta D
[invieta] contagio suilkæ quærebat carnis maculare,
et cum flagellis graviter verberasset, ac nihil pro-
movere potuisset, sartagine jussit igniri : quibus
ignitis et accensis eum qui primus locutus fue-
rat, et magis iram regis virtutis ac fidei constan-
tia provocaverat, admoveri præcepit, et frigi, pro-
ducta et extracta [exsecta] prius lingua, quæ con-
fessa Deum fuerat : quod martyri gloriosius conti-
git; lingua enim confessa nomen Dei, prior ipsa ad
Deum debuit proficisci. Post in secundo excogitalis
acrioribus pœnis; antequam cætera membra torque-
ret, cutem capitis cum capillis detraxit, odio scilicet
certo. Nam cum viri caput Christus sit, et caput

Christi Deus, qui caput laniabat in martyre, Deum
et Christum persequebatur in capite. At ille in mar-
tyrio suo fidens, et resurrectionis sibi præmium de
Dei remuneratione promittens, exclamavit et dixit :
*Tu quidem impotens ex hac præsentī vita nos perdis; sed
mundi rex defunctos nos pro suis legibus in æternam
vitæ resurrectionem suscitabit.* Tertius linguam pos-
tulatatus cito protulit : nam pœnam linguæ execandæ
jam didicerat a fratre contemnere; manus quoque
amputandas constanter extendit, multum beatus gene-
re isto supplicii, cui contigit extensis ad pœnam
manibus passionis Dominicæ instar imitari. Nec non
et quartus, pari virtute tormenta contemnens, et ad
retundendum regem cœlesti voce respondens, excla-
mavit et dixit : *Potius est ab hominibus morti datos
expectare spem a Deo, iterum ab eo resuscitandos in
vitam æternam : tibi enim resurrectio ad vitam non
erit.* Quintus, præter quod carnificinam regis et duos
variosque cruciatos fidei vigore calcabat, ad præ-
scientiam quoque et notitiam futurorum spiritu di-
vinitatis animatus, prophetavit regi et indignationem
Dei et ultionem velociter prosecuturam : *Potestatem,
inquit, inter homines habens, cum sis corruptibilis,
facis quod vis. Noli autem putare genus nostrum a
Deo derelictum esse. Sustine et vide magnam potesta-
tem ejus, qualiter te et semen tuum torquet.* Quale
illud levamentum martyri fuit, quam magnum,
quam grande solatium in cruciatibus suis non tor-
menta propria cogitare, sed tortoris sui supplicia
predicare? In sexto vero non virtus sola, sed et
humilitas prædicanda est; nihil sibi martyrem vindicasse,
nec confessionis suæ honorem superbis vo-
cibus ventilasse, peccatis suis potius ascripsisse
quod persecutionem a rege pateretur : Deo vero de-
disse quod postmodum vindicaretur. Docuit esse
martyres verecundos, de ultione fidere, et nihil in
passione jactare. *Noli, inquit, frustra errare : nos
enim propter nosmetipsos hæc patimur, peccantes in
Deum nostrum : tu autem, ne te existimes impunitum
futurum, aggressus pugnare cum Deo.* Admirabilis
quoque mater, quæ nec sexus infirmitate fracta,
nec multiplici oritate commota, morientes liberos
spectabat libenter, nec pœnas illas pignorum, sed
glorias computavit, tam grande martyrium Deo
præbens virtute oculorum suorum, quam præbue-
rant filii ejus tormentis et passione membrorum.

Cum sex occisis et punitis superesset unus ex fra-
tribus, cui rex divitias, et potentatus, et multa pol-
licebatur, ut crudelitas ejus ac feritas vel unius sub-
jecti solatio foveretur, et peteret ut ad filium deji-
ciendum secum deprecaretur et mater; deprecata
est illa filium, sed ut decebat martyrum matrem, ut
decebat legis et Dei memorem, ut decebat filios suos
non delicate sed fortiter diligentem. Deprecata est
enim, sed ut Dominum confiteretur : deprecata est
ne a fratribus suis frater in consortio laudis et gio-
riæ separaretur : tunc se septem filiorum computans
matrem, si sibi contingeret filios septem Deo pepe-
risse, non sæculo. Armans itaque cum et corrobora-

raus, et feliciori tunc partu filium generans: *Fili*, inquit, *miserere mei, quæ in utero te novem mensibus portavi, et lac triennio dedi, et alui, et in ætatem istum perduxi. Oro, fili, aspicias in cælum et terram; et omnibus quæ in eis sunt aspectis, intelligis quia ex nihilo fecit illa Deus et hominum genus. Itaque, fili, ne timeas carnificem istum, sed dignus fratribus effectus, excipias mortem, ut in illa miseratione cum fratribus tuis te recipiam.* Magna laus matris in exhortatione virtutis, sed major in Dei timore et in fidei veritate, quod nihil sibi aut filio de sex martyrum honore promisit, nec fratrum precem profuturam credidit ad negantis salutem: persuasit potius passionis participem fieri, ut in iudicii die posset cum fratribus inveniri. Post hæc autem liberis suis commoritur et mater; neque enim aliud jam decebat, quam ut quæ martyres pepererat et fecerat, in consortio illis gloriæ jungeretur; et quos ad Deum præmiserat, ipsa quoque sequeretur.

CAPUT VIII.

De Juda Machabæo. Mittitur Nicanor impius in Judæam; hortatur suos Judas ad constantium, etc.

Judas vero Machabæus et qui cum illo erant introibant latenter in castella, etc. Et quæ de Mathathia, patre Machabæi et fratrum ejus, prioris libri narrat historia, scriptor præsentis libri, et brevitati studendo omittens, ad Judæ facta et prælia narranda se contulit, aliqua de eis narrans, sed plurima more suo omittens. Sed quia jam allegoriam ipsius supra plurima ex parte exposuimus, quod semel dictum est non necesse credimus iterari. Si quis autem quæsierit quid sex millia virorum qui Judæ in principio associati sunt, significant, agnoscat per senarii et millenarii numeri perfectionem militum Christi in fide sinceritatem perfectam designari devotionem. Unde in Actibus apostolorum de primitiva Ecclesia Judæis scriptum est: *Multitudinis autem credentium erat cor unum et anima una, nec quisquam eorum quæ possidebat aliquid esse suum dicebat, sed erant illis omnia communia. Et virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis Jesu Christi Domini nostri, et gratia magna erat in omnibus illis* (Act. iv).

Videns autem Philippus paulatim virum ad profectum venire, etc. In priori libro scriptum est quod Antiochus, profecturus in Persidem, reliquerit intra regnum Lysiam, hominem nobilem de genere regali, super negotia regia, et ut nutrirer Antiochum filium suum, et quod ipse Lysias elegerit Ptolemæum filium Dorymini et Nicanorem et Gorgiam, viros potentes ex amicis regis, et miserit eos cum quadraginta millibus virorum, ut disperderent Judæos secundum verbum regis. Nunc autem refertur quod Philippus scripserit ad Ptolemæum ducem, ut auxilium ferret regis negotiis, ipseque miserit ad hoc Nicanorem, datis ei viginti millibus armatorum, juncto ei et Gorgia viro militari. Hunc enim Philippum memoratus rex Antiochus, revertens de Perside in Babylonem, præposuit super universum regnum

suum, et dedit ei diadema, et stolam, et annulum, ut educaret Antiochum filium suum, et nutrirer eum, et regnaret: quem prædictus Lysias simul cum Antiocho juniore revertens Antiochiam, inveniens dominantem civitati expugnavit. Unde queritur quid dicatur Philippus ordinare Ptolemæi transitum Nicanoris et Gorgiæ, ad Judæam, cum prior historia narret, morante Antiocho seniore in Perside, eundem ac Gorgiam ducem simul, et Lysiam ordinatorem, a Judæis case superatos atque fugatos, et hoc innotuisse Antiocho revertenti, ipsumque ob hoc incidisse in languorem præ tristitia, quia non est factum de Judæis sicut cogitabat: hoc, ni fallor, haud aliter solvitur, nisi ut Philippus, commendato sibi imperio, hoc idem statutum rescripsit ducibus Syriæ faciendum quod Lysias antea jam facere moliendo suscipiebat [susceperat], sed non perficiebat, neque ita ut disposuit ipse per suam missionem Judæis efficere valebat, ut sequens historia demonstrat.

Constituit autem Nicanor regi in tributum, quod Romanis erat dandum, duo millia talentorum, etc. Hoc in superiori libro breviter commemoratum est: scilicet quod mercatores convenerunt cum auro et argento ut coemerent filios Israel sibi in servus: hic autem manifestius narratur quod ab Nicanore, qui regi promisit de mancipiis Judæorum supplere tributum Romanis dandum, invitati sunt ipsi mercatores ad coemptionem Judaicorum mancipiorum.

Judas autem ubi comperit, indicavit his qui secum erant Judæis Nicanoris adventum, etc. De isto Nicanoris adventu in Judæam, qui sub Antiocho factus est, prior liber manifeste non dicit: tamen narrans per Lysiam eum electum esse, simul cum Ptolemæo et Gorgia, viris potentibus, adjuncta simul comitum turba, ut invaderent et disperderent Judæam; sub Demetrio autem eum illuc esse missum asserit et per dolum velle capere, atque invadere Judæam: sed non prevalere potuit. Quod autem ipse Nicanor hypocritarum, qui omnia ficta faciunt, typum teneat jam superius dictum est. Sed Judas cum septem millibus contra Nicanorem et socios ejus conflixit ac vincit, quia per septiformis gratiam Spiritus populus Ecclesiæ cum rectoribus suis vincit hostes universos; nec de eo unquam victoriam capit Judæus, sive paganus, seu hæreticus, vel schismaticus, sive ullus hypocritarum aut nequam: imo ipse cum rege suo innocente tropæum gloriæ possidebit in æternum.

Et cum episcopia agerent in Jerosolymis, cum qui sacras januas incenderat, id est Callisthenem, cum in quoddam domicilium refugisset incenderunt, etc. Pro episcopia legi in alia editione, *dies victoriae*. Superatis ergo hostibus Judas festum celebrat, quia cum sanctis quilibet per gratiam Christi de hoste antiquo triumphat, gaudio spiritali repletus laudes condignas cavere, ac grates multiplices auctori suo debet referre; nec decet fieri ingratus, qui se meminit divino opere esse adjutum.

CAPUT IX.

Antiochus apud Persepolim victus est. Percussit Dominus Antiochum plaga; qui in pœnis egit pœnitentiam, et moritur

Eodem tempore Antiochus inhoneste revertebatur de Perside, etc. Quæ in superiori libro de fine Antiochi breviter adnotata sunt, in hoc plenius explicantur. Mystice autem ostendit quod persecutores Christianorum pro malefactis suis atque injustitiæ operibus quæ gesserant, in futuro justam a Domino pœnarum recepturi sint retributionem; et qui hic conturbare fidelium corda non metuebat, in extrema ultione internis doloribus sera pœnitentia cruciari. De quo in Sapientiæ libro scriptum est: *Tunc stabunt justi in magna constantia adversus eos qui se angustiaverunt et qui abstulerunt labores eorum. Videntes turbantur timore horribili, et mirabuntur in subitatione insperatæ salutis. Gementes præ angustia spiritus, dicent intra se pœnitentiam agentes: Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum et in similitudinem impropertii. Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, et finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, et inter sanctos sors illorum est. Ergo erravimus a via veritatis, et justitiæ lumen non illuxit nobis, et sol intelligentiæ non est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis, et ambulavimus vias difficiles, viam autem Domini ignoravimus. Quid profuit nobis superbia nostra, aut divitiarum jactantia quid tulit nobis? Transierunt omnia illa velut umbra, etc. (Sap. v.)*

CAPUT X.

Judas Machabæus templum recepit et Jerusalem. De solemnitate celebrata. Antiochi filius regnum obtinuit paternum. Ptolemæus veneno finit vitam. Gorgias et alii superantur.

Qua die autem templum ab alienigenis pollutum fuerat, etc. Hanc festivitatem quæ vicesimo quinto mensis Casleu, qui apud Latinos vocatur December, legitur celebrata, simili modo et in priori libro commemoratur; quod autem Tabernaculorum festivitatem eos ante in montibus et in speluncis egisse narrat, propter quod thyrsos, et ramos virides, et palmas præferebant ei qui prosperavit mundari locum suum, ostendit nos in præsentī vita, ubi tribulationis et doloris locus est, peregrinos nosmetipsos agnoscere debere; et ut ibi certemus flores virtutum et ramos honorum operum semper virentes Deo pro æternæ vitæ adeptione et cœlestis remunerationis mercede offerre. Thyrsus enim generaliter est omnium herbarum vel olerum medius frutex, dictus eo quod a terra sursum conscendit; sic et ex terra nostra materia germen utile debet ascendere, ut cultori cordis nostri, qui per Spiritus sui donum nos colit, fructum acceptabilem semper reddamus.

Et Antiochi quidem, qui appellatus est Nobilis, vitæ excessus ita se habuit, etc. Prioris libri historia narrat quod Antiochus Nobilis, profecturus in Persidem, constituerit Lysiam super negotia regia, a flumine Euphrate ad flumen Ægypti, et ut nutrirerit

A Antiochum filium suum, donec rediret. Nunc autem narratur ipsum Antiochum, filium Antiochi Nobilis, hoc est Eupatorem, eandem Lysiam super negotia regia constiturere. Sed quia dicit se breviasse in narratione multa quæ in bellis gesta sunt, ea quæ Antiochus minor bella per semetipsum gessit contra Judæos, quando cum elephantis et multitudine magna, tam de suis quam de aliis nationibus, congregata ibidem venit; quando Eleazar filius Saura maximum elephantorum interfecit, arbitratus in eo regem consistere; ostendit se in ordine historiæ præterisse.

Gorgias autem cum esset dux locorum, assumptis advenis, frequenter Judæos debellabat, etc. Hunc Gorgiam, ut jam supra ostendimus, prior liber narrat, Lysiam simul cum Ptolemæo et Nicanore egisse ad impugnandam Judæam, cujus impugnatio qualis fuerit in priori et præsentī libro refertur, sed victoria a Judæis stetiisse declaratur.

Nam quod ipse Gorgias, quoniam gentes diversas provocabat ad bellandum contra Judæos, diaboli typum teneat, superius jam dictum est, qui incitat infideles contra Ecclesiam Christi, et movet bellum fidelibus ejus; sed quia ibi septem millia virorum Gorgiam elegisse in prælium scribitur, et hic, secundum quinarium numeri in semetipso multiplicationem, viginti septem millia trucidata referantur, significat quod omnes qui septem sensibus corporis per carnalia desideria diabolo militant, morte condigna mulcentur.

Quidam autem cum confugissent in duas turres valde munitas, etc. Machabæo spiritali dimicante, compulsi hostes in duas turres confugiunt, cum hi qui Christi exercitum expugnare nitentur, licet nullo modo veritati Evangelii resistere valentes, tamen salubriter credentes nesciendo, nec judicium Domini futurum pertimescendo, magis eligunt in superbiæ atque idololatriæ turres effugere, quam poenitentiae doloribus compuncti errores suos relinquere; contra quos Judas cum Simone et Josepho milites mittit; sed pecuniarum amore aliqui eorum decepti, bellum commissum peragere neglexerunt, quia sæpe contingit ut hi quibus sacerdotalis dignitas ac spiritalis agonis militia commissa est, per cupiditatem terrenam decepti, magis avaritiæ suæ satisfacere velint quam, contemptis terrenis commodis, Christi voluntatem legitime pugnando extollere. Sed tales poenas meritas non evadent; quin potius cum veri doctores, Spiritu Dei confortati, hostes præliando ac superando exstinxerunt, ipsi ab eis anathomatis ultione juste punientur.

At Timotheus, qui prius fuerat a Judæis superatus, convocato exercitu peregrinæ multitudinis, etc. Timotheus iste tenet typum hæreticorum, sicut in superiori libro demonstravimus, qui tam per se quam per aliorum auxilium et suffragia, fidem Christi ac veritatem Evangelii destruere nituntur semper; sed contra istorum nequitiam doctores sancti a Domino auxilium petunt, ipsique certa spe de cœlesti confidentes adjutorio, contra hostes fortiter pugnant.

Equites autem quinque, qui in equis apparuerunt A cum frenis aureis decori, ac Judæis ducatum præstabant, quinque libros legis significant, quibus ad spiritalem scientiam reductis ac de typico velamine litteræ ad sensum Evangelii spiritali scientia retractis, opportunum solatium suis præbent executoribus, ac veros confessores Christi per duo præcepta charitatis dextra lævaque tuentes, in adversarios ignita sententiarum tela jactant, e quibus cæcitate mentis confusi, repleti perturbatione sensus cadunt. Ex his autem viginti millia et quingenti prosternuntur, cum omnes qui catholicæ doctrinæ, quæ in duobus Testamentis est, et Spiritus sancti gratiæ contraria sapiant, veritate vincente, superantur atque dejiciuntur; similiter et equites sexcenti conteruntur, cum superbia mentis eorum, qua sæpe prævalere catholicis sperabant, superno nutu perfecte destruantur.

Timotheus autem confugit in Gazaram, præsidium munitum, cui præerat Chæreas. Machabæus autem et qui cum eo erant laetantes obsederunt præsidium diebus quatuor, etc. Quid est quod Timotheus a Juda superatus in Gazaræ præsidium munitum cum suis confugiens, inde maledictiones, confusus loci firmitate, jactabat in populum? nisi quod hæretici ab unitate rectæ fidei divisi ac superati, errorum suorum laubulis se committentes, confidendo versutiæ suæ munimine, maledictionis verba jactant contra catholicos. Interpretatur enim Timotheus *beneficus* sive magis *veneficus*, et Gazara, *divisio* sive *prælium*. Sed Judas cum sociis quatuor diebus præsidium obsidens, tandem per viginti juvenes, accensos animis propter blasphemiam, munitionem irrupit, turresque et portas succendit, atque ipsos maledicos vivos concremavit; cum doctores sancti quatuor Evangelii libris hostes undique obcludendo, per eos qui legis mandata per duo præcepta charitatis custodiunt, illorum machinas destruunt, atque ipsos igne doloris ac pœnitentiæ vivos comburunt: sicque biduo, duorum Testamentorum [ope], præsidium cunctorum errorum devastantes, verum Timotheum, hoc est diabolum, caput omnis erroris atque auctorem totius mali, in sua nequitia latitare volentem, gladio Dei verbi interficiunt.

Quibus gestis in hymnis et confessionibus benedicebant Dominum, qui magna fecit in Israel, et victoriam dedit illis, etc. In priore hujus historiæ libro scriptum est quod Lysias, commendato sibi ab Antiocho, qui cognominatus est Epiphanes sive Nobilis, negotio regni, dimicaverit contra Judæos, ubi commisso prælio interfecta sunt in exercitu Lysiæ quinque millia virorum; vidensque Lysias suorum fugam et Judæorum audaciam, abiit in Antiochiam ut iterum congregaret copias exercitus, profecturus rursus in Judæam. Nunc autem quia refertur quod iterum sub Antiocho Eupatore venerit in Judæam, et ibi bello infeliciter gesto fugiens turpiter evaserit, apparet quod idem Lysias sub utroque rege Antiocho, hoc est, patre et filio, contra Judæos pugnaverit, et in utraque pugna a Judæis victus fuerit; sed

tandem sua confusione coactus, ac Philippi irruptione in regnum perterritus, sicut alibi demonstratum est, persuasit regi pacem facere cum Hebræis, quam tamen non servavit.

CAPUT XI.

Conatur Lysias expugnare Judæos et sacerdotium vendere. Mittitur a Deo Judæis episcopus in veste candida in auxilium, etc.

Et appropians Bethsuræ, quæ erat in angusto loco ab Jerosolyma, intervållo quinque stadiorum, illud præsidium expugnabat. Bethsura civitas in tribu Judæ seu Benjamin fuit, et usque hodie Bethsura videtur enntibus nobis ab Ælia ad Helbron vicesimo lapide; juxta quam fons, ad radicem montis ebulliens, ab eadem in qua gignitur sorbetur humo; et apostolorum Actus referunt eunuchum Candacis regiæ in hoc esse a Philippo baptizatum. (Act. viii.)

Ut autem Machabæus, et qui cum eo erant, cognoverunt expugnari præsidia, cum fetu et lacrymis rogabant Dominum, etc. Quod Lysias Judæorum hostis sævissimus, qui paganorum tenet principatum, [eos] qui Ecclesiam Dei gravissimis infestant persecutionibus, significet, jam dictum est. Is cum doctores et confessores Christi gravissimis scandalis persequitur, ac fastu superbiæ suæ innitens, inani favore sibi subsequentium extollitur, sanctuarium profanare, et legem Dei conculcare corde molitur: sed in acibus suis secundum dispositam fraudem non prosperatur, quin potius a militibus Christi, qui humillimis precibus supernum quærunt auxilium, fugatur atque prosternitur. Quibus ductor eques in veste candida et armis aureis in auxilium mittitur, quia ipsis mundissima Dei et hominum incarnatio ad conterendam universorum hostium contumaciam conceditur; cujus arma aurea, hoc est dicta et exempla, clarissima atque speciosa sunt; nec est potestas in cælo, neque in terra, neque subtus terram, quæ huic possit resistere.

Sed sicut in Daniele prophetica visione præsignatum est (Dan. ii), lapis de monte pretiosus [abscissus] sine manibus, comminuit aurum, argentum, æs, ferrum, et factus est mons magnus qui implet universam terram, cujus regnum in æternum non dissipabitur, et regnum ejus populo alteri non tradetur, comminuet et consumet universa regna Christus, et stabit in æternum. Suscipient autem regnum sancti Dei altissimi, et obtinebunt illud usque in sæculum, sed sæculum sæculorum.

Anno centesimo quadragésimo octavo, Dioscori mensis die vicesima quarta. Regis epistola ista continebat: Rex Antiochus Lysiæ [patri salutem. Patre nostro inter deos translato, nos volentes eos qui sunt in regno nostro sine tumultu agere, et rebus suis adhibere diligentiam, audivimus Judæos non consensisse patri meo, etc.] Mensis ille, qui apud Græcos dicitur Dioscorus, idem est qui et apud Latinos vocatur Junius. Huic ergo mensi Geminorum signa ascribuntur. Nam Gemini, id est Castor et Pollux, Græce Dioscori vocantur. Cujus rei testis est urbs Collo-

rum (*sic*), quæ ab Amphio et Circio, Geminorum aurigis fracta, et eorum nomine Dioscori cognominata est. Nam Dioscori plerisque aurigæ interpretantur; sunt autem Geminii, ut diximus, Castor et Pollux. Quod autem Lysias, timore Judæorum conductus, Antiocho persuasit cum Judæis pactum inire, demonstrat hostes Ecclesiæ virtute divina sæpe superatos, et licet non voluntate, tamen necessitate illi cedere, cum id quod volunt ad effectum perducere non possunt.

Anno centesimo quadragesimo octavo, Pandici mensis septimo, miserunt et Romani epistolam, etc. Mensis Pandicus apud Athenienses ipse est qui apud nos Aprilis nuncupatur et apud Hebræos Nisan, apud quos, juxta legis præceptum, idem mensis primus est in mensibus anni. in quo etiam Pascha celebrant.

CAPUT XII.

Joppitæ dolo occiderunt Judæos ducentos, et hos vindicavit Judas. De Arabum viris devictis Timotheus a Juda expugnatur. De sacrificiis pro defunctis, etc.

Joppitæ vero tale quoddam flagitium perpetraverunt: rogaverunt Judæos cum quibus habitabant ascendere scaphas, quas paraverant, cum uxoribus et filiis, quasi nullis inimicitiiis inter eos subjacentibus. Secundum commune itaque decretum civitatis, et ipsis acquiescentibus pacisque causa nihil suspectum habentibus, cum in altum processissent submerserunt non minus ducentos, etc. Joppitæ vero isti, de quibus narrat Scriptura, habitatores fuerunt oppidi Palæstinæ quod dicitur Joppe, et est maritimum in tribu Dan constitutum: et ut de gentiliū fabulis aliquid perstringam, ibi usque hodie saxa monstrant præcelsa, in littore maris sita, in quibus Andromeda religata, a Perseo quondam fertur liberata fuisse. Secundum autem mysticum sensum, iidem Joppitæ qui, habitantes juxta mare, Judæis scandalum fecerant, significant hæreticos prope fluctus turbulenti sæculi habitantes, qui Judæis, hoc est veris confessoribus Christi, semper insidiantur, et quoscunque possunt, de eorum numero in erroris sui foveam pertrahere satagunt. Quasi scaphas ergo Joppitæ constituunt, in quibus Judæos, a littore abductos, in profundum demergunt, cum hæretici, dogmata iniqua condentes, pulchro sermone ea adornant: quod bene significare potest Joppitarum nomen, interpretatur enim *pulchritudo*; quatenus facillius simplices quosque linguæ volubilitate decipiant, quos cum a stabilitate rectæ fidei abstrahentes sibi coadunarunt, in perditionis barathrum incantus præcipitant. Sed Judas typicus hoc multum fore non sinit: quin potius homicidas in erroris sui tenebris latitantes reprensus, justæ ultionis excruciat vindicta, eorumque fraudes perpetuo igni debitas manifestans, cum ipsis auctoribus prævaricationis anathematis gladio recte percutit, nec eorum malitiæ virus ulterius occultum latere permittit.

Sed cum cognovisset et eos qui erant Jamnitæ velle pari modo facere inhabitantibus secum Judæis, Jamnitiam et portum cum navibus succendit, etc. Per Jam-

nitiam, quæ interpretatur *mare*, schismaticorum conciliabulum, qui semper in tempestate sunt, intelligi poterit. Schisma ergo, ut quidam volunt, abscissura est morum vocatum: eodem enim cultu, eodem ritu credit, de cætero, solo congregationis delectatur dissidio: sit autem schisma cum dicunt omnes nos sanctificamus immundos, et his similia. Cognoscit autem Judas Jamnitas pari modo facere ut Joppitæ, machinari insidias Judæis secum habitantibus, cum doctores sancti dolum schismaticorum fraudi hæreticorum similem comperientes, deceptionem ab eis metuunt fidelium: contra quos bellum movent, et in tenebris superstitionis eos invenientes, simul cum machinis eorum per ignem excommunicationis exurunt; ita ut incendium eorum appareat Jerosolymis, id est, ut eorum erroris manifestetur damnatio omnibus cultoribus veræ religionis. Unde et Paulus scribens ad Timotheum insipientium errores manifestando ait: (*II Tim. III.*) *Hoc autem scitote quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa, et erunt homines seipsos amantes, cupidissimi, elati, superbi, blasphemii, parentibus inobedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immutes, sine benignitate et proditores, protervi, tumidi, voluptatum amatores magis quam Dei; habentes quidem speciem pietatis, virtutem autem ejus abnegantes. Et hos devita: ex his enim sunt qui penetrant domos, et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur variis desideriis: semper discentes et nunquam ad scientiam veritatis pervenientes. Quemadmodum autem Jamnes et Mambres resistunt Moysi, ita et isti resistunt veritati: homines corrupti, mente reprobi circa fidem. Sed ultra non proficient: insipientia enim eorum manifestata erit omnibus, sicut et illorum fuit.* Similiter et princeps apostolorum, commonens dolum nefandorum hominum præcavendum, ad fideles ait (*II Petr. III.*): *Vos ergo, fratres, præscientes custodite, ne insipientium errore traducti excidatis a propria firmitate. Crescite vero in gratia et cognitione Domini nostri. Ipsi gloria et nunc et in die æternitatis. Amen.*

Unde cum jam abiissent novem stadiis, et iter facerent ad Timotheum, etc. Arabes, qui interpretantur *humiles* sive *occidentales*, possunt eos significare qui mundanam atque sæcularem sapientiam diligunt; quæ merito humilis et occidentalis dicitur, quia veram sapientiam, quæ de cælestibus venit, imitari nescit. Ergo intenti contra Judam et socios ejus, cum quinque millibus virorum, et equibus quingentis, confligunt: quia carnis sensibus ac studiis impliciti, omne quod per doctores sanctos est spiritualis sensus ingeritur, quasi contrarium ac profanum esse videntur. Unde et rebellare eis contendunt: sed durecente veritate devicti, ac constantia sanctorum prædicatorum superati, dextras sibi petunt dari; ita ut errores suos derelinquentes catholicæ fidei virtutem appetant, seque confessoribus Christi associare desiderent. Quibus spiritualis Judas, Judæis eos in multis utiles fieri posse [arbitratis], promittit pæccu,

dat dextras et illasos permitit abire : quia sepe tales, qui philosophia mundi imbuti fuerant, cum ad fidem Christi convertuntur, ad destruendam stultitiam atque errorem gentilium aptiores atque habiliores fiunt ; et cum eis verbum fidei pleniter prædicatum fuerit, utraque armatura instructi contra perfidiam fortius pugnant. Hinc Salomon in ædificationem [templi] Hyrum , regis Tyri , ad cædenda ligna de Libano auxilium petit, quia in hac arte doctiores erant servi Hyrum servis suis ; sed non per se soli huic ipsi operi instabant, quando et associati servis Salomonis solemne ac decenter illud perficiebant ; cuius rei causa in promptu est, quia nimirum apostoli certius verbum Dei Evangelii quod a Domino audire noverunt ; sed gentiles ab errore conversi, atque ad veritatem Evangelii per eosdem apostolos transformati, melius ipsos gentium errores noverunt : et quo certius noverunt, eo artificiosius expugnare atque evacuare didicerunt.

Aggressus est autem et civitatem quamdam firmam, pontibus et muris circumseptam, quæ a turbis habitabatur gentium promiscuarum, cui nomen Casphin. Hi vero qui inlus erant, confidentes in stabilitate murorum et apparatu alimoniarum, remissius agebant, maledictis lacessentes Judam, ac blasphemantes, ac loquentes quæ fas non est. Civitas hæc sub cuius munitione plurimæ turbæ diversarum gentium convenientes habitaverunt, nihil melius quam mundi istius potentatum significare arbitror ; cuius sub dominatione diversæ adierunt gentes, ut sub ejus defensione corporaliter tuerentur carni que suæ libitu fruerentur. Hujusmodi ergo conventus, confusus in stabilitate murorum, maledictis lacessit Judam, ac blasphemans loquebatur ea quæ fas non erat : cum diversæ personæ hominum, faventes adulationi principum, eorumque beneficiis gaudentes, contraria fecere sanctis prædicatoribus, atque idola colentes, verba blasphemix contra ipsam Divinitatem jactaverunt. Judas ergo, invocato mundi principe, per ipsius adjutorium cepit civitatem : quia sancti doctores partim orationibus, partim et dogmatibus, contra adversarios suos conflixerunt, donec ipsos Dei verbo per Domini voluntatem captaverunt principes. Sicque inenarrabiles cædes conficiebant hominum, non ut interitu æterno funditus perirent, sed ut mundo morientes Christo feliciter viverent. Hujusmodi quoque Petro cædes in Actibus apostolorum (Cap. x) jussus est conficere, quando vas illud mysticum quatuor initiis submitti de cælo in terram in exstasi conspexerat, in quo erant omnia quadrupedia et serpentina terræ, et volatilia cæli, et dictum est ei : *Surge, Petre, occide et manduca.* Animalia ergo omnes gentes significabant erroribus immundas, sed in nomine sanctæ Trinitatis sacro baptismate mundandas, quæ hominis imaginem relinquentes, per imitationem bestiarum et serpentium sumpsere figuras ; quas jubet vox illa cælestis Petro occidere et manducare, quia illum occidere in gentibus id quod fuerant, et facere eos

* Deest aliquid.

A id quod ipse erat præcipiebat. Qui enim manducat cibum foris positum in suum corpus trajicit ; præcepit ergo ut nationes per incredulitatem ante fores positæ, interfecta præterita vita, societati Ecclesiæ, quam significat Petrus, inserantur. Juxta quod de seipso apostolus Paulus ait : *Ego enim per legem legi mortuus sum, ut Domino vivam Christo (Gal. u) ;* et item : *Vivo autem jam non ego, vivit vero in me Christus (Ibid.).*

Nec illud et sine mysterio est quod adiacens stagnum hominum confectorum sanguine confluere videretur : quia sanguinis effusio cruentæ vitæ amissionem significat, quasi sanguis aqua effecta fluere videtur, cum in baptismatis sacramento, ubi peccato fideles moriuntur, sanguinolenta opera et carnalis vitæ sordes ablui cognoscuntur, quando exiit velus homo cum actibus suis, et induit novus, qui secundum Dominum creatus est in justitia et sanctitate veritatis (Ephes. iv).

Et venerunt in Characa ad eos qui dicuntur Tubianæi, Judæos : et Timotheum quidem in illis locis non comprehenderunt, nulloque negotio perfecto regressus est, relicto in quodam loco firmissimo præsidio, etc. Audivi quondam Hebræum disserentem Tubianæos Judæos illos nuncupari qui, alienigenis convocatis, in adjutorium Judæ venerunt, et dictos Tubianæos quasi alienis tubis conductos.

Dositheus autem et Sosipater, qui erant duces cum Machabæo, peremerunt a Timotheo relictos in præsidio decem millia viros. Isti duo duces, hoc est Dositheus et Sosipater, sanctos prædicores designant, qui, viri Machabæi dispositione, hoc est fortissimi præliatores (de quo in psalmo scriptum est : *Dominus fortis et potens in prælio [Psal. xxiii]*) contra omnes errores perfidorum belligerare destinantur : qui apte binario numero notantur, quia duorum Testamentorum spiritali scientia satis instructi, prælium Domini rite conficere noscuntur. Hi ergo a Timotheo relictos in præsidio decem millia viros interimunt, cum socios hæresiarcharum, ad tuendam nequitiam suam ab ipsis constitutos, legi Dei contraria sentientes, per ejusdem legis auctoritatem atque severitatem spiritali gladio justè interficiunt.

Judas autem vehementer instabat puniens profanos, et prostravit ex eis triginta millia virorum, etc. Quæritur quomodo Timotheus hic narretur ob precum suarum humilitatem a Judæis ducibus vivus dimissus, eo quod multorum ex Judæis parentes haberet ac fratres, quos morte ejus decipi contingeret, si ipse esset occisus ; et paulo ante narratur quod ipse fuisset in Gazaræ præsidio, ubi a militibus premissus : si enim ibi tunc fuisset occisus, nullo modo hic nunc vivus esset dimissus ; quod haud aliter, ni fallor, potest solvi, nisi quod aut ibi per anticipationem dicatur occisus, aut alius ille Timotheus intelligatur qui in Gazaræ præsidio est interfectus, et alius iste qui per Dositheum et Sosipatrum legitur

dimissus. Quod autem Judæ duces, considerantes fratrum utilitatem ac suorum redemptionem, Timotheo pepercerunt, ostendit quod aliquando cum errantibus mitius est agendum, non dico ut eorum consentiatur iniquitati, sed pietate paterna consolatur eorum infirmitati, et maxime illis locis ubi fructus aliquis de errantium conversione speratur, quatenus mansuetudine ecclesiastica provocentur a diaboli laqueis effugere, et convenire ad catholicam libertatem. Unde in Africano concilio de Donatistis hæreticis constitutum est ut levius cum eis ageretur, ubi ita scriptum est: Pertractatis et consideratis omnibus quæ utilitati Ecclesiæ convenire videbantur, annuente atque admonente Spiritu Dei decernimus cum memoratis hominibus, quamvis de Dominici corporis unitate inquieta dissensione sentientibus, leniter et pacifice agere, ut, quantum in nobis est, omnibus qui in eorum communione et societate hæretici sunt per universas provincias Africanas penitus innotescat quam miserabili errore devicti sunt, *nequando*, sicut dicit Apostolus, nobis in mansuetudine corripientibus diversa sentientes, *det illis Deus penitentiam ad cognoscendam veritatem, et respiciant a diaboli laqueis, a quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem* (II Tim. II).

Judas autem egressus est a Carnion, interfectis viginti quinque millibus. Post horum fugam et necem movit exercitum ad Ephron, civitatem munitam, in qua multitudo diversarum gentium habitabat; et robusti juvenes pro muris consistentes fortiter repugnabant, etc. Diximus in prioris libri expositione, ubi de Timotheo tractatum est, quod ejus exercitus significaret turbam hæreticorum; similiter et de Ephron urbis habitatoribus, quod illos figuraliter exprimerent, qui ritum Judaismi temporibus gratiæ extenuaverunt, ut fuerunt ipsi Judæi et hæretici, qui cum Evangelio legis cæremonias servare volebant: quia isti carnaliter sentientes spirituale scientiam discere volebant, nec intelligere poterant quod *finis legis est Christus ad justitiam omni credenti* (Rom. X), Judæo scilicet atque gentili. Quinque millia prostrata in bello Ephronitico leguntur, sicut in illo bello quod in carnea [Carnion] confectum est, quia *sapientia hujus mundi stultitia apud Deum est, et prudentia carnis mors est* (I Cor. III); *Littera enim occidit, spiritus autem vivificat* (II Cor. III). Unde item per Paulum dicitur: *Stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi* (I Cor. I). Et iterum, *animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei: stultitia enim est illi, et non potest ea intelligere quæ spiritaliter examinantur* (I Cor. II). Hinc Jacobus apostolus, scribens ad dispersos, ait (Cap. III): *Quod si zelum amarum habetis et contentiones sint in cordibus vestris, nolite gloriari et mendaces esse adversus veritatem: non est enim ista sapientia desursum descendens de Patre summo, sed terrena, animalis et diabolica. Cujus sectatores princeps præliorum [apostolorum] fontes sive aqua et nebulas turbinibus exagitatas appellat, quibus caligo tenebrarum reservatur: sunt enim vanitates loquentes, pellicientes in desi-*

deriis carnis luxuriæ eos qui paululum effugiunt, qui in errore conversantur: libertatem illis promittentes, cum ipsi servi sint corruptionis (II Petr. II). Judas enim cum suis usquequaque hostium turbas stravit et victoriam habuit, quia doctores sancti veritatis assertores, et universi erroris expugnatores, divina ope adjuti, ubique de hostibus suis tropæum victoriæ capiunt. Unde dicere cum Paulo possunt: *Deo autem gratias qui semper triumphat nos in Christo Jesu, et odorem notitiæ suæ manifestat per nos in omni loco* (II Cor. II). Esse communiter communis. (?)

Inde ad civitatem Scytharum abierunt, quæ ab Jerusalemis sexcentis stadiis aberat, etc. Scythopolitæ qui Judæos benigne tractantes, pro beneficiis suis apud Judam gratiam et laudem promeruerunt, significant eos qui doctores sanctos et confessores recte fidei rapiunt [excipiunt], et solatiis corporalibus pro viribus adjuvant: quorum merces in vacuum non peribit; maxime cum Dominus in Evangelio de talibus ad apostolos dicat: *Qui recipit vos me recipit; qui recipit prophetam in nomine prophetæ mercedem prophetæ accipiet: et quicumque recipit justum in nomine justi, mercedem justi accipiet; et quicumque dederit potum uni ex minimis istis, et calicem aquæ frigidæ tantum in nomine discipuli, amen dico vobis non perdet mercedem suam* (Matth. X). Unde Joannes scribens ad Gaium, in epistola sua ait: *Charissime, fideliter facis quidquid operaris in fratres, et hoc in peregrinos, qui testimonium reddiderunt charitati tuæ in conspectu Ecclesiæ: quos beneficiens deduces digne Deo, qui pro nomine ejus profecti sunt, nihil accipientes a gentilibus. Nos ergo debemus suscipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritatis* (III Joan. 5). Sic et Paulus hoc laudavit, scribens ad Corinthios: *Obsecro, fratres, nostis domum Stephanæ, et Fortunati, et Achaici, quoniam sunt primitiæ Achaïæ, et in ministerium sanctorum ordinaverunt seipsos: ut et vos subjecti sitis hujusmodi, et omni cooperanti, et laboranti. Gaudeo autem in præsentia Stephanæ, et Fortunati, et Achaici, quoniam id quod vobis deerat, ipsi suppleverunt: refecerunt enim et meum spiritum, et vestrum. Cognoscite ergo qui hujusmodi sunt* (I Cor. XVI).

Et post Pentecosten abierunt contra Gorgiam, præpositum Idumææ. Exiit autem cum peditibus tribus millibus, et equitibus quadringentis. Quibus congressus contigit paucos ruere Judæorum. Gorgias, præpositus Idumææ, bene potest typum gerere diaboli, qui ruhea atque sanguinolenta semper delectatus conversatione, speciem tamen aliquando virtutum simulat, licet ipse per vitia sedulo contra virtutes pugnet. Unde simplices quoslibet de fidelium numero astu eludens interficit: sed tamen victoria diurna non potitur, quoniam potius per ducatum viri Judæ, militibus ipsius Dominum invocantibus adiutorem, ac precibus atque hymnis insistentibus, pars adversa, timore confusa, in fugam vertitur, et triumphus honor veris Dei cultoribus tribuitur. Unde Petrus, scribens ad eredentes, in Epistola sua ait (Cap. V): *Humiliamini*

igitur sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis: omnem sollicitudinem vestram projicietis in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote et vigilate, quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret: cui resistite fortes in fide. Hinc et per Jacobum dicitur: Resistite diabolo et fugiet a vobis (Jac. iv). Quod vero Dositheus Gorgiam volebat capere vivam, sed non poterat quia, humero ejus amputato, hostis ejus evasit: hoc per figuram ostendit, quia non humana fortitudine, sed ope divina hostis antiquus vincitur. Nam qui propria virtute cum Peligranistis [Pelagianis] confidens, victoriam adipisci posse sperat de diabolo, is profecto non hostem vincit, sed nec voluntatis suæ statum illæsum custodit.

Et sequenti die venit cum suis Judas ut corpora B prostratorum tolleret, et cum parentibus poneret in sepulcris paternis. Invenere autem sub tunicis intersectorum de donariis idolorum, quæ apud Jamniam fuerunt, a quibus lex prohibet Judæos, etc. Hi qui ab hoste propter idololatriam occisam prostrati sunt, quos melius significant quam eos qui se in secreto cordis propter cupiditatem atque avaritiam contaminant. De idolorum donariis sub tunica gestant, qui virtutum opera causa cupiditatis terrenæ, seu ambitionis humanæ laudis, foris agitant, sed sub velamine pietatis dolum nequitiae intus celant; tales merito ab hostibus prosternuntur, quia virus doli, quod vestra (sic) aspectum hominum latuit, interni iudicis intuitum non fefellit. Quod autem cupiditas atque avaritia idololatria sunt, ostendit Paulus dicens (I Tim. vi): Radix omnium malorum est cupiditas; quom quidem appetentes erraverunt a fide, et inseruerunt se doloribus multis. Et iterum (Ephes. v): Hoc autem, inquit, scitote intelligentes quod omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, quod est idolorum servitus, non habet hæreditatem in regno Christi et Dei: propter hæc enim venit ira Dei in filios dissidentiae [Vulg. diffidentiae]. Contra hoc vitium Salvator humanis mentibus medicari volens, in Evangelio docet, dicens: Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum qui in cælis est (Matth. vi). Et iterum, Videte, inquit, et cavete ab omni avaritia, quia non in abundantia cujusquam vita est his quæ possidet (Luc. xii).

Mysticus Judas militibus suis propter simulationem casum evenire considerans, non deserit eos, sed paterna pietate consulit, tam precibus pro peccatis eorum interveniendo, quam et verbo prædicationis atque exhortationis errorem illorum corrigendo, quatenus pietatis cultui iterum restituti, cautius deinceps se observent, ne simili ruina iterum in deterius cadant, juxta illud evangelicum: Ecce sanus facius es, noli ultra peccare, ne deterius tibi aliquid contingat (Joan. v).

At vero fortissimus Judas hortabatur populum conservare se sine peccato, sub oculis videntes quæ facta sunt pro peccatis eorum qui prostrati sunt. Et

A facta collatione duodecim millia drachmas argenti misit Hierosolymam, offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, etc. Quod vero post exitum vitæ presentis pro fidelium peccatis exorandum sit, et elemosynarum opus agendum, quatenus hi pro quorum remedio res agitur a peccatis solvantur, et præsens locus ostendit, et in Evangelio Dominus, ubi de Spiritu sancti blasphemiam, irremissibile peccatum illud ostendens, ait: Qui dixerit verbum contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro (Matth. xii). Cum enim dixerit unum illud irremissibile peccatum, ostendit alia tam in præsentia quam et in futura vita posse remitti. Qualiter autem pro defunctorum salute agendum sit, ostendunt sancti Patres in scriptis suis. Unde placuit unum de opusculis sancti Augustini huic epori inserendum, lectori mandantes his similia in aliorum Patrum dicta requirenda; refert enim memoratus Pater in opere quod ad Laurentium de Fide, Spe et Charitate conscripsit, ita dicens: Tempus autem quod inter hominis mortem et ultimam resurrectionem interpositum est, animas abditis receptaculis continet, sicut unaquæque digna est vel requie vel ærumna, pro eo quod sortita est in carne cum viveret. Neque negandum est defunctorum animas pietate suorum relevari, cum pro illis sacrificium Mediatoris offertur, vel elemosynæ in Ecclesia fiunt: sed prosunt eis qui, cum viverent, hæc ut sibi postea possint prodesse meruerunt: est enim quidam vivendi modus, nec tam bonus, ut non requirat ista post mortem; nec tam malus, ut non ei prosint ista post mortem. Est vero talis in bono, ut hæc non requirat, et est talis rursus in malis, ut nec his valeat, cum vita transierit, adjuvari. Quocirca hic omne meritum comparatur, quo possit post hanc vitam relevari quispiam vel gravari. Nemo autem putet se quod hic neglexerit, cum obierit, a Domino promereri. Non igitur ista quæ pro defunctis commendandis frequentat Ecclesia illi apostolicæ sunt adversa sententiæ qua dictum est: Omnes enim astabimus ante tribunal Christi, ut referat unusquisque secundum ea quæ per corpus gessit, sive bonum sive malum (Rom. xiv), quia et hoc meritum sibi quisque, cum in corpore viveret, comparavit, ut ei ista possint prodesse. Non enim omnibus prosunt; et quare non omnibus prosunt, nisi propter merita vitæ quam quisque gessit in corpore? Cum ergo sacrificia sive altaris, sive quarumcunque elemosynarum, pro baptizatis defunctis offeruntur, pro valde bonis gratiarum actiones sunt; pro non valde malis propitiationes sunt; pro valde malis, etiamsi nulla sunt adjumenta mortuorum, qualescunque vivorum sunt consolationes. Quibus autem prosunt, aut ad hoc prosunt, ut plena fiat remissio, aut ut tolerabilior fiat damnatio.

CAPUT XIII.

Venit Antiochus contra Judæam. Occidit Judas in castris Antiochi quatuor millia, et maximum elephantorum, et accipit Ptolemaidem, etc.

Sed rex mente effrenatus veniebat nequiores se patre suo Judæis ostensurus. Quibus Judas cognitis, præcepit populo, ut die ac nocte invocaret Dominum, quod sicut semper et nunc adjuvaret eos, quippe qui lege, et patria, sanctoque templo privari vererentur; ac populum, qui nuper paululum respirasset, ne sine-ret blasphemis rursus nationibus subdi, etc. Historia quæ bellum Antiochi Eupatoris, et Lysiæ procuratoris ejus contra Judæos, narrat, in priori libro commemorata simul et juxta allegoriam explicata est: sed illud consequenter narratur quod in castris regis interfecta nocte fuissent per Judæos quatuor millia, et maximus elephantorum cum his qui suppositi erant, in priore narratione manifestius exprimitur, ubi refertur quod Eleazarus filius Saura, Judæus, videns unam de bestiis loricatam loricis regis eminentem super cæteras bestias, cum existimaret quod in ea esset rex, irrumpens in legionem subius pedes elephantis cucurrerit eumque interfecerit; qui cadens super ipsum pondere suo eum oppressit, et mortuus est: cujus significatio spiritalis ibi explanata est, cum jactantia superbiorum proprio nisu contrita monstratur, dicente Scriptura: *Omnis arrogans abominatio est apud Deum (Prov. xvi)*; et item: *Ante ruinam exaltatur cor et ante gloriam humiliatur (Ibid.)*; et alibi: *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam (Jacob. iv)*; et in Evangelio Dominus dixit, *Qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur (Matth. xxiii)*.

Post hæc autem historia explicat qualiter Demetrius, filius Seleuci, in Judæam veniens, et regno politus per Alcimum incitaretur adversus Judam et socios ejus, ubi ita scriptum est:

CAPUT XIV.

Demetrius incitatur contra Judæos, mittens Nicanorem qui cum Simone concertat; sed Judas effugit manus ejus. De Razia et ejus constantia.

Alcimus autem quidam, qui summus sacerdos fuerat, sed voluntarie coinquinatus est temporibus commisionis, considerans nullo modo sibi esse salutem, neque accessum ad altare, venit ad regem Demetrium, etc. Quod dicitur regi talos [thallos] simul cum corona aurea, et palmam Alcimus obtulisse, ostendit quod ei regni dignitatem, et victoriam hostium, simul cum templi cultu, pro indicio munerum suorum portando promisit. Talia enim dicuntur vasa offertoria esse, juxta modum turrium facta, cum quibus in præcipuis festivitibus offerebant; quorum similitudo hactenus in quibusdam locis habetur. Assidæi autem dicuntur illi esse Judæi qui semper cultui divino insistebant, ab assiduitate vocati dictique Assidæi, quasi assidui; quales Judas et sui auxiliares in cultura Dei et observatione legis ipsius fuerunt. Alii vero Assidæos a munditia vocatos asserunt, quasi mundos Judæos, eo quod se ab idololatria et a ritu

A gentilium observarent. Demetrius autem, audita relatione Alcimi et cæterorum qui inimici erant Judæ, et in accusatione favebant, statim Nicanorem præpositum et elephantorum ducem misit in Judæam, datis mandatis ut ipsum quidem Judam caperet, et eos qui cum illo erant dispergeret, et ut constitueret Alcimum maximi templi summum sacerdotem. Qui in Judæam veniens, primum pacis se finxit lætus cum Judæis habere velle; postea manifestata inimicitia monstravit se esse hominem nequissimum magis quam fidelem amicum. Sed divina virtute prostratus, blasphemix contra Deum prolata et pertinaciæ suæ poenas luit; quæ omnia in prioris libri historia continentur; licet aliqua quæ ibi propter festinationem narrantis omissa sunt, in hujus narratione inserta reperiantur: allegoriæ autem sensus juxta modum ingenioli mei de hac eadem re ibi expositus est, nec iterare operæ pretium esse videtur.

Razias autem quidam de senioribus ab Jerosolymis delatus est Nicanori, vir amator civitatis, etc. Hæc quidam legentes et invententes ibi scriptum quod Razias, propria manu sibi inferens mortem, elegisset nobiliter mori potius quam subditus esse peccatoribus, et contra natales suos indignis injuriis agi: ne forte simplicioris animi credant, cum necessitas urserit, potius sibi proprio actu aliquo modo inferendam esse mortem quam incidendum vivum in manus peccatorum, utile fore arbitratus sum ex dictis venerandi Patris Augustini huic operi nostro aliqua inserere, unde lector sobrius quid sibi de talibus rebus agendum sit intelligeret; refert autem memoratus Pater in primo suo libro de Civitate Dei, ubi utrum alicui liceat seipsum interficere copioso tractatu disputavit ita dicens: Multi se interfecerunt ne in manus hostium pervenirent. Non modo quærimus utrum sit factum, sed utrum fuerit faciendum. Sana quippe ratio exemplis anteposenda est cui quidem exempla concordant, sed illa quæ tanto digniora sunt imitatione, quanto excellentiora pietate. Non fecerunt patriarchæ, non prophetæ, non apostoli, quia ipse Dominus Christus, quando eos, si persecutionem paterentur, fugere admonuit de civitate in civitatem, potuit admonere ut sibi manus inferrent, ne in manus persecutorum pervenirent. Porro si hoc ille non jussit aut monuit, ut eo modo si ex hac vita migrarent, quibus migrantibus se mansiones æternas præparaturum esse promisit, quælibet exempla opponant gentes quæ ignorant Deum, manifestum est hoc non licere colentibus unum verum Deum. Restat ut de homine intelligamus, quod dictum est, *Non occides*, nec alterum ergo, nec te, neque enim qui se occidit aliud quam hominem occidit. Quasdam vero exceptiones eadem ipsa divina fecit auctoritas ut non liceat hominem occidi. Sed his exceptis, quos Deus occidi jubet, sive data lege, sive ad personam pro tempore expressa jussione: non autem ipse occidit, qui ministerium debet jubenti sicut administrum gladius utenti; sicque nequaquam contra hoc præceptum fecerunt quo dictum est: *Non occides*.

qui Deo auctore bella gesserunt, aut personam gentes publicæ potestatis secundum ejus leges, hoc est, justissimæ rationis imperium, sceleratos morte punierunt. Et Abraham non solum non est culpatus crudelitatis crimine, verum et laudatus nomine pietatis, quod voluit filium nequaquam scelerate, sed obedienter, occidere. Et merito quæritur utrum pro Dei jussu sit habendum quod Jephthæ filiam, quæ patri occurrit, occidit, cum id se vovisse immolaturum Deo dixerit, quod ei redeunti de prælio victori primum occurrisset (*Jud. 11*). Nec Samson excusatur aliter, qui semetipsum cum hostibus ruina domus oppressit, nisi quia spiritus latenter hoc jusserat, qui per illum miracula faciebat. His ergo exceptis quos vel lex generaliter justa, vel ipse fons justitiæ Deus specialiter occidi jubet, quisquis hominem vel seipsum, vel quemlibet occiderit, homicidii crimine innectitur; et quicumque hoc in seipsis perpetraverunt, animi magnitudine fortasse admirandi, non sapientiæ sanitate laudandi sunt. Quanquam si rationem diligentius consulas, nec ipsa quidem animi magnitudo recte nominatur, ubi quisque non valendo tolerare vel quæque aspera vel aliena peccata seipsum interemerit. Magis enim mens infirma deprehenditur, quæ ferre non potest vel duram sui corporis servitutem, vel stultam vulgi opinionem; majorque animus dicendus est, qui vitam ærumnosam magis potest ferre, quam fugere; et humanum judicium, maximeque vulgare, quod plerumque caligine erroris involvitur, præ conscientie luce ac puritate contemnere.

CAPUT XV.

Apparet Onias et Jeremias qui tradit Judæ gladium aureum a Deo missum. Manibus Judæi pugnabant, cordibus orabant. Caput Nicanori abscinditur, etc.

*Erat autem hujusmodi visus: Oniam, qui fuerat summus sacerdos, virum bonum et benignum, verecundum visu, modestum moribus et eloquio decorum, etc. Si quis autem quæsierit utrum hæc visio ad ministerium aliquod referri possit, hoc ni fallor ex eo sentiri potest quod Onias sacerdos sacerdotalem significat ordinem; et Jeremias propheta, qui interpretatur excelsus Domini, ipsum Dominum et caput exprimit prophetarum; de quo Moyses dicit: Prophetam suscitabit Dominus de fratribus vestris, ipsum tanquam me audietis (*Deut. xviii*); et Isaias:*

Quiescite, inquit, ab homine cujus spiritus in naribus ejus, quia excelsus reputatus est (Isa. 11)

Ipse sacerdotalis ergo ordo per homines qui in templo Dei sub Veteri Testamento divino officio rite fungebantur, non solum pro populi delictis exorabatur, sed et incarnationem mediatoris nostri futuram demonstrat, cujus ope mundus salvandus erat. De quo Joannes apostolus in Epistola sua ait: *Advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum justum: et ipse est propitiatio pro peccatis nostris, et non tantum pro peccatis nostris, sed et pro totius mundi (1 Joan. 11).*

Hic ergo dedit gladium aureum Judæ cum divinam Scripturam sensu spiritali fulgentem ad munimentum totius Ecclesiæ defensionemque populi sui concessit doctoribus, quatenus contra hostes universos armatura uterentur, et hostium prosternerent multitudinem, etc.

Exhortati itaque Judæ sermonibus bonis valde, de quibus extolli posset impetus, etc. Narrat liber Esther quod, Aman suadente, rex Assuerus jussit omnes Judæos in regno suo interfici, et ad hanc necem conficiendam decreta fuerunt dies triginta mensis duodecimi, qui vocatur Adar, bonaque eorum diriperentur: sed Domini metu eadem sententia conversa est in percussores eorum, ita ut memoratus rex, mediante Mardocheo Judæo, post veteres scriptiones novis epistolis missis, mandaret ut Judæi ipso die quo sibi ab hostibus suis occisio præparabatur, hostes ac persecutores suos interficerent.

Quod et fecerunt in decima tertia et decima quarta die mensis; de quo in eadem historia scriptum est ita: *Dies decimus tertius mensis Adar unus apud omnes interfecionis fuit, et quarto decimo die cedere desierunt, quem constituerunt esse solemnem, ut in eo deinceps omni tempore vacarent epulis, gaudio atque convivii.*

Unde modo scriptum est quod interfecto Nicanore, et manifeste auxilio Dei ostenso, omnes Judæi communi consilio decreverunt decimam tertiam diem mensis Adar, qui voce Syriaca pridie Mardochei dies dicitur, omni tempore solemnem habere, et ita hæc duæ solemnitates invicem sibi conveniebant: hoc est ista quæ in Machabeorum, et illa quæ in Esther historia legitur, ut in decima tertia die et in decima quarta mensis Adar habitæ pariter jungerentur

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

RABANUS MAURUS, FULDENSIS ARRAS ET MOGUNTINUS ARCHIEPISCOPUS.	
COMMENTARIA IN LIBROS IV REGUM.	Col. 9
Præfatio.	9
IN LIBRUM PRIMUM.	11

CAPUT PRIMUM. — De Eleana et duabus uxoribus ejus, hoc est Anna et Pheneona.	11
CAP. II. — Canticum Annæ, quod cantavit post natiuitatem Samuelis.	16
CAP. III. — De ministerio Samuelis in templo, et de excessu filiorum Heli sacerdotis. Quod increpatur Heli:	